Agrár- és Környezetjog
Journal of Agricultural and Environmental Law

A CEDR Magyar Agrárjogi Egyesület tudományos közleményei

CEDR Hungarian Association of Agricultural Law

2010 No. 9

A tartalomból - Contents

BEZDÁN Anikó Judit

Kitekintés a szövetkezetek helyzetéről Németországban

An outlook on the situation of cooperatives in Germany

-3-

Alessandro CHIARABOLLI

A koegzisztencia jogi szabályozásának néhány aspektusa az Európai Unióban és Olaszországban

Some aspect of the coexistence's regulation in the European Union and in Italy

-13-

Dr. CSÁK Csilla

A termőföld tulajdoni és használati viszonyainak magyar szabályozása az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően

Die ungarische Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des Ackerbodens nach dem Beitritt zur Europäischen Union

-20-

MÉLYPATAKI Gábor

Új foglalkoztatási formák az agráriumban

Neue Formen der Beschäftigung im Agrarrecht

-32-

SZALÓKI Kitti

A környezet védelmének intézményi háttere, környezetvédelmi jogforrások

The institutional background and legal sources of environmental protection

-40-

Dr. SZILÁGYI János Ede

Az új tagállamok csatlakozási szerződései és a termőföldek tulajdonjogára vonatkozó nemzeti szabályozások, különösen a magyar jogi szabályozás

The Accession Treaties of the New Member States and the national legislations, particularly the Hungarian law, concerning the ownership of agricultural land

-48-

Impresszum/ Disclaimer

Kiadja/published by: CEDR Magyar Agrárjogi Egyesület

H-3515 Miskolc-Egyetemváros, A/6. 102., tel: +36 46 565 105

Felelős kiadó/publisher: *Dr. Csák Csilla*: jogkincs@uni-miskolc.hu

Felelős szerkesztő/responsible editor: *Dr. Szilágyi János Ede*: civdrede@uni-miskolc.hu

Technikai szerkesztő/technical editor: *Dr. Szilágyi János Ede*

Szerkesztők/editors: *Dr. Benkő András, Dr. Bobvos Pál, Dr. Csák Csilla, Dr. Fodor László, Dr. Horváth Szilvia, Dr. Kurucz Mihály, Dr. Olajos István, Dr. Prugberger Tamás, Dr. Tanka Endre, Dr. Vass János*

Német idegen nyelvi lektor/lector (German): *Dr. Raisz Anikó*
Angol idegen nyelvi lektor/lector (English): *dr. Jakab Nóra*

All rights reserved. No part of this journal may be reproduced in any form or by any means without the prior written permission of the publisher.

HU ISSN 1788-6171

A folyóirat letölthető/The Journal may be downloaded:

http://www.uni-miskolc.hu/~agrarjog/ujsag/agrikezdo.htm

dr. BEZDÁN Anikó Judit

egyetemi tanársegéd
Szegedi Tudományegyetem

Kitekintés a szövetkezetek helyzetéről Németországban

„Amit egyedül nem tudsz elérni, valósítsd meg többedmagaddal!" – ez minden szövetkezet alapelve.

1. A szövetkezet gazdasági jelentősége Németországban

A szövetkezetek ötlete a 19. század közepétől származtatható. Az `önsegély-berendezkedés´ egy siker-modell, ezt mutatja a szövetkezet egész Németországra való kiterjedése.[1]

A szövetkezetek fontos szerepet játszanak a német gazdaságban, mint munkaadós és beruházók is. A szövetkezeti szervezetet az jellemzi, hogy általában helyileg aktív elsődleges szövetkezeteket regionális és központi vállalkozások erősítik.

A keletnémet szövetkezetek inkább termelésorientáltak. Általában azt lehet mondani, hogy magánvállalkozások, amelyek iránt a kormány meglehetősen közömbös álláspontot foglal el. Nincsenek kitéve az állami befolyásoknak, de nem is részesülnek politikai előnyökben.

Jelen pillanatban Németországban szinte az összes gazdálkodót, kertészt, szőlősgazdát, továbbá a pékségek és hentesüzletek 90%-át, illetve az önálló adótanácsadók 65%-át támogatja valamilyen szakspecifikus szövetkezet. Ezenkívül az iparosok 60%-a, a kereskedők 75%-a, és a gazdálkodók 80%-a tagjai egy szövetkezeti hitelintézetnek, összesen 14 millióan tartoznak valamelyik német szövetkezethez. Világszerte egyébként 100 országban 500 millió tagot számlálnak a szövetkezeti mozgalmak. A *Volksbank*nak és *Raiffeisen* banknak nagyobb a mérlegfőösszege, mint a *Deutsche* Banknak és a *Dresdner* Banknak összesen (az egymás közötti forgalmat leszámítva).

Németországban a szövetkezetek regionális és országos szinten szerveződnek és jelennek meg. Számos olyan regionális szövetség van, amik szolgáltatásokat és konzultációs lehetőségeket biztosítanak jogi, adózási, üzleti és gazdasági kérdésekben. Ezeken felül sok esetben könyv-

Anikó Judit BEZDÁN

assistant lecturer
University of Szeged

An outlook on the situation of cooperatives in Germany

„What you cannot achieve on your own, may be accomplished in cooperation with others."- this is the basic principle of all cooperatives.

1. The economic significance of cooperatives in Germany

The idea of cooperatives was born in the mid-19th century. The structure of self-aid is a successful model, as shown by the cooperatives' spreading all over Germany.[1]

Cooperatives play an important role in Germany's economy, both as employers and investors. The characteristic of a cooperative organization is that the locally active primary cooperative is usually supported by regional and central undertakings.

Cooperatives in East-Germany are mostly production-orientated. It is generally true that they are private undertakings viewed rather indifferently by the government. They are not influenced by the government and they have no political advantages, either.

At the moment, nearly all farmers, gardeners, vineyard owners and 90% of bakeries and butchers', and 65% of independent tax counselors in Germany are supported by some kind of professionally specified cooperatives. In addition, 60% of tradesmen, 75% of merchants and 80% of farmers have cooperative credit bank membership, counting 14 million German cooperative members altogether. Cooperative organizations count 500 million members worldwide, in 100 countries. Volksbank and Raiffeisenbank have a greater balance amount than Deutscher Bank and Dresdner Bank altogether (excluding their mutual turnover).

In Germany, cooperatives are organized and realized on regional and national levels. There are numerous regional cooperatives providing services and consultation on legal, tax, business and economic issues. In many cases, they provide their members with accountancy, too. In earlier times, their

vizsgálást is végeznek a tagjaik számára. Képviseleti rendszerük helyi, regionális központi és országos központi szövetkezetekre is tagolódott korábban, de mostanra gyakran egyetlen szövetkezetei vállalkozásban egyesültek.

representational system was divided into local, regional central and national central cooperatives, but most of them have already united in one cooperative undertaking.

2. Fogalmi meghatározás

A szövetkezetek működését a német – 2006. október 16-tól hatályos – szövetkezeti törvény szabályozza. A szövetkezetek általános definíciója a következőképpen határozták meg:

Olyan, a nyitott tagság elvén működő (gazdasági) társaság, amelynek célja a tagok nyereségét vagy gazdálkodását, illetve ezek szociális vagy kulturális szükségleteit a közös gazdasági tevékenység által elősegíteni, és amely megszerzi a törvény által előírt, bejegyzett szövetkezetnek megfelelő, jogokat.[2]

A definíciót a továbbiakban fogalmi elemeire lebontva taglalom a mellett, de ezen kívül feltétlenül ki szeretném emelni, hogy három a szövetkezeti alapelv érvényesül a szövetkezeteknél, ami az önsegélyezés, önfelelősség, és az önkormányzatiság.

2.1. Nyitott tagság

Ez azt jelenti, hogy a szövetkezet fennállását – ellentétben a személyegyesülésekkel – a tagok csatlakozása vagy kilépése nem befolyásolja, azaz a tagok bármikor csatlakozhatnak a szövetkezetekhez vagy megválhatnak attól. Ebből kifolyólag pedig tilalmazott a zárt tagkörű szövetkezet kikötése az alapszabályban – legfeljebb a tagok legmagasabb és legalacsonyabb számáról lehet rendelkezni. Általános szabály az `egy tag egy szavazat elve´ érvényesül. Kivétel azért van, például a rendkívüli hozzájárulás esetében, amikor egy tagnak 3 szavazat lehet; valamint csak szövetkezetek által alapított, vagy elsődlegesen szövetkezetek által alapított szövetkezet esetében, ahol a szavazatok üzleti részvételhez köthetők.

2.2. A társaság célja

Lényegi fogalmi eleme a szövetkezetnek, amely egyben alapvetően megkülönbözteti a többi társasági formától.

A tagok nyereséghez jutásának elősegítése: Ez a támogatás rendszerint abban rejlik, hogy a szövetkezet működése, összhangban a tagok szövetkezet részére végzett tevékenységével, a jövedelmek gyarapodását és a kiadások csökkentését eredményezi. Elképzelhető azonban a tevékenység támogatása jövedelem-gyarapodás és kiadáscsökkentés nélkül is, példának

2. Definition of the concept

The operation of cooperatives is regulated by the German Cooperative Law, valid from October 16, 2006. The general definition of cooperatives is the following:

An economical society operating by the principle of open membership, aiming at supporting members' profits or economy and their social or cultural demands, by common economic activity, and gaining rights ordained by law, corresponding to registered cooperatives.[2]

In the following, I am giving the details of the definition's elements and besides, I would like to emphasize 3 basic principles of cooperatives: self-support, responsibility and self-government.

2.1. Open membership

This means that the existence of cooperatives – as opposed to personal unions- is not influenced by members' joining and resignation, that is, members are free to join and resign any time. For this reason, it is prohibited to found cooperatives of closed membership – at the very most, it is allowed to determine the minimum and maximum number of members. As a general rule, the principle of `one member – one vote´ is in operation. However, there are exceptions, e.g. in the case of extraordinary contribution, when one member may have 3 votes; furthermore, in the case of cooperatives founded by cooperatives, exclusively or primarily, where votes are related to financial contribution.

2.2. The aim of societies

It is a main conceptual element of cooperatives, distinguishing them from other forms of associations.

Supporting members' profit gains: This support provides that the operation of the cooperative, in accordance with members' activities for the cooperative, results in the growth of income and decrease of outcome. However, it is possible to support the activity without the growth of income and decrease of outcome, e.g. by providing employees

okárért aképpen, hogy a munkavállaló tagoknak kedvezményes szolgáltatásokat – pl. kedvezményes lakásvásárlási, vásárlási lehetőséget – nyújtanak, amellyel kedvezőbb munkahelyi légkört hoznak létre és a munkahelyeket csábítóbbá teszik.

with preferential services – e.g. favourable housing and purchasing conditions, creating a more favourable atmosphere at places of work.

A tagok gazdálkodásának elősegítése: A gazdálkodás alatt a magángazdálkodást a legtágabb értelemben kell érteni, amely magában foglalja az összes tevékenységet, kivéve azt, melyet nyereségszerzés érdekében folytatnak. A gazdálkodás akkor támogatott, ha a szövetkezet gazdaságilag jelentős módon, például megtakarítások vagy jövedelem megszerzésének lehetővé tételével, támogatja a tagokat az életvitelükhöz szükséges igényeik kielégítéséhez.

Supporting members' economic activities: Economy means private management in the widest sense, including all activities, except those for the sake of profit gains. Management is supported if the cooperative gives significant assistance to members' living conditions, e.g. by providing the possibility to save or gain income.

A nyereségszerző tevékenység és a gazdálkodó tevékenység azonban egybeeshet: így például a szövetkezeti hitelintézet banki ügyletet nemcsak a gazdasági területen, hanem a tagok számára, a privát területen is lebonyolíthat, vagy a mezőgazdasági szövetkezetek az árujukat magánszükségletükre is felhasználhatják.

However, profit gaining activities and management may coincide: e.g., cooperative credit banks may affect deals not only in the field of economy but also in members' private matters, or agricultural cooperatives may use their goods for private purposes, too.

2.3. Közös üzletszerű gazdasági tevékenység

Az üzletszerű gazdasági tevékenység alatt egy olyan, a vagyoni hozzájárulás és személyes közreműködés szervezeti összefogásán alapuló, tervszerű és tartósan létrehozott tevékenységet értünk, amely nyereség elérését célzó ügyletek megkötésére irányul. A szövetkezet az üzletszerű gazdasági tevékenységet maga végzi, azaz magának kell a szervezéssel kapcsolatos feladatokat ellátnia. Úgy kell létrehozni, hogy az a támogató célt szolgálja.

2.3. Common businesslike activity

A businesslike economic activity is one based on organizational union of financial contribution and personal collaboration, and is created systematically and lasting, aiming at profit gaining oriented business deals. The cooperative carries out businesslike economic activities by itself, that is, it must be self-managing. It must be founded in order to serve a supporting purpose.

3. Szövetkezetek társasági jogi besorolása

A szövetkezet összehasonlítása a személyegyesítő és a tőkeegyesítő társaságokkal az eddigi ismeretanyagra építve és a törvény segítségével történt.

Kapcsolódási pontok a személyegyesítő társaságokkal:
- nincs meghatározott alaptőke
- egy ember – egy szavazat elve: a szavazati jogot nem a vagyoni hozzájárulásuk arányában kapják

Összehasonlítás a tőkeegyesítő társaságokkal:
- nyitott tagság elve,
- az alapszabály módosításához ¾-es többség szükségeltetik,
- jogi személy, ebből következően a tagok korlátozottan felelősek a társaság tartozásaival szemben,
- kiépített szervezet (testületi állapot).

3. The position of cooperatives in association law

Cooperatives' comparison with personal unions and capital unions is based on our available knowledge by means of the law.

Characteristics common with personal unifying associations:
- no determined amount of capital,
- principle of one man – one vote: suffrage is not related to financial contribution

Comparison with capital unifying associations:
- principle of open membership,
- 75% majority needed to modify constitution,
- legal personality, consequently members have limited responsibility for debts of the association,
- organized corporation.

A szövetkezet mindkét gazdasági társasági csoporttal metszetet képez. A tőkeegyesítő társaságokkal való hasonlóságok azonban többségben vannak a személyesítő társaságokkal való hasonlóságokkal szemben, ezért is nevezik gyakran a szövetkezeteket, mint a személyek által kialakított tőkeegyesítő társaságnak. Ez a megállapítás oximoronnak számít, hiszen a tőkeegyesítő társaságoknál alapesetben éppen nem a személyegyesítő jelleg dominál.

Cooperatives' characteristics are common with both business associations. However, there are more similarities with capital unifying companies that is why cooperatives are often considered personally created capital unifying associations.

Németországban különbség tehető még a működést rendező háttér-joganyag jellege szerint a magánjog és a közjog alapján működő szövetkezetek között. Az előbbibe a mezőgazdasági szövetkezetek tartoznak, az utóbbiba olyanok sorolhatóak, mint a baleset-biztosító, erdészeti, vadászati, öntözési és talajjavító szövetkezetek. A szövetkezetet Németországban évente auditálják, ami mind a nagy- és a kisszövetkezetek számára is kötelező.

In Germany, there is difference between cooperatives whether they are regulated by private law and public law, as for the characteristics of legal background-material. The former group includes agricultural cooperatives, the latter comprises of types like accident insurance, forestry, hunting, irrigation and soil improving cooperatives. In Germany, cooperatives are audited annually, which is compulsory for companies and tradesmen's cooperatives, as well.

4. A szövetkezetek alapításáról

A törvénymódosítás óta elegendő 3 tag egy szövetkezet alapításához, akik első lépésben egy írásbeli társasági szerződést írnak, melybe belefoglalják a szabályzatot, közjegyzői hitelesítés azonban nem szükséges, második lépésben pedig bejegyeztetik a szövetkezetek jegyzékébe, melyet a szövetkezet székhelye szerint illetékes elsőfokú bíróság vezet. Csak a bejegyzéssel éri el a szövetkezetet a bejegyzett szövetkezeteket illető jogállást. A cégnevekben ezért fel kell tüntetni a bejegyzett szövetkezet megjelölést, vagy annak rövidítését (e.G.).

4. Foundation of cooperatives

Due to the law amendment, 3 members are enough to found a cooperative. Firstly, members conclude an association contract, which contains the regulations. However, notary public certification is not necessary. Secondly, the cooperative is registered in the records kept by the court of first instance, competent at the seat of the cooperative. Only registered cooperatives may come into their due rights. For this reason, a firm's name must include the title „registered cooperative" or its abbreviation (e.G.).

A szövetkezeteknél nincs előirt minimum jegyzett tőke. Persze az alapszabályban lehet róla rendelkezni, és egy konkrét alaptőke minimumot, illetve a betétek értékét kikötni.

There is no minimum amount of registered capital. Of course, it is possible to determine a minimum amount of capital or the value of deposits in the association contract.

5. Szövetkezetek fajtái, szektoronkénti fejlődése

A szövetkezetek a németországbeli tipizálás alapján lehetnek:
(a) Szövetkezeti hitelintézetek, több célú szövetkezeti bankok – Volksbank, Raiffeisenbank 1950 óta erős koncentráció jellemző itt. Egyesüléseken keresztül megerősödtek, így biztosítják a beszerzés, a tej-, a hús-, a gyümölcs- és a zöldségszektorban a szövetkezetekre jellemző forgalom kb. 80%-át. Általános trendnek tekinthető a méretnövekedési és koncentrációs folyamat.
(b) Beszerzéssel foglalkozó szövetkezetetek: olyan vállalkozások, amelyek az összes beszerzést, nagykereskedelmi szinten, a tagok számára végzi. A

5. Types of cooperatives, development of sectors

In Germany, types of cooperatives are:
(a) Cooperative credit banks, multi-purpose cooperative banks – Volksbank, Raiffeisenbank. Here has been a strong concentration since 1950. They have been strengthened by unions, providing around 80% of the turnover in acquisition, dairy, meat, fruit and vegetable cooperative sectors. The process of growth and concentration is a general tendency.
(b) Cooperatives of acquisition: undertakings dealing with all acquisitions in favor of members, on a wholesale basis. They have always been quite diverse concerning their products and services. Not only do they include agricultural products and services, they

termékeik és szolgáltatásaik vonatkozásában mindig nagyon sokrétűek voltak. Nemcsak mezőgazdasági termékeket és szolgáltatásokat foglalnak magukba, értékesítési tevékenységüket sem korlátozzák csak és kizárólag a tagjaikra. Becsült piaci részesedésük a beszerzések körében 50-60%.
(c) Értékesítéssel foglalkozó szövetkezetek: különösen mezőgazdasági termékekkel foglalkozó szövetkezetek, melyek ezen árukat a kereskedőknek, és/vagy a végső felhasználóknak kínálják megvételre.
(d) Termelő-szövetkezetek.
(e) Fogyasztó-szövetkezetek.
(f) Szociális szövetkezet. A szövetkezeti formák ilyen változatai rendkívül hatékony eszközei lehetnek a szociális célkitűzések integrációjának, ezért ennek a társasági formának a bevezetésével segítik az ilyen jellegű tevékenységeket. Az alkalmazásuk jelentős eredményekkel járhat és felkeltette a hasonló problémákkal küzdő európai tagállam érdeklődését.
(g) Gyártó- vagy felhasználó szövetkezetek: vállalatok, melyek az üzemi eszközöket a tagok számára beszerzik és rendelkezésükre bocsátják.
(h) Lakásszövetkezetek.[3]
(i) Marketingszövetkezetek. Ebben a típusban jellemzőek a társulások sokszor a hatékonyabb kutatás és fejlesztés érdekében. Sokszor vállalkozásokkal is összekapcsolódnak például a piackutatás területén. Számos olyan egyetemet és kutatóintézetet támogatnak, ahol a szövetkezetekkel kapcsolatos elméleti jellegű kutatásokat végeznek.
(j) Nagy számú tagjaik speciális szolgáltatását kínáló szövetkezetek.

are also involved in trading activity unrestricted to their members. Their estimated market share from acquisition is 50-60%.
(c) Trading cooperatives: cooperatives mostly dealing with agricultural products, offering their goods to tradesmen and/or consumers.
(d) Farmers'/producers' cooperatives.
(e) Consumers' cooperatives.
(f) Social cooperatives.
(g) Producers' or users' cooperatives: companies acquiring and selling industrial devices for members.
(h) Housing cooperatives.[3]
(i) Marketing cooperatives. By this type, unions are typical for the sake of effective research and development. They might be united with undertakings, too, e.g. in the field of market monitoring. They support several universities and research institutes where theoretical research work is carried out, concerning cooperatives.
(j) Cooperatives offering their special services to a high number of members.

A szövetkezetek társaságok, tagjaik száma nem korlátozott, a szövetkezetek célja, hogy a szövetkezeti tagok közös tevékenységével segítse elő a tagok gazdasági érdekeinek érvényesítését, vagy tegye hatékonnyá a tagok tevékenységét. A szövetkezeteket a szövetkezeti törvény alapján is be lehet jegyezni a fentiekre tekintettel, de az általános társasági törvény alapján is létezhetnek úgy, hogy a szerveződés szövetkezeti jellegéről csak az alapszabály rendelkezik.

Cooperatives are companies with an unrestricted number of members, aiming at the promotion of members' financial interest by cooperative members' common activity. Cooperatives may be registered on the basis of the cooperative law, and also on the basis of the general association law, by the laying down directions in the constitution on the cooperative characteristics of the organization.

Kapcsolódó adójogszabályok: Általános szabályként a szövetkezetek úgy adóznak, mint a társaságok. Gyakran a szövetkezeteket az egyéni mezőgazdasági vállalkozások kiterjesztésének tekintik. Vállalkozási adót mindaddig nem kell fizetniük, amíg a kereskedelmi kapcsolataik a tagjaikra korlátozódnak. Az egyetlen kivétel a lakásépítő szövetkezetek, és ezért ezt a típust ki is emelném a következőkben, mivel ők általánosságban véve adómentességet élveznek. (amennyiben nem realizálják az eredményt és visszaforgatják azt a lakásépítésbe) Ez a kivétel vonatkozik még a mezőgazdasági termelőeszközök beszerzésével foglalkozó és szőlészeti és borászati

Related rules of taxation: As a general rule, cooperatives' taxation is similar to associations'. Cooperatives are often considered the extensions of private agricultural undertakings. They do not have to pay undertaking taxes as long as their financial relationships are limited to their members. The only exception is the housing cooperative, which I would like to detail below, as they are generally exempted from tax paying (as long as they return their profits into housing). This exception is valid for cooperatives obtaining agricultural means of production and wine producing cooperatives, concerning association taxes.

szövetkezetekre a társasági adó vonatkozásában.

Az eddigiekben tárgyaltak akkor válnak még világosabbá, ha azokat konkrét példákkal világítjuk meg őket.

The above description will become even clearer by the introduction of specific examples.

6. Néhány sajátosan működő szövetkezet kiemelése

A működő szövetkezetek méretbeli növekedésével és a szövetkezetek országos szerveződésének folyamatával párhuzamosan új szövetkeztek jönnek létre, amely elsősorban vagy védjegy bevezetésével, vagy új piacok megnyitásával régiókra koncentrálnak. Erre példa lehet az `ökológiai és biodinamikus´ élelmiszerek népszerűsége Németországban. *Bauermarkt Halle Stuttgart* az első értékesítő szövetkezet Németországban, amely sikeresen épített fel egy biotermékekkel foglalkozó fogyasztói piacot. Az ökológiai úton előállított élelmiszertermékeknek Németországban egyre népszerűbb a piaca, ügyes kezdeményezés volt, hogy ezen termékek hiányát érzékelve kiskereskedelmi piacot tudott létrehozni.

A *Centralmarkt Bonn-Roisdorf* friss gyümölcs és zöldség árusítására létrehozott értékesítő szövetkezet. Létrejötte számos egyesülés és felvásárlás eredménye. A tagok kötelesek a termékeiket a szövetkezetbe beszállítani. Nagyon fontosnak tartja a jövőképe szempontjából a tevékenységeinek a bővítését.

A *Raiffeisen Waren Zentrale (RWZ) Köln* beszerző és értékesítő szövetkezet. Ez központi és másodlagos szövetkezet, tagjai helyi és elsődleges szövetkezetek. 1953-ban alapították központi szövetkezet egyesítése útján, azóta más beszerzési és értékesítési szövetkezetek megszerzésével növelte az üzleti méretét. A méretnövekedés mellett folyamatosan diverzifikálja a termékválasztékát és szolgáltatásait a magasabb szintű fenntarthatóság elérése érdekében.

A *Bauermarkt Halle Stuttgart* az első értékesítő szövetkezet Németországban, amely sikeresen épített fel egy biotermékekkel foglalkozó fogyasztói piacot. Az ökológiai úton előállított élelmiszertermékeknek Németországban egyre népszerűbb a piaca, ügyes kezdeményezés volt, hogy ezen termékek hiányát érzékelve kiskereskedelmi piacot tudott létrehozni.

A *Deutscher Raiffeisenverband* e.V. (DRV) minden árutermeléssel és szolgáltatással foglalkozó mezőgazdasági szövetkezet központi szövetsége, beleértve a kereskedelemmel foglalkozó hitelszövetkezeteket. A DRV fő funkciója a hozzátartozó szövetkezetek érdekeinek képviselete kormányok, parlamentek, tudományos intézmények, és társadalmi csoportosulások előtt országos, valamint

6. The example of some peculiarly functioning cooperatives

Parallel to the growth of operating cooperatives and the process of cooperatives' national organisation, new cooperatives are created, primarily concentrating on areas by registered trademarks or opening new markets. One example is the popularity of `ecological and biodynamic´ food in Germany. *Bauermarkt Halle Stuttgart* is the first trading cooperative in Germany, successfully building up a consumer market of eco-products. In Germany, the market of eco-products is becoming more and more popular, it was a smart initiative to create a retail market, supplying the demand on these products.

Centralmarkt Bonn-Roisdorf is a trading cooperative selling fresh fruit and vegetables. Its existence is the result of several unions and acquisition. Members are obliged to deliver their products to the cooperative.

Raiffeisen Waren Zentrale (RWZ) Köln is a cooperative of acquisition and trading. It is a central and secondary cooperative; its members are local and primary cooperatives. It was founded in 1953 by central cooperative unification, and its turnover has been increased by the purchase of other acquiring and trading cooperatives. For the sake of higher standard maintenance, it is continuously diversifying its variety of products, besides permanent expansion.

Deutsche Raiffeisenverband e.V. (DRV) is the central union of all agricultural cooperatives dealing with commodity production and services, including commercial credit bank cooperatives. DRV's main function is the assertion of interests in governments, parliaments, research institutes and social groups on national and international levels, too. It publishes a two-monthly journal, informing its members on

nemzetközi szinten. Kéthavonta folyóiratot jelentet meg, amiben informálja a tagjait a szövetkezeti és mezőgazdasági piacokról.

7. Szövetkezetek Bonnban

Szövetkezeti hitelintézet Bonnban – Volksbank Bonn Rhein-Sieg e.G.

A Volsbank és a Raiffeisenbank egy szövetkezetet alkot, amelynek körülbelül 1300 kirendeltsége van országszerte. A Volksbanknak és a Raiffeisenbanknak összesen 30 millió ügyfele van, melyek fele tagja e szövetkezetnek. Magától értetődően a bonni fiók is a szövetkezethez tartozik. A tagoknak nem kell tagsági díjat fizetni, hanem az egy vagy több üzletrészükből részesednek. Egy üzletrész értéke 100 Euro, egy személynek pedig maximum 5 üzletrésze lehet. A tagok vagyoni hozzájárulásuk arányában rendszerint évente részesednek az osztalékból. Ezenkívül a szövetkezet egyéb előnyöket is kínál a tagok számára:

1) Kedvező díjak a tagok számára az alábbi biztosítások esetén:
- gépjármű-felelősségbiztosítás
- balesetbiztosítás
- nyugdíjbiztosítás
- magán-felelősségbiztosítás
- a teljes háztartási berendezésre (ingóságra) kötött biztosítás
- lakóépületre kötött biztosítás
- jogvédelem-biztosítás (az ügyvédhez fordulást könnyíti meg a szövetkezet azzal, hogy az ügyvédi költséget, illetve az eljárási illetéket állja, valamint jogi tanácsadó áll rendelkezésre a tagok számára telefonon)
- kiegészítő betegbiztosítás (támogatás szemüveg vagy kontaktlencse vásárlásakor, kórházi napidíj fizetése, költségmegosztás természetgyógyászati kezelés esetén, utazás előtti oltások költségének állása, külföldi utazás esetére betegbiztosítás kötésének költsége).[4]

2) Az előbbiekben tárgyalt tartós kedvezmények mellett a szövetkezeti hitelintézet egyedi akciókat kínál: a gasztronómia, szállás, szabadidő, kultúra, egészség, welness, sport területén, pénzügyi tanácsadás esetén kedvezményeket vehetnek igénybe a tagok.[5]

3) A befektetési termékek körében klasszikusnak számító takaréklevelet kínálja a továbbiakban a szövetkezeti tagok számára, amely egy alternatíva a fix kamatozású értékpapírok és a takarékbetét között: egyrészt egy értékpapír hozamát, másrészt egy takarékbetét biztonságát kínálja egy kalkulálható és lerögzített futamidőn keresztül. A szövetkezet ezt

cooperative and agricultural markets.

7. Cooperatives in Bonn

Cooperative credit bank in Bonn – Volksbank Bonn Rhein-Sieg e.G.

Volksbank and Raiffeisenbank form a cooperative, having around 1300 local offices nationwide. Naturally, the Bonn branch belongs to the cooperative, too. Members do not pay membership fees; they get shares from their one or more dividends. One dividend is worth 100 Euro, 1 person may own a maximum of 5 dividends. Members get their shares of dividends annually, proportional to their financial contribution. Besides, the cooperative offers further advantages for its members:

1) Favourable prices for members in the case of the following insurance types:
- motor vehicle insurance
- accident insurance
- pension insurance
- private insurance
- insurance for the whole houshold equipment (movable property)
- legal protection insurance (the cooperative requests for legal advice easier by paying for legal procedure dues, as well as providing members with a legal counceling on the telephone).
- complementary health insurance (financial assistance for purchasing spectacles or contact lenses, for hospital daily care, sharing the expenses of national therapy treatment, paying for vaccination before travelling, and health insurance before travelling abroad).[4]

2) Besides the permanent advantages discussed above, the cooperative credit bank offers unique discounts in the field of gastronomy, accommodation, recreation, culture, health, wellness, sport and financial counseling, discounts are available for members.[5]

3) Members are offered a classic type of investment products, the savings bank share, which is an alternative for fix interest bonds on one hand, and the security of a deposit on the other, within calculable and fix terms. The cooperative provides high interest rates, without current price risk.[6]

árfolyamkockázat nélkül, magas kamatozással nyújtja.[6]

Természetesen a szövetkezeti hitelintézeteknél is érvényesül az egy tag egy szavazat elve: mindenkinek azonos szavazati joga van, függetlenül vagyoni hozzájárulásától.

A tagok azért lépnek be egy szövetkezetbe, mert együtt könnyebb elérni a közös gazdasági célokat.[7] Ezért is számos fejlődő országban alapítják a szövetkezeteket, az önsegély elvének megfelelően létrehozott társasági formát.

A Gemeinnützige Wohnungs – Genossenschaft e.G. lakásszövetekezet[8]

A bonni lakásszövetkezet csak egy, a Németországban létező, hozzávetőlegesen 2000 lakásszövetkezet közül, melyek körülbelül 2 millió lakással rendelkeznek és 3 millió tagot számlálnak.[9]

A tag a belépéssel megszerzi azt a jogot, hogy a használat időbeliségéről, azaz a szerződéses jogviszony idejéről maga rendelkezzen. A tagok felmondási jogukkal bármikor élhetnek, azaz a használati szerződést felmondhatják, és kiléphetnek a szövetkezetből, vagyoni betétjüket pedig probléma nélkül visszakapják.

Aki a lakásszövetkezetet választja, egy olyan lakásforma mellett dönt, amely átmenetet képez a tulajdon és a bérlet között: a szövetkezeti tag egyrészt a vállalkozás teljes vagyonának társtulajdonosává válik, másrészt az egyébként szokásos bérleti díj helyett egy úgynevezett használati díjat fizet. A társaság nyereségét nem osztják szét a tagok között, hanem többek között a lakások és környezetüknek fejlesztésére fordítják, így gyakorlatilag a nyereség visszafolyik a tagokhoz.

A lakásszövetkezet az együttélést demokratikus elvek szerint koordinálja. A szavazatokat nem a vagyoni hozzájárulásuk arányában kapják, hanem minden tagnak van egy szavazata, hogy a használattal összefüggő és együttműködési jogait érvényesítsék. A tagok hozzászólási, indítványtételi, és felvilágosítás kérési joggal rendelkeznek.

Szervezeti felépítés: A szövetkezetek hasonlóképpen működnek, mint más gazdasági társaságok. Létezik egy elnök, akinek a feladata az ügyvezetés. Továbbiakban működik egy felügyelő-bizottság, amely a szövetkezet tagjaiból szerveződik, az ügyvezetés ellenőrzésének ellátására. A taggyűlés illetve a képviselő testület pedig minden évben megvitatja az üzletpolitika alapelveit, így a lakóknak

Of course, the principle of one man-one vote is valid for cooperative saving banks, too: everybody has the same right to vote regardless of their financial contribution.

Members join a cooperative, so that common economical goals become easier to achieve.[7] For this reason, cooperatives are founded in several developing countries, as a society model according to the principle of self-aid.

Gemeinnützige Wohnungs – Genossenschaft e.G. housing cooperative[8]

The housing cooperative in Bonn is only one of Germany's approximately 2000 housing cooperatives, having around 2 million dwellings and counting 3 million members.[9]

On entering, members get the right to dispose of the time period of usage, that is, the period of contractual legal conditions. Members are free to terminate the contract any time, they may leave the cooperative, and their financial deposit is repaid without any difficulties.

Housing cooperatives form a transition between property and leasing: members become co-owners of the undertaking's whole property; on the other hand, they pay a so-called fee of usage instead of usual rent. The profit is not distributed among the members; it is spent on the improvement of dwellings and surroundings, practically refunding it to members.

Living together is coordinated by cooperatives according to democratic principles. Votes are not related to financial contribution, each member has one vote to practice their rights concerning usage and cooperation. Members have the right of contribution, proposition and request for information.

Structure of organization: Cooperatives operate similarly to other business associations. There is a chairman, whose duty is management. Furthermore, there is a control commission, elected from cooperative members, for the duty of management control. The members' assembly and the corporation of representatives discuss the basic principles of financial policy, in this way residents have the right of

is van hozzászólási joga.

Gazdaságilag biztonságos társasági forma: A szövetkezetben sem az egyes tagok, sem pedig egy harmadik fél nem tud többséget szerezni, azt felvásárolni vagy átruházni. Ha az eladás vagy az átalakulás mégis elkerülhetetlen lenne, ahhoz, hogy a piacon tudjon maradni, akkor ez a tagok különös érdekeinek figyelembevételével kell, hogy történjen. A szövetkezet fizetésképtelensége esetén normál esetben a tagoknak nem kell pótbefizetést teljesíteniük, és a tagok nem kötelesek helytállni a társaság tartozásaiért, csak vagyoni betétjeik erejéig felelősek.

A lakásszövetkezetek által nyújtott szolgáltatások: A fentiek alapján magától értetődik, hogy a tagok gazdaságilag támogatottságot élveznek (szövetkezeti támogatási szerződés), ezáltal a szövetkezet egy modern, rendezett lakást biztosít biztonságos és vonzó környezetben. Már a lakóparkok tervezésénél is ügyelnek arra, hogy összhangban legyenek a környezetvédelmi és infrastrukturális kívánalmakkal, úgy, mint zöldövezetek, játszóterek létesítése, olyan alapvető üzletek, mint az élelmiszerboltok, és pékségek kiépítése, és jó tömegközlekedési infrastruktúra megteremtése. A gondoskodás a szociális szolgáltatásokra is kiterjedhet.[10]

contribution.

Economically safe form of association: In the cooperative, neither members, nor a third party can obtain, buy or grant majority. If the sale or alteration is inevitable, so that it should remain on the market, members' specific interests must be taken into consideration. Provided the cooperative becomes insolvent, the members normally do not have to pay additionally, and they are not obliged to take responsibility for the debts of the society, their responsibility is proportional to their deposit.

Services offered by housing cooperatives: Consequently, it is clear that members are economically supported (contract of cooperative support); in this way the cooperative provides a modern, neat dwelling in a safe and nice neighborhood. When it comes to the planning of housing estates, it is important that they should meet the demands of environmental protection and infrastructure by establishing green areas, playgrounds, primary shops like food stores, bakeries and building a good public transport system. Social services may also be taken into consideration.[10]

Lábjegyzet

[1] http://www.vobaworld.de/mitglieder/genossenschaftsbank/geschichte.html
[2] Gesellschaften von nicht geschlossener Mitgliederzahl, deren Zweck darauf gerichtet ist, den Erwerb oder die Wirtschaft ihrer Mitglieder oder deren soziale oder kulturelle Belange durch gemeinschaftlichen Geschäftsbetrieb zu fördern (Genossenschaften), erwerben die Rechte einer "eingetragenen Genossenschaft" nach Maßgabe dieses Gesetzes." GenG – szövetkezeti törvény – 1§ (1) bekezdés (http://www.umwelt-online.de/recht/allgemei/wirtschaft/geng1.htm)
[3] http://www.ihk-bonn.de/pdf/downloads_recht/Genossenschaft.pdf
[4] http://www.vobaworld.de/mitglieder/mitgliedschaft-extern.html
[5] http://www.vobaworld.de/mitglieder/mitgliedschaft-extern/inhalt_vr-mehrwert.html
[6] http://www.vobaworld.de/mitglieder/mitglieder-vorteile/Mitgliedersparbrief0.html
[7] http://www.vobaworld.de/mitglieder/genossenschaftsbank/prinzipien.html
[8] http://www.wohn-eg.de/plz_suche.aspx?GenID=11101401&Ortsliste=Bonn
[9] http://www.wohn-eg.de/default.aspx

Footnotes

[1] http://www.vobaworld.de/mitglieder/genossenschaftsbank/geschichte.html
[2] Gesellschaften von nicht geschlossener Mitgliederzahl, deren Zweck darauf gerichtet ist, den Erwerb oder die Wirtschaft ihrer Mitglieder oder deren soziale oder kulturelle Belange durch gemeinschaftlichen Geschäftsbetrieb zu fördern (Genossenschaften), erwerben die Rechte einer "eingetragenen Genossenschaft" nach Maßgabe dieses Gesetzes." GenG – szövetkezeti törvény – 1§ (1) bekezdés (http://www.umwelt-online.de/recht/allgemei/wirtschaft/geng1.htm)
[3] http://www.ihk-bonn.de/pdf/downloads_recht/Genossenschaft.pdf
[4] http://www.vobaworld.de/mitglieder/mitgliedschaft-extern.html
[5] http://www.vobaworld.de/mitglieder/mitgliedschaft-extern/inhalt_vr-mehrwert.html
[6] http://www.vobaworld.de/mitglieder/mitglieder-vorteile/Mitgliedersparbrief0.html
[7] http://www.vobaworld.de/mitglieder/genossenschaftsbank/prinzipien.html
[8] http://www.wohn-eg.de/plz_suche.aspx?GenID=11101401&Ortsliste=Bonn
[9] http://www.wohn-eg.de/default.aspx

[10] http://www.wohn-eg.de/default.aspx

[10] http://www.wohn-eg.de/default.aspx

dr. Alessandro CHIARABOLLI

doktorandusz
Tusciai Egyetem

A koegzisztencia jogi szabályozásának néhány aspektusa az Európai Unióban és Olaszországban

Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen 2010. március 17-én tartott előadás szerkesztett változata

Fordította dr. KOMÁRI Ágnes, doktorandusz
Eötvös Lóránd Tudományegyetem

Mindenekelőtt azt kell tisztáznunk, hogy mit is értünk genetikailag módosított organizmusok, vagyis GMO-k alatt.

A GMO általános meghatározása alapján egy olyan organizmus, melynek az örökítő anyagát génsebészeti úton megváltoztatták. Ebben az eljárásban, melyet rekombináns DNS-technológiának is nevezünk, különböző DNS-molekulákat használnak, melyeket egy molekulában egyesítenek azért, hogy új génszekvenciákat generáljanak. A transzgenikus növények olyan élőlények, melyekben más, különböző fajokból származó DNS-t ültettek.[1]

A genetikailag módosított organizmusok meghatározását a hatályos uniós szabályozásban is megtaláljuk. Ennek megfelelően GMO olyan szervezet, az ember kivételével, amelyben a genetikai anyagot olyan módon változtatták meg, amely nem fordulna elő a természetben párosodás, illetve természetes rekombináció útján (2001/18/EK irányelv 2. cikk). A '90-es években megkezdett uniós szabályozás két fő védelmi irányt vázol fel: egyrészről az emberi egészség és a környezet védelmét, másrészről pedig a biztonságos GMO-k Európai Unión belüli szabad áramlását.

Végül a géntechnológia fogalmi meghatározását megtaláljuk a magyar Géntörvényben is, mely szerint egy laboratóriumi eljárásról van szó, melynek során a szervezet DNS- szerkezetének egy részét, néhány gént vágnak ki, és ezeket más génekkel helyettesítik, továbbá géntechnológiáról beszélünk akkor is, amikor vírusok vagy baktériumok viszik át a gént a másik sejtbe, így mindkét eljárás következtében megváltozik a befogadó génállománya.[2]

Alessandro CHIARABOLLI

PhD Student
University of Tuscia

Some aspect of the coexistence's regulation in the European Union and in Italy

An edited version of a lecture given in the University of Eötvös Loránd 17 March 2010

First of all we have to define the basic topic: what does the genetically modified organism (GMOs) mean.

Genetically modified organisms can be defined in general as an organism whose genetic material has been altered using genetic engineering techniques. These techniques, generally known as recombinant DNA technology, use DNA molecules from different sources, which are combined into one molecule to create a new set of genes. Transgenic plants are organisms which have inserted DNA that originated in a different species.[1]

Secondly genetically modified organisms are defined in the EU legislation such as an organism, with the exception of human beings, in which the genetic material has been altered in a way that does not occur naturally by mating and/or natural recombination (Art.2 directive 2001/18). EU legislation on GMOs, that has been in place since the early 1990s, has two main aims to protect human health and the environment and to ensure the free movement of safe genetically modified products in the European Union.

Finally we can find the definition of the gene technology modification in the Hungarian regulation, so it means a procedure in conformity to the provisions contained in a separate legal prescription, during which a gene or any part thereof is removed from a cell to be transplanted into another cell, or synthetic genes or gene sections are introduced into a natural organism, by which the genome or receiver shall be modified.[2]

Tény, hogy a mai európai uniós GMO- szabályozás a világon talán a legszigorúbbak közé tartozik, különösképpen:
- ahhoz, hogy valaki GM-növényt termeszthessen, speciális európai bizottsági engedélyre van szüksége, amely egy kockázatkezelési eljáráson alapszik. Utóbbit az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság valósítja meg (esetről esetre történő, tudományos alapokon nyugvó élelmiszerbiztonsági és környezeti kockázatbecslés);
- az engedélyezett GM-élelmiszert és takarmányt címkézni kell (a határérték véletlen keveredés esetén 0,9 %), továbbá szigorú nyomon követési szabályokat is be kell tartani. Így biztosítható a választás szabadsága mind a fogyasztók, mind a GM- és a GM-mentes terméket felhasználók számára.

We know that today EU rules on genetically modified crops are probably the strictest in the world and in particular:
- to grow GM crops a specific European Commission authorisation is compulsory that is based on a safety risk assessment carried out by the European Food Safety Authority (case-by-case, science-based food and environmental evaluation);
- authorised GM food and feed (threshold 0,9%) are labelled and traced (in order to ensure freedom of choice for consumers and users of GM and non-GM products).

Megállapíthatjuk, hogy ma az európai uniós joganyag gyenge pontja a koegzisztencia szabályozása, az ezt körülvevő vita pedig széles körű és igen bonyolult.

Today coexistence is the weak point of the European legislation and the coexistence debate in Europe is wide and difficult.

Az Európai Bizottság 2003. július 23-án kiadott ajánlása alapelveket állapít meg a tagállami jogszabályok és iránymutatások kidolgozásához, hogy biztosítsa a GM- a hagyományos és az ökológiai úton hasznosított termőföldek biztonságos egymás mellett létezését. A szöveg szerint *a koegzisztencia a gazdák azon képessége, hogy szabadon választhatnak a hagyományos, az organikus és a genetikailag módosított szántóföldi termesztés között, alkalmazva egyúttal a jelölésre, illetve a tisztasági sztenderdekre vonatkozó jogszabályi előírásokat.*

According to the European Commission's Recommendation of 23 July 2003 on guidelines for the development strategies and best practices to ensure the coexistence of genetically modified crops with conventional and organic farming. "*Coexistence refers to the ability of farmers to make a practical choice between conventional, organic and GM crop production, in compliance with the legal obligations for labelling and/or purity standards…*"

A mezőgazdasági termelés ennek megfelelően három kategóriába sorolható: hagyományos, ökológiai, és génmódosított növényekkel folytatott gazdálkodásról beszélhetünk. Ez a három rendszer elméletileg megfér egymás mellett egyazon földrajzi területen belül, de a hagyományos és a biogazdák mindenképpen szeretnék távol tartani növényeiket a GMO-któl, ahogyan el akarják kerülni az ezzel járó esetleges gazdasági veszteségeket is.

Agricultural system can be divided in three general categories: conventional production system, biotech production system and organic production system. These three agricultural models can coexist in the same geographical area, but conventional and organic growers generally want to avoid a GMO admixture in their production, in order to prevent an economic loss.

Az Európai Bizottság által kidolgozott 556/2003/EK ajánlás tehát arra hivatott, hogy segítséget nyújtson az egyes tagállamoknak a megfelelő koegzisztencia-szabályok kidolgozásában. Habár a dokumentum nem kötelező erejű az egyes tagországok számára, tartalmazza azon általános alapelveket, melyeket figyelembe kell venni a nemzeti jogszabályok kidolgozása során, továbbá azon technikai előírásokat, melyekkel biztosítható a GM- és a GM-mentes termőföldek koegzisztenciája.

In order to help the Member States to organise national coexistence measures, the European Commission adopted the Recommendation 2003/556/EC. The guidelines, that take the form of non-binding recommendations for the Member States, contain a list of the general principles that must be observed in the formulation of national approaches, and a list of technical measures for ensuring the coexistence of gm and other crops.

A dokumentumban az Európai Bizottság kimondja, hogy *sem a hagyományos, sem az ökológiai, sem*

The European Commission, in the document, stated that *no form of agriculture, be it conventional,*

pedig a GM-növények termesztése nem tiltható meg az Európai Unióban, de ezzel egyúttal a szubszidiaritás elvét követi azáltal, hogy az egyes tagállamok hatáskörébe utalja a koegzisztenciát biztosító jogszabályok kidolgozását. A dokumentum megállapítja, hogy a koegzisztencia nem valósítható meg egyféle szabályozással, ahhoz ugyanis szükség van az érintettekkel való konzultációra is. Továbbá a koegzisztencia szabályoknak hatékonyaknak, a legfrissebb tudományos tényeken alapulóknak és költséghatékonyaknak kell lenniük, eleget téve egyúttal az uniós, GMO-k jelölésére vonatkozó jogszabályi előírásoknak is. A véletlen keveredés esetére az uniós jogszabályok megállapítanak egy küszöböt, ezeken a szabályokon pedig egyetlen tagállami jogszabály sem terjeszkedhet túl.

organic or agriculture using genetically modified organisms, should be excluded in the European Union, but simultaneously it decided to follow the subsidiary principle *in favour of an approach that would leave it up to Member States to develop and implement management measures for coexistence.* The document establishes that the approach to coexistence needs to be developed in a transparent way, based on technical guidelines in co-operation with the stakeholders. Further, they establish that coexistence management measures should be efficient, based on the best available scientific evidence and cost-effective, without going beyond what is necessary to comply with EU threshold levels for GMO labelling. They shall not go beyond what is necessary in order to ensure, that the adventitious presence of GM will stay under the thresholds of tolerance set out in the European legislation.

A legfontosabb tény azonban, hogy a Bizottság véleménye szerint a koegzisztencia tisztán gazdasági kérdés. Fontos kiemelni, hogy a koegzisztencia szabályok nem arra hivatottak, hogy megelőzzék a környezeti és egészségügyi kockázatokat, mert ezek az uniós engedélyezési eljárás során biztosítottak. Ez azon a feltevésen alapszik, hogy minden környezeti és egészségügyi kockázatot figyelembe vesznek az engedélyezési eljárás során, vagy figyelembe vehető az ún. *védzáradék*[3] alkalmazásával.

Most significantly is, that the Commission presents coexistence as an economic issue. It is important to focalize, that coexistence measures are not designed to avoid environmental or health risks, because this risks are addressed *case by case* in the European GMO authorisation process. This is based on the assumption that all environmental or health issues are dealt with in authorisation process, or will be dealt with by safeguard clauses.[3]

Jelenleg kevés az európai tapasztalat a koegzisztenciát illetően. A GMO-kkal hasznosított termőföldek összterülete csekélynek mondható, jelenleg csak Bt-kukorica termesztése folyik: ennek a növénynek a termesztését 1998-ban engedélyezték az Európai Unióban, mára pedig több mint 140 változata megtalálható az ún. fajtajegyzékben.

At present Europe has limited experience with coexistence. There are only a small number of GM crops currently being grown in the EU: BT-maize, that was authorised for cultivation in the European Union in 1998 and as of today there are more than 140 different varieties of this GM maize that are registered in the EU common catalogue of varieties.

Az Európai Bizottság 2010 márciusában engedélyezte a Basf genetikailag módosított burgonyájának, az Amflorának az ipari felhasználását (a 18/2008/EK irányelvnek megfelelően). A GM-burgonya nem kerül élelmiszeripari felhasználásra, hanem a keményítő-gyártás alapanyaga lesz, ami az ipari papírgyártás egyik elengedhetetlen kelléke. Az Amfolra burgonyát úgy fejlesztették ki, hogy keményítőt termeljen, a keményítő aránya pedig közel 98 százalék, ami körülbelül 20 százalékkal magasabb, mint hagyo-mányos megfelelőjénél. Ez egy nagy előnyt jelent, de ki fogja garantálni, hogy a génfertőzés nem következik be, hogy nem üti majd fel a fejét a GM-burgonya a hagyományos vagy organikus úton hasznosított termőföldeken, az élelmiszerekben vagy a takarmányban? Elegendőek a megelőzéshez a koegzisztencia szabályok?

In March 2010 the European Commission authorised the cultivation of potato Basf Amflora for industrial use (adopted under Directive 2001/18/EC). The GM potato will not be used for food, but it will be used for the production of starch, that is suitable for industrial applications as paper production. The Amflora potato has been developed to produce starch and the starch content is about 98%, which is around 20% higher than starch potato generally has. This is a big advantage, but who can guarantee that there won't be contamination, that we won't find this GM-potato on the conventional or organic crops, or in the food and feed? Are the coexistence rules enough?

Jelenleg Olaszországban nem létezik koegzisztencia-

Today in Italy there is not a coexistence law; the

szabályozás, az olasz parlament ugyanis hatályon kívül helyezte az 5/2005-ös számú koegzisztencia törvényt. Ez egy kerettörvény volt, amelynek az egyes régiók alkották volna meg végrehajtási jogszabályait. A törvény megállapítja a koegzisztencia normatív kereteit úgy, hogy „biztosítja a biodiverzitás fennmaradását valamint garantálja a vállalkozás szabadságát, a fogyasztók választáshoz való jogát, valamint a nemzeti mezőgazdasági termékek eredetiségét (1. cikk).

Fontos kiemelni, hogy *„az egyes termelési módokat… szabályozni kell úgy, hogy az egyik gyakorlat nem veszélyezteti a másik módszert… A koegzisztencia szabályok végrehajtásának biztosítaniuk kell a gazdákat, a termelési láncban résztvevőket és a fogyasztókat, hogy a választás lehetősége valóban fennáll a hagyományos, az organikus és a genetikailag módosított termékek között; éppen ezért a transzgenikus termelési módot a termelési láncolat részeként kell gyakorolni, és elválasztani a hagyományos és az ökotermesztéstől.”* (3. cikk)

A törvény megállapítja, éppen a potenciális gazdasági károk, valamint a hagyományos, az organikus és a GM-termőföldek kontaminációjának megelőzése érdekében, hogy a *Transzgenikus, Hagyományos és Organikus Termesztés Koegzisztenciájának Tanácsadó Testülete* (amely a Földművelésügyi és Erdészeti Minisztérium részeként működik) nemzeti koegzisztencia irányelveket bocsátott ki, a törvény hatálybalépését követő 120 napon belül. Minden egyes olasz régiónak meg kell alkotnia *„… a saját koegzisztencia tervét… A tervezetnek tartalmaznia kell a koegzisztencia technikai szabályait, valamint azon eszközök használatát, melyek garantálják a helyi hatóságok együttműködését a szubszidiaritás, a differenciálódás és az arányosság alapelvek bázisán…”* (4. cikk).

A törvény utolsó verziója megváltoztatta a végső határidőt, melynek megfelelően mind a 20 olasz régiónak 2005 év végéig (2005. december 31.) meg kellett volna alkotnia a saját koegzisztencia szabályozását. A regionális szabályok jóváhagyása nélkül a transzgenikus termesztés nem engedélyezhető Olaszországban (ma azonban még egyetlen regionális szabályozás sem létezik), éppen ezért jelenleg moratórium van érvényben az országban. Ezen hatást csillapítandó, egy, a Mezőgazdasági Minisztérium és a régiók között létrejött egyezmény megállapítja a végső határidőt, amely 2006. július vége. Az egyezmény megállapítja, hogy a minisztériumnak a törvény jóváhagyását követő 6 hónapon belül meg kellett volna alkotnia a végrehajtási rendeletet, melyben fixálja a régiókra vonatkozó irányelveket. Ezt követően a régióknak további egy évük volt arra,

Italian Parliament passed the law n.5/2005 (Italian coexistence law). It was a framework to be completed by Regional implementing regulations. The law defines the normative frame for the coexistence between transgenic crops and conventional and organic crops, *“in order not to compromise the biodiversity of the natural environment and to guarantee freedom of enterprise, consumers' right of choice and the quality and genuineness of national agricultural production.”* (Art.1)

It is important to underline that *“The kinds of farming…shall be conducted such that the practice of one does not compromise the practice of the others… The implementation of the rules of coexistence must assure farmers, production chain operators and consumers the real possibility to choose among conventional, organic and transgenic products; therefore, transgenic farming must be practiced as part of production chains that are separate from those of conventional and organic farming.”* (Art.3).

The law established, in order to prevent potential economic damage and the impact of the admixture of transgenic, organic and conventional crops, that the *Advisory Committee for the Coexistence of Transgenic, Conventional and Organic Farming* (instituted as part of the Ministry of Agriculture and Forestry) issued a national coexistence guidelines, within 120 days from the entry in force of the law. Each of Italian regions have to *“…adopt a coexistence plan... The plan shall contain the technical rules for achieving coexistence, through the use of instruments that guarantee the collaboration of the local territorial agencies on the basis of the principles of subsidiarity, differentiation and proportionality…”* (Art. 4).

The final text of the law removed the first deadline by when each of the 20 Italian regions should approve their coexistence plans, initially fixed at the end of 2005 (31 December 2005). Without the approval of the regional plans transgenic crops are not authorized in Italy (today there is not any regional coexistence plan), therefore it establishes an indefinite moratorium over GM cultivation in Italy. In order to mitigate this effect, an agreement between the Ministry of Agriculture and the regions fixed a new deadline, postponed to the end of July 2006. That agreement stated that the Ministry of Agriculture would have had six months after the approval of the law to issue the ministerial decree fixing the guidelines for the regions. After then, the Regions will have one more year to establish their coexistence plans.

hogy megalkossák saját koegzisztencia tervezeteiket.

2006 márciusában azonban, a Marche Régió fellebbezését követően, az olasz Alkotmánybíróság (116/2006 sz. döntésében) megállapította, hogy az 5/2005 sz. törvény alkotmánysértő annak tekintetében, hogy a régiók kizárólagos jogot kaptak a koegzisztencia szabályaik kidolgozására. A fellebbező Marche Régió a törvény egyes cikkelyeie törvényességét vitatta. Az alkotmányjogi panasz azon a törvényes előíráson alapult, amely az államra ruházza a jogalkotási jogosítványokat, még akkor is, ha a szennyezés problémája nem csak a kizárólagos jogalkotási kompetenciát érinti (egészségvédelem), hanem a konkurens kompetenciát (környezetvédelem) és a régiók kizárólagos jogosítványait is (agrárjogi kérdések).

But in March 2006, after a Region Marche Appeal, Italian Constitutional Court (Judgement n. 116/2006) ruled that the law n.5/2005 was unconstitutional in consideration of the Regions exclusive right to establish the coexistence rules. The Region Marche contested the legitimacy of some provisions of the Law n.5/2005. The complaints were based on a statutory provision which conferred to the State the power to legislate, even if the contamination problem concerned not only a subject of exclusive legislative competence (healthy safeguard), but also of concurrent competence (environmental safeguard) and exclusive competence of Regions (agricultural matters).

2006 októberében a Földművelésügyi Minisztérium létrehozott egy munkacsoportot a Régiók Konferenciáján az általános irányelvek kidolgozására, melyeket a régióknak figyelembe kell venniük saját koegzisztencia szabályaik kidolgozása során. A munkacsoport 2007 október 18-án publikálta *„A koegzisztencia technikai irányelvei a régiók jogalkotása számára”*c. dokumentumát, de a régiók elnökei nem hagyták jóvá a GM termesztésre vonatkozó de facto moratóriumra vonatkozó dokumentumot. Az irányelvek kulcselemei a következők:
- A GM-növényt termesztő gazdáknak részt kell venniük egy *koegzisztenciáról szóló képzésen*;
- A GM-növényt termesztő gazdáknak *értesíteniük kell* a regionális hatóságokat valamint a szomszéd gazdákat arról, hogy az engedélyezett GM-növényt szándékoznak termeszteni;
- A regionális hatóságoknak *nyilvántartást* kell vezetniük (elektronikus formában is), ahol bárki információt gyűjthet arról, hogy pontosan hol zajlik GMO- termesztés;
- Regionális szinten *díjat* kell fizetni (a dán rendszerhez hasonlóan);
- Minden GMO-t termesztő gazdának készítenie kell egy *koegzisztencia termesztési tervet*, és azt be is kell tartania;
- Minden régiónak ki kell dolgoznia a horizontális rendelkezéseket, melyek az izolációt szolgálják, úgymint pufferzóna, menedékzóna és határsorok.

On October 2006 the Agricultural Ministry created a technical working group within the State-Regions Conference to elaborate the general guidelines to be followed by the Regions when establishing their coexistence rules. The group published on 18 October 2007 the *“Coexistence Technical Guideline as a baseline for Regional Coexistence Measures”* but the Region Presidents have not yet approved the document creating a de facto moratorium on GM cultivation in Italy. The guidelines key points are:
- Gm growers have to pass a *coexistence training course*;
- Gm growers have to *inform* the Regional authorities and the nearest farms about their intention to cultivate the authorised GM crops;
- The Regions must organise a regional *public register* (also consulted electronically) where people can find all the information about the GM areas;
- There will be a *regional fee* to pay (like the Danish system);
- Every GM farmer has to realise and respect a *coexistence farm plan*;
- Every Region has to establish the *spatial segregation measures* like isolation distances, buffer zones and border rows;

Az olasz régiókat különböző csoportokba sorolták: biotechnológiát támogató és azt ellenző csoportra. Toszkána, az európai *GMO-mentes Hálózat*[4] egyik alapítója, az első olasz régió volt, amely 6/4/2000 sz. törvényével megtiltotta 53 GMO termesztését: „ Az állampolgárok egészségének védelme érdekében Toszkána Régió minden megelőző lépést megtesz azért, hogy megvédje a lakosságot attól a veszélytől,

Italian Regions are divided in different groups: pro biotech and anti biotech. Tuscany Region, one of the founder of the European GM-Free Region Network,[4] was the first Italian Region that with Tuscany Regional Law 6/4/2000 n. 53 bans cultivation and production of genetically modified varieties: *“To protect the health of its citizens, the Region of Tuscany will take all possible precautions to protect*

mely a GMO-kat tartalmazó termékek termesztéséből, előállításából és fogyasztásából adódhat… Ezen cél megvalósítása érdekében, valamint a természetes génkészletek fenntartása és megőrzése érdekében Toszkána Régió megtiltja azon fajok termesztését és előállítását, melyek GMO-t tartalmaznak." (1. és 2. cikk)

Nagyon szigorú szabályozásról van itt szó. Azon gazdának, aki GMO-t kíván termeszteni, az ellenőrzési szabályok közzétételét követő 6 hónapon belül vissza kell térítenie mindazon támogatást, melyet a régiótól, az Európai Uniótól vagy az olasz államtól kapott (6. cikk). Toszkánában tilos a GMO-k felhasználása az iskolai menzákon, kórházakban és gondozó otthonokban, vagy a közhivatalokban. A tartományok, valamint az említett intézmények vezetői kötelesek ellenőrizni a termékek GMO-mentességét, például az érintettektől rendszeresen bekért információk alapján (4. cikk). Az illetékes toszkán hatóságok speciális kampányokat szerveznek annak érdekében, hogy felvilágosítsák és tájékoztassák a lakosságot a GMO-k élelmiszerbiztonsági és környezeti kockázatairól (5. cikk). A jogszabály megállapítja továbbá, hogy azon kereskedelmi vállalatok, amelyek megfelelő címkézés nélkül forgalmaznak GMO-t tartalmazó terméket, akár az intézmény 15 napos bezárásával is szankcionálhatóak (6. cikk).

Olaszország legmagasabb szintű fellebbviteli bírósága 2010. január 19-én hozta meg 183. számú döntését, melynek értelmében a Földművelésügyi Minisztériumnak 90 napon belül ki kell dolgoznia a GMO-k szabadföldi termesztésére vonatkozó szabályokat. Döntésében a bíróság arról tájékoztatja a minisztériumot, hogy tegye közzé azon információkat, melyek a gazdák számára szükségesek az engedélyezési eljárás megindításához. Az ügyet a Futuragra nevű pro-biotech csoport indította, melynek székhelye a Friuli-Venezia Giulia régió. A bíróság döntésének értelmében az olasz állam nem tudja tovább halogatni az engedélyezési eljárásokat a regionális jogalkotás lassúságára való hivatkozással. Az Európai Unió tagjaként Olaszország köteles engedélyezni a fajtalistán szereplő GMO-k termesztését, habár az elmúlt 10 évben moratórium volt érvényben (mivel jelenleg nincs koegzisztencia-szabályozás sem Olaszországnban, sem az egyes régiókban). Amennyiben az EU engedélyez egy GMO-t (figyelembe véve az egészségügyi és környezeti kockázatokat az engedélyezési eljárás során), akkor a tagállamokban a termesztést nem lehet függővé tenni attól, hogy adott régiók kidolgozták-e már a saját koegzisztencia-jogszabályaikat. Most azonban, hogy módomban állt áttanulmányozni a magyar koegzisztencia-szabályozást, elmondhatom,

the public from any dangers that derive from the cultivation, production or consumption of products containing GMOs.…To reach this aim, and to maintain and preserve the presence of natural genes, the region of Tuscany prohibits the cultivation and production of species containing GMOs…" (Art.1 and Art.2).

It is a very strict law. It rules that Tuscany GM-farmers will have to return to the region, within six months after communication of the results of the control, any financial subsidies received from the region, from the European Union or from Italian State (Art.6). In Tuscany also it is prohibited to serve GM-food in school canteen, hospitals and nursing homes, or in offices of the region. The provinces and the directors of these institutions are obliged to verify the absence of GM- product, also by requesting information from their suppliers (Art.4). The Competent Tuscany Regional Authorities will organize specific campaigns to educate and to inform the public on the possible risks resulting from the introduction of GMO in food and in the environment (Art.5). The law establishes also that the commercial industries that sell products containing GMOs without the necessary label will be sanctioned by the closing of the establishment for a maximum of 15 days (Art. 6).

Italy's highest appeals court, judgement n.183 of 19 January 2010, decided that the Ministry of Agriculture has to issue procedures for biotech crop cultivation within 90 days. In its decision, the Court instructed the Ministry of Agriculture to publish the procedures necessary for Italian farmers to apply for authorization to grow biotech crops. The case was brought to the Council of State by Futuragra, a pro-biotech farming association located in Friuli-Venezia Giulia region. The Court's ruling means that the Italian Government can no longer delay approval procedures based on the slow procedure of regional legislation. As a member of the European Union, Italy is required to allow biotech cultivation for approved varieties, but it has maintained a moratorium on biotech cultivation for the past ten years (because there is not a legal national coexistence law or regional laws in Italy). If the EU approves a GMO (environmental and health issues are dealt with in authorisation process), in Italy the cultivation authorisation, can not be conditioned by the prior adoption of regional plans for co-existence. Now, that I could study the Hungarian coexsistence regulation, I can say, that it is a very good and strict system, and it is worth taking it as a basis.

hogy érdemes lenne alapul venni a szigorú magyar rendszert.

Források

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2001/18/EK IRÁNYELVE (2001. március 12.) a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

2003/556/EC ajánlás

Marie-Monique Robin: Le monde selon Monsanto

1998. évi XXVII. törvény a géntechnológiai tevékenységről

http://www.gmo-free-regions.org/

Sources

Directive 2001/18/EC of the European Parliament and of the Council on the deliberate release into the environment of genetically modified organisms and repealing Council Directive 90/220/EEC

Commission Recommendation of 23 July 2003 on guidelines for the development of national strategies and best practices to ensure the coexistence of genetically modified crops with conventional and organic farming

Marie-Monique Robin: Le monde selon Monsanto

Law XXVII of 1998 on the gene technology activity

http://www.gmo-free-regions.org/

Lábjegyzet

[1] http://en.wikipedia.org/wiki/Genetically_modified_organism (2010.03.01.)
[2] 1998. évi XXVII. törvény a géntechnológiai tevékenységről, 2. § g) pont
[3] 2001/18/EK irányelv 23. cikk
[4] http://www.gmo-free-regions.org/ (2010.03.01.)

Footnotes

[1] http://en.wikipedia.org/wiki/Genetically_modified_organism (01.03.2010)
[2] Law XXVII of 1998 on the gene technology activity Article 2 point g)
[3] 2001/18/EC Directive Art. 23.
[4] http://www.gmo-free-regions.org/ (01.03.2010)

Dr. CSÁK Csilla

egyetemi docens, PhD
Miskolci Egyetem

A termőföld tulajdoni és használati viszonyainak magyar szabályozása az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően

1. Rövid történeti áttekintés

A rendszerváltást (1989) megelőző időszakban a termőföldek szabályozása a nagyüzemi prioritásokat tükrözte, az állami és a szövetkezeti tulajdon elsődlegességét hangsúlyozta, a használat alapvetően az állami gazdaságok illetőleg a szövetkezetek keretein belül valósult meg. Ez a modell a nagyüzemi mezőgazdaság művelés gazdaságpolitikai céljaival összhangban került kialakításra.

A rendszerváltás alapjaiban semmisítette meg a nagyüzemi kollektív földhasználati modellt és a magántulajdont kiterjesztve, a tulajdonosi használatot legalizálta.

A tulajdonreformot előkészítő törvénykezés folyamatában (rendszerváltás időszaka 1989/90) hatályba léptek azok a jogszabályok, amelyek alapján a termőföldek tulajdoni viszonyainak átalakítása megvalósult.[1] 1990-ben az ország 8,2 millió hektár termőföld területének mintegy 27%-a állami tulajdonban, 42%-a szövetkezeti tulajdonban, 24 %-a a szövetkezeti tagok egyéni tulajdonában és 7 %-a magántulajdonban állt. Az állami és a szövetkezeti tulajdon átalakítását megvalósító intézkedések eredményeként a magántulajdon aránya időközben folyamatosan nőtt.

A tulajdonviszonyok átrendeződése tette időszerűvé a termőföldre vonatkozó 1994. évi LV. törvény megalkotását. Ez a törvény a magántulajdonú földek túlsúlyára figyelemmel szabályozta újra a termőföldek forgalmát, használatát. 2004. május 1. napjától Magyarország az Európai Unió tagja lett. Ezzel új fejezet kezdődött a hazai jogi szabályozást illetően, hiszen az uniós jogalkotási folyamatok is alapvetően befolyásolják a nemzeti szabályozást. Ez jelenti egyrészt a csatlakozási tárgyalások és dokumentumok

Dr. Csilla CSÁK

associate professor
University of Miskolc

Die ungarische Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des Ackerbodens nach dem Beitritt zur Europäischen Union

1. Kurzer geschichtliche Überblick

In dem Zeitraum bevor der Systemänderung in 1989 hat die Regelung des Ackerbodens grossbetriebliche Prioritäten gezeigt, das staatliche und genossenschaftliche Eigentum wurde betont, die Nutzung wurde grundsätzlich innerhalb der staatlichen Landwirtschaftsbetriebe und Genossenschaften verwirklicht. Dieses Modell wurde im Zusammenhang mit den Zielen der Wirtschaftspolitik ausgestaltet.

Die Systemänderung hat das Modell der grossbetrieblichen kollektiven Nutzung des Ackerbodens vernichtet, das Privateigentum wurde ausgeweitet und die Nutzung durch den Eigentümer wurde legalisiert.

Im Ablauf der Gesetzgebung über die Eigentumsreform (Systemänderung 1989/1990) sind Regelungen in Kraft getreten, auf welchen die Veränderung der Eigentumsverhältnisse gegründet worden sind.[1] In 1990 gab es in Ungarn 8,2 Millionen Hektar Ackerboden, wovon 27% staatliches Eigentum, 42% genossenschtfaliches Eigentum, 24% Privateigentum der Genossenschaftsmitgliedern und 7% Privateigentum war. Als Ergebnis ist in der Zwischenzeit die Proportion des Privateigentums kontinuierlich gestiegen.

Wegen der Wechsel der Eigentumsverhältnisse ist es zeitgemäss geworden das Gesetz Nr. LV von 1994 über das Ackerland zu schaffen. Dieses Gesetz hat – in der Hinsicht auf die grössere Proportion des Privateigentums – das Verkehr und die Nutzung der Ackerländer neu geregelt. Seit dem 1. Mai 2004 ist Ungarn Mitglied der Europäischen Union geworden. Deswegen hat ein neues Kapitel in unserer Gesetzgebung angefangen, da die Europäische Gesetzgebung die nationale Gesetzgebung

alapján a jogharmonizációs kötelezettséget, másrészt a csatlakozást követően a harmonizált szabályozást.[2]

2. A termőföldtulajdon és -használat jogi szabályozásának alapjai

A termőföldet érintő szabályozás jogági, jogterületi elhatárolása körében mind a magánjogi, mind pedig a közjogi szabályozás jellegzetességei megtalálhatók. A polgári jogi szabályozás jelenik meg a dologi jogi és kötelmi jogi területeit érintően, a közigazgatási szabályozás figyelhető meg a hatósági tevékenységben. Ezen túl a termőföldet érintő speciális szabályozás oktatása és kutatása az agrárjoghoz kapcsolódik. Az agrárjog foglalkozik többek között az agrárüzemi struktúra alanyi (üzemrendszer) és tárgyi (termőföld, ingatlan) oldalával, az agrárfinanszírozás (támogatás, hitelezés) témaköreivel. A földvédelem kérdéskörei a környezetvédelem tárgykörét érintik, míg a mezőgazdasági tevékenységhez tartozó adózás a pénzügyi joghoz kapcsolható.

A termőföldet érintő tulajdoni és használati kötelmek konszenzuális jellegére tekintettel az alapvető, generális szabályozást a Polgári Törvénykönyv[3] (Ptk.) jelenti. A Ptk-hoz képest speciális szabályozást tartalmaz a Termőföldről szóló törvény (Tft.).[4] Ezen túl az egyes művelési ágak tekintetében további specializációval találkozunk. Ilyen például az erdőtörvény, a szőlőművelést szabályozó törvény, természetvédelmi oltalom alatt álló területek szabályozása stb.

3. A magyar modell áttekintése

Magyarországon a termőföld forgalom és használat szigorú szabályozási rendben történik, amelyet alapvetően a termőföldről szóló törvény rendelkezései határoznak meg. A szabályozás alapvetően nem a mezőgazdasági üzemet helyezi a középpontba, hanem a földet. Nem a mezőgazdasági üzem a szabályozás egysége és alapja.

A termőföld forgalom és használat szabályozása valamennyi művelési ág tekintetében egységesen, a termőföld törvény alapján történik.

Termőföld az a földrészlet, amelyet a település külterületén az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas, erdő, fásított terület művelési ágban vagy halastóként tartanak nyilván.

grundlegend beeinflusst. Dies bedeutet einerseits die Rechtsharmonisierungspflicht aufgrund der Beitrittsverhandlungen und andererseits die harmonisierte Regelung nach dem Beitritt.[2]

2. Regelungsgründe des Ackerbodeneigentums und -nutzung

Die Regelung betreffend das Ackerland hat sowohl privatrechtliche als auch öffentlich-rechtliche Eigenartigkeiten. Die zivilrechtliche Regelung erscheint im Bereich des Sachenrechts und des Schuldrechts, die verwaltungsrechtliche Regelung in der behördlichen Tätigkeit. Weiterhin gehören auch das Lehren und die Forschung der speziellen Regelung an Ackerländer zum Agrarrecht. Das Agrarrecht beschäftigt sich mit der subjektiven (Betriebssystem) und objektiven Seite (Ackerland, Immobilien) und finanziellen Fragen (Förderung, Kreditierung) der betrieblichen Struktur. Der Landschutz gehört zum Umweltschutz, solange die zur wirtschaftlichen Tätigkeit gehörende Steuerung mit dem Finanzrecht verknüpft werden kann.

Hinsichtlich der konsensualen Wesensart des Eigentums- und Nutzungsverhältnissen von Ackerländer ist das Zivilgesetzbuch[3] die allgemeine Regelung; das Gesetz[4] über das Ackerland enthält eine spezielle Regelung dazu. In der Hinsicht auf die unterschiedliche Bewirtschaftungszweigen gibt es noch weitere Spezialisierungen, wie zum Beispiel das Gesetz über den Wald, das Gesetz über den Weinbau und die Regelung der Gebieten unter Naturschutz, usw.

3. Überblick des ungarischen Modells

In Ungarn finden das Verkehr und die Nutzung von Ackerländer in einer strikten Reihenfolge statt. Das wurde im Gesetz über das Ackerland festgelegt. In dieser Regelung steht nicht der landwirtschaftliche Betrieb, sondern das Land im Mittelpunkt. Einheit und Grund der Regelung ist nicht der landwirtschaftliche Betrieb.

Die Regelung des Verkehrs und der Nutzung des Ackerbodens folgt hinsichtlich aller Bewirtschaftungszweigen einheitlich, aufgrund des Gesetzes über das Ackerland.

Ackerland ist die Grundfläche, die im Außenbereich der Siedlung liegt und im Grundbuch in den Bewirtschaftungszweigen Ackerland, Wein- und Obstplantage, Garten, Wiese, Weide (Rasen), Schilf, Wald, aufgeforstetes Gebiet oder als Fischweiher registriert ist.

Tulajdonszerzés: Birtokmaximum került megállapításra. A termőföld forgalom tekintetében a külföldiek és a jogi személyek földszerzése fő szabály szerint kizárt, tagállami állampolgárok szigorú feltételek fennállása esetén szerezhetnek termőföldet. Elővásárlási jog gyakorlásának speciális szabályai kerültek megállapításra. A helyben lakás illetőleg a mezőgazdasági képesítés nem jogszerzési feltétel, előnyben részesítés feltételeként került meghatározásra pl. elővásárlási jog gyakorlása esetén. Adásvételi szerződés esetén ingatlannyilvántartási bejegyzés szükséges.

Eigentumserwerb: Die Besitzgrösse wurde festgelegt. Hinsichtlich des Ackerlandsverkehrs dürfen Ausländer und juristische Personen kein Eigentumsrecht an Ackerland erwerben. Aber die Staatsbürger eines Mitlgiedstaates der Europäischen Union dürfen Eigentumsrecht erwerben, wenn strikte Voraussetzungen erfüllt werden. Eine spezielle Regelung des Vorkaufsrechts wurde bestimmt. Der Residenzpflicht und die wirtschaftliche Qualifizierung sind keine Erwerbsvoraussetzungen geworden, aber man kann im Fall der Übung des Vorkaufsrechts bevorzugt werden. Im Fall des Kaufs ist einen Eintrag ins Grundbuch notwendig.

Haszonbérlet: Határozott idejű haszonbérlet került bevezetésre (max. 20 év; kivételekkel). Haszonbérelhető területek nagysága maximált (300 ha; kivételekkel). A földhasználati korlátok a haszonbérlet két speciális formájára a feles bérletre és a részes művelésre nem vonatkoznak. Az előhaszonbérleti jog gyakorlása kötött sorrendben, elsősorban a haszonbérlőt illeti meg.[5]

Landpacht: Die Landpacht für begrenzte Zeit wurde eingeführt (höchstens 20 Jahre + Ausnahmen). Die Grösse des Ackerlandes das zur Pacht genommen werden kann wurde maximalisiert (300 Hektar + Ausnahmen). Die Beschränkungen der Bodennutzung sind nicht auf die Halbpacht und den Teilanbau anwendbar. Das Vorpachtrecht wird in einer gebundenen Reihenfolge ausgeübt, vor allem steht es dem Pächter zu.[5]

Öröklés: Nincs sui generis öröklési rend a termőföldek tekintetében. Polgári Törvénykönyv rendelkezési szerint az általános szabályok alapján. Mezőgazdasági föld és hozzátartozó felszerelés külön is visszautasítható az örökös által, ha nem foglalkozik élethivatásszerűen mezőgazdasági termeléssel. Az öröklés során a földek elaprózódása figyelhető meg.

Erbschaft: Es gibt kein sui generis Erbfolgeordnung in der Hinsicht auf die Ackerländer, die Regeln des Zivilgesetzbuches sind anwendbar. Der Erbe kann auf das wirtschaftliche Land und die dazu gehörende Ausrüstung verzichten, wenn er keine wirtschaftliche Tätigkeit als Lebensberuf betreibt. Bei der Erbfolge kann man die Zerstückelung der Flächen beobachten.

Állami földalapkezelés – Nemzeti Földalap: A Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény az állami termőföldvagyont és egyéb állami tulajdonú földrészleteket integrál. A Nemzeti Földalapba tartozó termőföld értékesítése/haszonbérbeadása során előnyben kell részesíteni a termőföld-tulajdonnal, illetőleg haszonbérlettel rendelkező, élethivatásszerűen mezőgazdasági termelést folytató természetes személyeket. A Nemzeti Földalap a kincstári vagyon része amely vagyont az állam a földbirtok-politikai irányelveknek megfelelően hasznosít:
(a) *birtokszerkezetet (tulajdon, használat) befolyásolni kívánó elvek* (például minőségi földcserék megalapozása, családi gazdaságok kialakítása, megerősítése, racionális földtulajdonosi és bérleti rendszer kialakulásának elősegítése, földpiac élénkítése, versenyképes birtokméret kialakításának elősegítése, stb.)
(b) *termelési-termékstruktúra átalakításának ösztönzése és befolyásolása* (például mezőgazdasági termelésre leginkább alkalmas földek hasznosításának előtérbe helyezése, mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas termőföldek más irányú használatának előkészítése, művelési ág váltás támogatása, stb.)
(c) *szociális földprogram megvalósításának ösztönzése,*

Staatliche Bodenfondsbehandlung – Nationale Bodenfonds: Staatliche Ackerlandsvermögen und andere, durch den Staat erworbenen Flächen werden in dem Gesetz Nr. CXVI von 2001 integriert. Bei der Pacht und Nutzung des zum Nationalen Bodenfonds gehörenden Ackerlandes müssen natürliche Personen bevorzugt werden, die Eigentumsrecht oder Pachtrecht an Ackerland haben und die landwirtschaftliche Tätigkeit als Lebensberuf betreiben. Dieser Fond gehört zu dem staatlichen Vermögen, das gemäss der ackerlandpolitischen Richtlinen genutzt wird:
(a) *Prinzipien, die die Besitzstruktur beeinflussen (Eigentum, Nutzung)* (zum Beispiel Begründung des qualitativen Bodentausches, Gestaltung, Verstärkung der Familienbetrieben, Förderung der Bildung des razionalen Eigentums- und Mietsystems, Erfrischung des Ackerlandmarktes, Förderung der Gestaltung von konkurrenzfähigen Besitzgrössen usw.)
(b) *Förderung und Beeinflussung der Produktionsstruktur* (z. B. die Bevorzugung der Nutzung von Boden, die für die landwirtschaftliche Produktion am besten geeignet sind, und die Vorbereitung der anderweitigen Nutzung von Boden, die für die landwirtschaftliche Produktion weniger

megvalósítása (például pályakezdő agrárvállalkozók, hátrányos helyzetű rétegek megélhetésének támogatása, stb.).

geeignet sind, die Förderung der Veränderung des Bewirtschaftungszweigens usw.)
(c) *Förderung und Verwirklichung des sozialen Landprograms* (z. B. Förderung der jungen Agrarunternehmern oder benachteiligten Gruppen der Gemeinschaft usw.)

4. Termőföld tulajdonszerzés korlátai

4. Beschränkungen des Eigentumserwerbs an Ackerland

4.1. Kivételek a korlátozások alól

4.1. Ausnahmen zu den Beschränkungen

A termőföldről szóló törvény (1194. évi LV. tv.) *1994. július 27. napján lépett hatályba*. A hatályba lépés előtt megszerzett termőföldeket nem érinti a jogszabály. A termőföld tulajdonszerzés bármilyen *jogcímen* megengedett. De *kivételként* jelenik meg a törvényes öröklés, az elbirtoklás, ráépítés, kisajátítás és a kárpótlási célú árverés. Ennek értelmében a törvény rendelkezései, korlátai nem vonatkoznak ezen tulajdonszerzésekre.

Das Gesetz Nr. LV von 1994 ist am 27. Juni 1994 in Kraft getreten. Die bevor des Inkrafttretens erworbenen Ackerländer werden nicht beeinflusst. Der Eigentumserwerb an Ackerland darf unter beliebigen *Rechtstiteln* stattfinden. Gesetzliche Erbschaft, Ersitzung, Anbau, Enteignung und Entschädigungsversteigerung erscheinen als Ausnahmen. Deswegen beziehen sich die Beschränkungen des Gesetzes nicht auf diesen Titeln von Eigentumserwerb.

4.2. Speciális rendelkezések

4.2. Spezielle Regelungen

A csere illetőleg az ajándékozás jogcímén történő tulajdonszerzés speciális szabályait rögzíti a jogszabály. A szabályozás 2008 évben került módosításra, amelynek célja a spekulációs célú földszerzések megakadályozása. Ennek keretében meghatározásra került a csere szigorú feltételrendszere illetőleg az ajándékozás körében a megajándékozottak köre.

Die speziellen Regelungen des Tausches und der Schenkung als Rechtstiteln werden im Gesetz festgelegt. Diese Regelung wurde in 2008 geändert, das Ziel war es den spekulativen Eigentumserwerb zu verhindern. Im Rahmen dieses Zieles wurde eine strikte Voraussetzungsordnung des Tausches und den Personenkreis im Rahmen der Schenkung festgelegt.

A termőföldet érintő csere érvényességi feltétele lenne, hogy a csereszerződés kizárólag termőföldek kölcsönös átruházására irányuljon, úgy, hogy a csere birtokösszevonást valósítson meg, avagy a helyben lakó személy földszerzését eredményezze.

Das Eigentumsrecht an Ackerland kann unter dem Rechtstitel „Tausch“ nur erworben werden, wenn sich die Parteien im Tauschvertrag zur gegenseitigen Übertragung des Eigentumsrechts an Ackerland verpflichten, sich eine Zusammenziehung des Besitzes verwirklicht und sich der gemeldete Wohnsitz des einen Tauschpartners in der Siedlung befindet.

A termőföld tulajdonjogának ajándékozás jogcímén történő megszerzése pedig csak a közeli hozzátartozók között, illetve közalapítvány, önkormányzat, egyház, és az állam javára lehetséges.[6]

Das Eigentumsrecht an Ackerland kann unter dem Rechtstitel „Schenkung“ nur an nahen Ahgehörigen, Stiftungen des öffentlichen Rechts, Selbstverwaltungen, Kirchen und dem Ungarischen Staat übertragen werden.[6]

4.3. Külföldiek tulajdonszerzése

4.3. Eigentumserwerb von Ausländern

A termőföld törvény megkülönbözteti a belföldi személyek, azon belül a magánszemélyek és jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek tulajdonszerzését, valamint a külföldi személyek, azon belül a tagállami állampolgár és egyéb külföldi személyek tulajdonszerzését.

Das Gesetz über das Ackerland unterscheidet zwischen den Eigentumserwerb von inländischen Personen, darunter Privatpersonen, juristischen Personen, Organisationen ohne Rechtspersönlichkeit und von Ausländern, darunter Staatsbürger eines Mitgliedstaates und anderen ausländischen Personen.

A külföldiek tulajdonszerzése mindig központi kérdés a termőföld tulajdonszerzése körében. *Külföldi magánszemély*: a nem magyar állampolgár, kivéve a bevándorolt vagy menekültként elismert személyt. *Külföldi jogi személy*: a külföldi székhelyű jogi személy vagy az ilyen székhelyű jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet. *Fő szabály* szerint külföldi (magánszemély, jogi személy) termőföld tulajdonát nem szerezheti meg.

Der Eigentumserwerb von ausländischen Personen bildet immer eine wichtige Frage im Eigentumsrecht an Ackerland. Eine *Ausländische Privatperson* ist die Person, die keine ungarische Staatsangehörige ist, mit Ausnahmen der Eingewanderten und als Flüchting anerkannten Personen. Eine *Ausländische juristische Person* ist eine juristische Person mit ausländischem Sitz oder die über einen Sitz im Ausland verfügende Organisation ohne Rechtspersönlichkeit. *Als Hauptregel* gilt, dass Ausländer kein Eigentumsrecht an Ackerland erwerben dürfen.

A külföldiek tulajdonszerzését kizáró főszabály alóli *kivétel*:
(a) jogcím alóli kivételek;
(b) Tft. hatályba lépése előtti tulajdonszerzés;
(c) tanya tulajdonjogát közigazgatási engedéllyel
(d) tagállami állampolgár termőföld tulajdonszerzése, a belföldi magánszemélyekre irányadó szabályok szerint és szigorú feltételek fennállása esetén.

Ausnahmen unter dem Eigentumserwerb von Ausländern:
(a) Ausnahmen unter den Rechtstiteln;
(b) Eigentumserwerb bevor das Inkrafttreten des Gesetzes;
(c) Eigentumsrecht einer Fläche unter behördlichen Bescheinigung;
(d) Staatsbürger eines Mitgliedstaates, nach den auf inländischen Personen maßgebenden Regeln.

A külföldi személyek két csoportját különböztethetjük meg attól függően, hogy tagállami állampolgárról van szó vagy nem tagállami állampolgár külföldi személyről.

Es gibt zwei Gruppen von Ausländern: Staatsbürger eines Mitgliedstaates oder Staatsbürger eines Drittstaates.

Tagállami állampolgár fogalma az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk (2004) időpontjától alkalmazott fogalom és kategória, a külföldi személyeken belül. Tagállami állampolgár a Tft definíciója szerint: az Európai Unió tagállamának állampolgára, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgára, valamint a nemzetközi szerződés alapján velük egy tekintet alá eső állam állampolgára.

Staatsbürger eines Mitgliedstaates ist eine Bestimmung angewendet seit 2004, dem Beitritt zur Europäischen Union. Gemäß der Bestimmung des Gesetzes ist Staatsbürger eines Mitgliedsstaates ein Staatsbürger eines Mitgliedstaates der Europäischen Union, der Staatsbürger eines Teilnehmerstaates des Vertrags über den Europäischen Wirtschaftsraum sowie der Staatsbürger des diesen aufgrund eines internationalen Vertrags gleichgestellten Staates.

Termőföldet akkor szerezhet, ha az alábbi konjunktív feltételeknek megfelel:
(a) önálló vállalkozó mezőgazdasági termelőként kíván letelepedni Magyarországon,
(b) legalább három éve folyamatosan és jogszerűen Magyarországon lakik,
(c) legalább három éve folytat mezőgazdasági tevékenységet Magyarországon.

Eigentumserwerb an Ackerland darf unter konjunktiven Voraussetzungen verwirklicht werden, wenn er:
(a) sich als selbständiger Unternehmer in Ungarn niederlassen möchte,
(b) seit wenigstens drei Jahren dauerhaft und regelmäßig in Ungarn wohnt,
(c) seit wenigstens drei Jahren eine landwirtschaftliche Tätigkeit betreibt.

Ezen feltételek fennállását igazolni köteles. Az igazolások egyrészt hatósági igazolások, másrészt a jövőre vonatkozó kötelezettség vállalás tekintetében tett nyilatkozatok:
- Magyarországon önálló vállalkozó[7] mezőgazdasági termelőként történő letelepedési szándékáról *teljes bizonyító erejű magánokiratban vagy közokiratban* kell nyilatkoznia. Ebben a nyilatkozatban arra is kötelezettséget kell vállalnia, hogy a termőföldet más

Diese Bedingungen müssen nachgewiesen werden. Diese Urkunden sind einerseits behördliche Bescheinigungen, anderseits die auf die Zukunft übernommenen Verpflichtungen:
- In Ungarn muss ein selbständiger landwirtschaftlicher Unternehmer[7] eine Erklärung *in einer Privaturkunde mit voller Beweiskraft oder in einer öffentlichen Urkunde* über seinen Willen der Niederlassung geben. In dieser Erklärung muss auch

célra nem hasznosítja, kivéve a mezőgazdasági termeléshez szükséges lakó és gazdasági épület létesítése. Az a cél, hogy a tagállami állampolgár a termőföldet elsősorban saját maga használja, ezért annak használatát csak korlátozott mértékben engedheti át másnak használatra. A fentiekben említett nyilatkozatnak tehát arra is ki kell térnie, hogy a termőföld átengedéséből származó bevétele nem fogja meghaladni a mezőgazdasági tevékenységből származó bevétel 25%-át.

- A *hatósági igazolások* (bizonyítvány) elsősorban a három éves időtartamhoz kötött feltételek fennállására vonatkoznak, mint múltbeli eseményre. A tulajdonszerzést megelőző három évben saját nevében, saját kockázatára folyamatosan végzett mezőgazdasági tevékenység tekintetében a *mezőgazdasági igazgatási szerv*, adja ki az igazolást.
- A három éves folyamatos és jogszerű tartózkodás tényét az *idegenrendészeti hatóság által kiállított hatósági bizonyítvánnyal* illetőleg tartózkodási engedéllyel illetőleg az engedély benyújtás iránti kérelemmel igazolhatja.

angegeben werden, dass er sich verpflichtet das Ackerland außer der Errichtung der zur landwirtschaftlichen Produktion notwendigen Wohn- und Wirtschaftsgebäude zu keinem anderen Zweck zu benutzen. Das Ziel ist, dass der Staatsbürger das Ackerland selbst nutzt, deswegen darf er die Nutzung nur unter Beschränkungen einem Dritten überlassen. In dieser Erklärung muss deshalb auch angegeben werden, dass er die Nutzung des Ackerlandes einem Dritten nur in einem solchen Umfang überlässt, so dass die Einkünfte daraus nicht über fünfundzwanzig Prozent seiner Einkünfte aus der landwirtschaftlichen Tätigkeit liegen.

- *Diese behördlichen Bescheinigungen* (Urkunde) beziehen sich vor allem auf die 3 Jahren Dauer Bedingung als einen Vorfall der Vergangenheit. Die Verwaltungsstelle für Landwirtschaft gibt die behördliche Bescheinigung aus, dass er in den drei Jahren vor dem Eigentumserwerb im eigenen Nahmen und auf eigenes Risiko dauerhaft eine landwirtschaftliche Tätigkeit in Ungarn betrieben hat.
- *Die fremdenpolizeiliche Behörde stellt eine behördliche Bescheinigung aus*, dass er seit wenigstens drei Jahren dauerhaft und regelmäßig in Ungarn wohnt.

Az igazolások, hatósági engedélyek 60 napnál régebbiek nem lehetnek. A tagállami állampolgárnak az adásvételi szerződés benyújtásakor igazolnia kell a feltételeket, ezért az igazolásokat, hatósági engedélyeket, nyilatkozatokat a szerződéssel együtt be kell nyújtania a földhivatalhoz.

Diese Bescheinigungen dürfen nicht älter als 60 Tage sein. Dem Antrag auf Eintragung des Eigentumsrechts des Ackerlands ins Grundbuch hat der Staatsbürger eines Mitgliedstaates die behördlichen Bescheinigungen, Bestätigungen und Erklärungen neben dem Verkaufsvertrag beizulegen.

Ha a tulajdonos nem tartotta be vállalt kötelezettségeit illetőleg nem felel meg az előírt feltételeknek az alábbi *szankciók* alkalmazására kerül sor:

- Az igazgatási szerv írásban felszólítja a jogszerű állapot helyreállítására.
- Ennek eredménytelensége esetén bírságot szab ki, amelynek összeg az AK húszezres (Ft) szorzata. A bírság ismételten is kiszabható, amíg a jogsértő állapot fenn áll, illetőleg amíg nem idegeníti el a tulajdonos a termőföldet.
- A bírságolásra okot adó körülmény fennállásáig, de legkésőbb a mentességi idő végéig (2011) nem szerezhet termőföldet Magyarországon.

Wenn der Eigentümer seine Verpflichtungen nicht eingehalten hat oder die vorgeschriebenen Voraussetzungen nicht getroffen werden, werden die folgenden Sanktionen angewendet:

- Die Verwaltungsstelle ruft schriftlich auf die Wiederherstellung des rechtmäßigen Zustandes auf.
- Bleibt es erfolglos, wird Bußgeld verhängt, dessen Wert das Zwanzigtausendfachen des Goldkronenwertes ist. Das Bußgeld kann erneut verhängt werden, solange der rechtswidrige Zustand vorliegt oder der Eigentümer den Ackerboden nicht einem Dritten überlässt.
- Solange der Grund zur Verhängung des Bußgeldes besteht, doch spätestens bis zum Ende des Befreiungsdauers (2011) dürfen Ausländer kein Eigentumsrecht an Ackerland in Ungarn erwerben.

5. A Termőföldtörvény jövője

A 7 éves moratórium időszaka 2011. április 30. napján lejár, ezért a Kormány kezdeményezte a 3 éves meghosszabbítását az Európai Bizottságnál. 2011 januárjában várható a végleges döntés.

V. Zukunft des Gesetzes über das Ackerland

Der Zeitraum des sieben Jahre dauernden Moratoriums wird am 30. April 2011 ablaufen, deshalb regte die Regierung eine 3 jährige Verlängerung des Ackerland-Moratoriums bei der

Az Országgyűlés 2010. február 15. napján megtartott ülésén elfogadatott határozatával a földmoratórium meghosszabbításának kezdeményezése mellett, célul tűzte ki a termőföld törvény módosítását is. Az új szabályozás várhatóan az alábbi szempontok szerint kerül kialakításra:
- üzemszerű szabályozás,
- földhaszonbérleti jog, mint vagyonértékű jog bevezetés,
- degresszív földadó (évenként csökkenően) a spekulációs földvásárlások megakadályozására,
- jogi személyek tulajdonszerzése,
- speciális öröklési szabályok bevezetése,
- termőföld tulajdonszerzés feltételeinek újraszabályozása (szakképzettség, helyben lakás, hatósági jóváhagyás stb.)

A földtörvény módosítása tekintetében a tárgyalások már évekkel ezelőtt megkezdődtek, de mind a mai napig nem vezettek eredményre. Ennek fő oka, hogy az érdekképviseletek nem tudtak egységes álláspontot kialakítani. Abban azonban egyetértés van, hogy az átfogó módosításra szükség van, még ebben az évben.[8]

Europäischen Union an. Die endgültige Entscheidung wird im Januar 2011 getroffen.

Das Parlament hat in seiner Sitzung am 15. Februar 2010 einen Beschluss über die Verlängerung des Landmoratoriums getroffen, und machte deswegen die Änderung zur Aufgabe. Die neue Regelung wird unter den folgenden Gesichtspunkten festgelegt:
- betriebliche Regelung
- Einleitung des Landpachtrechts als Vermögensrecht
- degressive Ackerlandsteuer (jährlich degressiv) um die Ackerlandspekulationen zu verhindern
- Eigentumserwerb von juristischen Personen
- Einleitung der speziellen Erbschaftsregelungen
- Neuregelung der Bedingungen des Eigentumserwerbs. (Qualifizierung, Wohnung von Ort, behördliche Bescheinigung usw.)

Die Verhandlungen über die Änderung des Gesetzes über das Ackerland haben vor Jahren angefangen, und sind bis zum heutigen Tag ergebnislos. Dessen Hauptursache ist, dass die Interessenvertretungen keinen einheitlichen Standpunkt erreichen konnten. Die Parteien sind sich darüber einig, dass eine umfassende Änderung bereits dieses Jahr nötig wäre.

Lábjegyzet

[1] Lásd BOBVOS Pál: A földtulajdon és földhasználat szerkezetének átalakítása hazánkban. *Acta Universitas Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica*, Tomus XLV, Fasciculus 2, Szeged, JATE Press, 1994, 3-20. p.; CSÁK Csilla – PRUGBERGER Tamás: A termőföld és a mezőgazdasági termelési viszonyok korszerű rendezése. *Magyar Közigazgatás*, 1994/8, 489-497. p.; KURUCZ Mihály: Critical analyses of arable land regulation in Hungary. *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/3, 17-47. p.; VASS János: Termőföld magántulajdon és földhasználat. *Magyar Jog*. 1993, 11. szám, 674- 677. p.

[2] Lásd PRUGBERGER Tamás – SZILÁGYI János Ede: Földbirtokszerkezet és szabályozás Nyugat-Európában. *Az Európai Unió Agrárgazdasága*, 2004/8-9, 38-41. p.; SZILÁGYI: Földbirtok-politika az európai uniós és tagállami normákban. In: CSÁK Csilla (szerk.): *Agrárjog. A Közös Agrárpolitika megvalósulása Magyarországon*. Miskolc, 2008, Novotni Kiadó, 85-99. p.; SZILÁGYI: Földbirtok-politika és szabályozás az európai uniós normákban. In: CSÁK (szerk.): *Agrárjog. A magyar agrárjog fejlődése az EU keretei között*. Miskolc, 2010, Novotni Kiadó, 89-101. p.

[3] 1959. évi IV. törvény.

Fußnoten

[1] Vgl. BOBVOS Pál: A földtulajdon és földhasználat szerkezetének átalakítása hazánkban. *Acta Universitas Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica*, Tomus XLV, Fasciculus 2, Szeged, JATE, 1994, SS. 3-20; CSÁK Csilla – PRUGBERGER Tamás: A termőföld és a mezőgazdasági termelési viszonyok korszerű rendezése. *Magyar Közigazgatás*, 1994/8, SS. 489-497; KURUCZ Mihály: Critical analyses of arable land regulation in Hungary. *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/3, SS. 17-47; VASS János: Termőföld magántulajdon és földhasználat. *Magyar Jog*. 1993/11, SS. 674- 677.

[2] Vgl. PRUGBERGER Tamás – SZILÁGYI János Ede: Földbirtokszerkezet és szabályozás Nyugat-Európában. *Az Európai Unió Agrárgazdasága*, 2004/8-9, SS. 38-41; SZILÁGYI: Földbirtok-politika az európai uniós és tagállami normákban. In: CSÁK Csilla (ed.): *Agrárjog. A Közös Agrárpolitika megvalósulása Magyarországon*. Miskolc, 2008, Novotni, SS. 85-99; SZILÁGYI: Földbirtok-politika és szabályozás az európai uniós normákban. In: CSÁK (ed.): *Agrárjog. A magyar agrárjog fejlődése az EU keretei között*. Miskolc, 2010, Novotni, SS. 89-101.

[3] Gesetz Nr. IV/1959.

[4] 1994. évi LV. törvény.

[5] Lásd BOBVOS Pál: A termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozása. *Acta Jur. et Pol. Szeged.* Szeged, 2004, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Tomus LXVI., Fasc. 3.; HEGYES Péter: Értelmezési és jogintézményi kérdések a termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozásával összefüggésben. In: BOBVOS (szerk.): *Reformator iuris cooperandi*. Szeged, 2009, Pólay Elemér Alapítvány, 199-207. p.; LESZKOVEN László: A termőföldet érintő elővásárlási jog egyes kérdései. *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*. Tomus XXII. Miskolc, 2004. 393-403. p.; OLAJOS István: A 2002. február 22-én hatályba lépő termőföld adásvételéhez kapcsolódó elővásárlási és elő-haszonbérleti jog gyakorlásáról. *Napi Jogász*, 2002/4, 7-12. p.; SZILÁGYI János Ede: A termőföldek törvényes elővásárlási jogának alakulásáról, különös tekintettel a rendszerváltás utáni jogfejlődésre. *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*, Miskolc University Press, Miskolc, Tomus: XXIV. (ann. 2006), 511-525. p.

[6] Tft. 4. § (3) bekezdés.

[7] *önálló vállalkozó:* az egyéni vállalkozó, az egyéni cég vagy az önfoglalkoztató Tft. 3.§. o. pont;

önfoglalkoztató: az a magánszemély, aki bármely jogszabály szerint önállóan végezhető és az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálya alá nem tartozó gazdasági tevékenységet végez, ha az egészségbiztosítási, illetőleg a nyugdíjbiztosítási szolgáltatások fedezetéről a jogszabályok rendelkezései szerint maga gondoskodik Tft. 3.§. p. pont.

[8] V.ö. FARKAS CSAMANGÓ Erika: A föld- és vízvédelem hatályos jogi szabályozása. *Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica Et Politica, Publicationes Doctorandorum Juridicorum*, Tomus II, Szeged, 2003; FODOR László: *Agrárjog*. Debrecen, 2005, Kossuth Egyetemi Kiadó, 107-147. p.; KURUCZ: Gondolatok a termőföldjog szabályozás kereteiről és feltételeiről. *Geodézia és Kartográfia*, 2008/9, 13-22. p.; MIKÓ Zoltán: Termőföld, mint hitelfedezet. *Gazdaság és Jog*, 2003/4, 16-21. p.; OLAJOS István – SZALONTAI Éva: Zsebszerződések a termőföld-tulajdonszerzés területén. *Napi Jogász*, 2001/7, 3-10. p.; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény módosítása- avagy mi fér bele a száz napba? *Napi Jogász*, 2002/8, 8-12. p.; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény változásai a kormányváltozások következtében: gazdasági eredményesség és politikai öncélúság. *Napi Jogász*, 2002/10, 13-17. p.; OLAJOS – PRUGBERGER: Termőföldbirtoklás, hasznosítás és forgalmazás a családi gazdaság elősegítésének új jogi szabályozása tükrében. *Magyar Jog*, 2002/5, 286-295. p.; TANKA: Why has the general land consolidation no chance in Hungary? *Journal of Agricultural and Environmental*

[4] Gesetz Nr. LV/1994.

[5] Vgl. BOBVOS Pál: A termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozása. *Acta Jur. et Pol. Szeged.* Szeged, 2004, Universität von Szeged, Tomus LXVI., Fasc. 3.; HEGYES Péter: Értelmezési és jogintézményi kérdések a termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozásával összefüggésben. In: BOBVOS (ed.): *Reformator iuris cooperandi*. Szeged, 2009, Pólay Elemér, SS. 199-207; LESZKOVEN László: A termőföldet érintő elővásárlási jog egyes kérdései. *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*. Tomus XXII. Miskolc, 2004, SS. 393-403; OLAJOS István: A 2002. február 22-én hatályba lépő termőföld adásvételéhez kapcsolódó elővásárlási és elő-haszonbérleti jog gyakorlásáról. *Napi Jogász*, 2002/4, SS. 7-12; SZILÁGYI János Ede: A termőföldek törvényes elővásárlási jogának alakulásáról, különös tekintettel a rendszerváltás utáni jogfejlődésre. *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*, Miskolc University, Miskolc, Tomus: XXIV. (ann. 2006), SS. 511-525.

[6] Gesetz Nr. LV/1994 Art. 4 (3).

[7] *selbständiger Unternehmer*: der Einzelunternehmer, die Einzelfirma oder der Selbstbeschäftiger;

Selbstbeschäftiger: die Privatperson, die eine Wirtschaftstätigkeit betreibt, die laut einer Rechtsvorschrift selbständig verrichtet werden darf und nicht in den Geltungsbereich des Gesetzes über das Einzelunternehmen fällt, wenn sie nach den Bestimmungen der Rechtsvorschriften selbst für die Deckung der Kranken- bzw. Rentenversicherungs-leistungen sorgt

[8] Vgl. FARKAS CSAMANGÓ Erika: A föld- és vízvédelem hatályos jogi szabályozása. *Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica Et Politica, Publicationes Doctorandorum Juridicorum*, Tomus II, Szeged, 2003; FODOR László: *Agrárjog*. Debrecen, 2005, Kossuth, SS. 107-147; KURUCZ: Gondolatok a termőföldjog szabályozás kereteiről és feltételeiről. *Geodézia és Kartográfia*, 2008/9, SS. 13-22; MIKÓ Zoltán: Termőföld, mint hitelfedezet. *Gazdaság és Jog*, 2003/4, SS. 16-21; OLAJOS István – SZALONTAI Éva: Zsebszerződések a termőföld-tulajdonszerzés területén. *Napi Jogász*, 2001/7, SS. 3-10; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény módosítása- avagy mi fér bele a száz napba? *Napi Jogász*, 2002/8, SS. 8-12; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény változásai a kormányváltozások következtében: gazdasági eredményesség és politikai öncélúság. *Napi Jogász*, 2002/10, SS. 13-17; OLAJOS – PRUGBERGER: Termőföldbirtoklás, hasznosítás és forgalmazás a családi gazdaság elősegítésének új jogi szabályozása tükrében. *Magyar Jog*, 2002/5, SS. 286-295; TANKA: Why has the general land consolidation no chance in

Law, 2006/1, 22-28. p.

Hungary? *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2006/1, SS. 22-28.

Gesetz Nr. LV von 1994 über das Ackerland	**Liste zitiert in Art. 24 des Beitrittsvertrags**
7. § (1) Ausländische Privatpersonen und juristische Personen dürfen kein Eigentumsrecht an Ackerland – mit Ausnahme der Festlegungen in Absatz 2 – erwerben.	Unbeschadet der Verpflichtungen aus den Verträgen, auf die sich die Europäische Union gründet, kann Ungarn *die Verbote des Erwerbs von landwirtschaftlichen Flächen* durch natürliche Personen, die weder ihren Wohnsitz in Ungarn haben noch ungarische Staatsbürger sind, sowie durch juristische Personen gemäß seinen zum Zeitpunkt der Unterzeichnung dieser Akte geltenden Rechtsvorschriften nach dem Beitritt *sieben Jahre lang* beibehalten. Auf keinen Fall dürfen Staatsangehörige der Mitgliedstaaten oder juristische Personen, die gemäß den Gesetzen eines anderen Mitgliedstaats geschaffen wurden, beim Erwerb von landwirtschaftlichen Flächen ungünstiger als am Tag der Unterzeichnung des Beitrittsvertrags behandelt werden. Auf keinen Fall dürfen Staatsangehörige der Mitgliedstaaten schlechter gestellt werden als Staatsangehörige eines Drittstaats.
(2) Die auf inländische Privatpersonen bezogenen Regeln sind für den Staatsbürger eines Mitgliedsstaates maßgebend, *der sich als selbständiger Unternehmer und landwirtschaftlicher Produzent* in Ungarn niederlassen möchte und seit wenigstens drei Jahren dauerhaft und rechtmäßig in Ungarn wohnt und eine landwirtschaftliche Tätigkeit betreibt.	Staatsangehörige eines anderen Mitgliedstaats, die sich als selbstständige Landwirte niederlassen wollen, mindestens drei Jahre lang ununterbrochen ihren rechtmäßigen Wohnsitz in Ungarn hatten und dort mindestens drei Jahre lang *ununterbrochen in der Landwirtschaft tätig waren*, dürfen weder den Bestimmungen des vorstehenden Unterabsatzes noch anderen Regeln und Verfahren als denjenigen unterworfen werden, die für ungarische Staatsangehörige gelten.

1994. évi LV. törvény Termőföld törvény	**A csatlakozási okmány 24. cikkében hivatkozott lista**
7. § (1) A külföldi magánszemély és jogi személy termőföld tulajdonjogát – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – nem szerezheti meg.	Az Európai Unió alapját képező szerződésekben foglalt kötelezettségek ellenére Magyarország a csatlakozás időpontjától számított hét éven keresztül fenntarthatja az ezen okmány aláírása időpontjában hatályos jogszabályaiban foglalt, a nem Magyarországon lakó vagy nem magyar állampolgár természetes személyek, illetve a jogi személyek általi, mezőgazdasági földterület megszerzésére vonatkozó tilalmat. Valamely tagállam állampolgára, illetve egy másik tagállam jogszabályai szerint létrehozott jogi személy a mezőgazdasági földterület megszerzése vonatkozásában nem részesítheti kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amilyenben a csatlakozási szerződés aláírása napján részesült. Valamely tagállam állampolgárára nem vonatkozhatnak szigorúbb korlátozások, mint a harmadik országok állampolgáraira.
(2) A belföldi magánszemélyre vonatkozó szabályok irányadók azon tagállami állampolgárra, *aki önálló vállalkozó mezőgazdasági termelőként* kíván letelepedni Magyarországon, és legalább három éve folyamatosan, jogszerűen Magyarországon lakik és folytat mezőgazdasági tevékenységet.	Egy másik tagállam azon állampolgárai, akik önálló vállalkozó mezőgazdasági termelőként kívánnak letelepedni Magyarországon, és legalább három éve folyamatosan jogszerűen Magyarországon laknak és *folytatnak mezőgazdasági tevékenységet*, nem tartoznak az előző albekezdés rendelkezéseinek hatálya alá, és rájuk nem alkalmazható más szabály és eljárás, mint amelyet Magyarország állampolgáraira kell alkalmazni.

Ungarn **Ackerlandeigentums- und Nutzungsverhältnisse**	
BESITZGRÖSSE	Prozess der Bestizkonzentration, aber Zerstückelung wegen des Erbrechts
EIGENTUMSERWERB INLÄNDISCHER PERSONEN	Inländische Privatpersonen können das Eigentumsrecht an Ackerland nur in einem solchen Umfang erwerben, dass sich in ihrem Eigentum Ackerland mit einer Größe von höchstens 300 Hektar oder einem Wert von höchstens 6.000 Goldkronen (im Weiteren: GK) befindet. *Es gibt noch eine weitere Beschränkung*: Die inländische Privatperson darf kein Eigentumsrecht für Ackerland erwerben, wenn die Größe des sich in seinem Eigentum und in dem seines nahen Angehörigen (§ 685 Buchstabe *b* BGB) befindenden Ackerlandes zusammen mit dem zu erwerben beabsichtigten Land in der Siedlung gemäß dessen Lage ein Viertel der gesamten Ackerfläche der Siedlung oder eintausend Hektar übersteigen würde. Diese Beschränkung bezieht sich auf die Siedlung, in der der Eigentumserwerb stattfindet. Bei der Bestimmug des Personenkreises müssen nicht nur der Erwerber, sondern auch die nahen Angehörigen berücksichtigt werden.
	Juristische Personen *dürfen* grundsätzlich *kein Eigentumsrecht an Ackerland* erwerben (mit Ausnahme des Ungarischen Staates, der Selbstverwaltungen, der Stiftungen des öffentlichen Rechts, des Hypothekkreditsinstituts, der juristischen Personen im Fall der organisatorischen Umwandlung)
EIGENTUMSERWERB VON AUSLÄNDERN	Hauptregel: Ausländer *dürfen kein Eigentumsrecht* an Ackerland *erwerben*.
	Staatsbürger eines Mitgliedstaates: Besitzgrösse wird gemäss den auf inländischen Privatpersonen massgebenden Regeln (300 hektar oder 6000 Goldkronen) *festgelegt und im Falle des Bestehens der folgenden konjunktiven Bedingungen*: (a) der selbständige Unternehmer möchte sich als landwirtschaftlicher Produzent in Ungarn niederlassen und (b) seit wenigstens drei Jahren wohnt er dauerhaft und rechtmäßig in Ungarn und (c) seit wenigstens drei Jahren betreibt er eine landwirtschaftliche Tätigkeit.
VORKAUFSRECHT	Beim Verkauf von Ackerland oder eines Gehöfts steht in der folgenden Reihenfolge ein Vorkaufsrecht zu: dem Pächter, Halbpächter und Anteillandwirt; dem Landwirt eines Familienbetriebs, der vor Ort wohnenden Person, dem landwirschaftlichen Unternehmer und dem Ungarischen Staat. Es gibt unterschiedliche Regeln für Wald und Wein. Das Angebot wird dadurch mitgeteilt, dass es auf den Ankündigungstafel der nach der Lage der Immobilien zuständigen Selbstverwaltung ausgehängt wird.
BESCHRÄNKUNG DER BODENNUTZUNG (DIE PACHT)	Territorische Beschränkung: höchstens 300 Hektar oder höchstens 6.000 Goldkronen. Dies bezieht sich sowohl auf inländischen als auch auf ausländischen Personen. Im Falle einer inländischen Wirtschaftsgesellschaft und Genossenschaft: 2500 Hektar oder 50000 GK. Der Ungarische Staat, die Selbstverwaltungen ohne Beschränkung.
	Zeitliche Beschränkung: die längste Dauer des Pachtvertrags darf höchstens zwanzig Jahren betragen (es kann wieder neu abgeschlossen werden). Für Plantagen und Wälder gilt eine unterschiedliche Zeitdauer.
VORPACHTRECHT	Für das Ackerland und das Gehöft steht in der folgenden Reihenfolge ein Vorpachtrecht zu: a) dem ehemaligen Pächter bzw., wenn der ehemalige Pächter mit Zustimmung des Eigentümers eine Pflanzung oder einen Fischweiher angelegt hat, der von ihm bestimmten Person, vorausgesetzt, dass die Pacht nicht infolge einer fristlosen Kündigung des Eigentümers erloschen ist; b) dem vor Ort wohnenden Nachbarn; c) der vor Ort wohnenden Person. Den Betreibern von Tierzuchtfarmen und Fischweihern steht für das im Grundbuch unter den Bewirtschaftungszweigen Acker, Wiese, Weide sowie aufgefrostete Fläche registrierte Ackerland ein Vorpachtrecht zu.
MORATORIUM	Sieben Jahre (Ablauf in 2011) + 3 drei Jahren(?) Hinsichtlich des Eigentumserwerbs von Ausländern

MAGYARORSZÁG TERMŐFÖLD TULAJDONI ÉS HASZNÁLATI VISZONYOK	
BIRTOKNAGYSÁG	birtokkoncentráció folyamata, de öröklési jog miatt elaprózódás
BELFÖLDI SZEMÉLYEK TULAJDONSZERZÉSE	MAGÁNSZEMÉLYEK Fő szabály: 300 ha vagy 6000 AK. Birtokmaximum. További korlát, hogy a termőföld tulajdonjogát nem szerezheti meg, ha az annak fekvése szerinti településen az ő és közeli hozzátartozója (Ptk. 685.§ b)pont) tulajdonában levő termőföld mennyisége a megszerezni kívánttal együtt meghaladná a település összes termőföld területének ¼-ét vagy az 1000 hektárt. Ez a korlátozás az adott településre vonatkozik, ahol a tulajdonszerzésre sor kerül. A személyi kör tekintetében bővül a figyelembe veendők köre, hiszen nem csak a jogszerző, hanem a közeli hozzátartozók tulajdonlását is össze kell számítani.
	JOGI SZEMÉLYEK Főszabály**:** nem szerezhetnek (kivétel: magyar állam, önkormányzat, közalapítvány, egyház, jelzáloghitelintézet, jogi személyek szervezeti átalakulás esetén
KÜLFÖLDI SZEMÉLYEK TULAJDONSZERZÉSE	KÜLFÖLDI Fő szabály: nem szerezhetnek
	TAGÁLLAMI ÁLLAMPOLGÁR: belföldi magánszemélyekre vonatkozó birtokmaximum (300 ha vagy 6000 AK) és konjunktív feltételek fennállása esetén: (a) önálló vállalkozó mezőgazdasági termelőként kíván letelepedni Magyarországon, (b) legalább három éve folyamatosan és jogszerűen Magyarországon lakik, (c) legalább három éve folytat mezőgazdasági tevékenységet Magyarországon.
ELŐVÁSÁRLÁSI JOG	Szigorú sorrend szerint. Elsősorban a területet használó haszonbérlő, helybenlakó, családi gazdálkodó, mezőgazdasági vállalkozó illetőleg az állam elővásárlási joga került megállapításra. Speciális erdő és szőlő esetén. Az ajánlat közlése az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatal hirdetőtáblájára való kifüggesztéssel történik. Kivétel Magyar Állam külön értesítéssel közvetlenül.
FÖLDHASZNÁLAT KORLÁTAI (haszonbérlet)	TERÜLETI korlát: 300 ha vagy 6000 AK Külföldi és belföldi személyekre is vonatkozik. Belföldi gazdasági társaság és szövetkezet 2500ha vagy 50000 AK Magyar Állam, önkormányzat korlátozás nélkül.
	IDŐBELI korlát: határozott időre bérelhető termőföld max. 20 év (ismételten is megköthető). Ültetvények és erdő esetén eltérő időtartam.
ELŐHASZONBÉRLETI JOG	Szigorú sorrend szerint. A haszonbérlő, helybenlakó, családi gazdálkodó, mezőgazdasági vállalkozó, jogi személy. Az állattartó telep és halastó üzemeltetőjét az ingatlan-nyilvántartásban szántó, rét, legelő, valamint fásított terület művelési ágban nyilvántartott.
MORATÓRIUM	7 év (2011. évben lejár) és 3 év (?) a külföldiek tulajdonszerzését illetően

dr. MÉLYPATAKI Gábor

doktorandusz
Miskolci Egyetem

Új foglalkoztatási formák az agráriumban

Egyszerűsített foglalkoztatás

1. Az új foglalkoztatási formák bevezetésének indokai.

Az egyszerűsített foglalkoztatás egy sor új, illetve megújított atipikus munkavégzést vezet be a munkajogba. A jogintézmény szabályait a 2009. évi CLII. törvény (továbbiakban Eft.) vezeti be. A törvény, és ezzel együtt a szabályok legfőbb funkciója a foglalkoztatás elősegítése, az adminisztrációs szabályok csökkentése és a `fekete-munka´ felszámolása. A törvény indoklásában kifejtette, hogy az alkalmi munkavállalói kis könyvvel rengeteg visszaélés történt. A törvény rendelkezései 2010. április 1-jén lépnek hatályba, és egyúttal hatályukat veszítik az alkalmi munkavállalásra vonatkozó törvény szabályai. Az alkalmi munkavállalást azonban, mint az egyszerűsített foglalkoztatás egyik formáját ismeri el.

Az új szabályok alapjaiban változtatják meg az alkalmi munkavállalás és az idényjellegű foglalkoztatás szabályait. Azonban a korábbi és az új szabályozás egymás mellet is érvényesül még egy darabig. A március 31-ig létrejött alkalmi munkaviszony (AM) igazolására a későbbiekben is alkalmas lesz az AM könyv meghatározott ideig.

Az újonnan bevezetett foglalkoztatási formák elsősorban az agráriumban jelentkeznek, hiszen az AM könyvel dolgozók nagy százaléka is mezőgazdasági, vagy egyéb idénymunkát látott el a korábbi években. A szabályozás azt a folyamatot kívánja erősíteni, mely 2001-től folyamatosan jelen van ebben az iparágban. A mezőgazdaságban körülbelül 200.000 ember dolgozik, ezek jelentős hányada viszont mára már idénymunkás. A törvény az ő helyzetükön próbál meg segíteni, ebben a nehéz gazdasági helyzetben.

Gábor MÉLYPATAKI

Doktorand
Universität von Miskolc

Neue Formen der Beschäftigung im Agrarrecht

Die verinfachte Beschäftigung

1. Die Begründung der Einführung der neuen Beschäftigungsformen

Durch die vereinfachte Beschäftigung wird eine Reihe von neuen und erneuerten, atypischen Arbeitsformen in das Arbeitsrecht sowie in das Agrarrecht eingeführt. Die Regelungen dieses Rechtsinstituts sind durch des Gesetzes CLII von 2009. (im Folgenden Eft.) eingeführt worden. Die wichtigste Funktion des Gesetzes und der Regelungen ist die Förderung der Beschäftigungen, der Verminderung der Administrationsregeln und die Beseigtigung der Schwarzarbeit. In der Begründung des Gesetzes wurde darauf hingewiesen, dass man das sogenannte kleine Buch für Arbeitnehmer in zahlreichen Fällen missbraucht hat. Die Anordnungen des Gesetzes sind am ersten April 2010 in Kraft getreten und das herkömliche Gesetz für `Gab´ wurde gleichzeitig außer Kraft gesetzt. Im neuen Gesetz wird der Begriff der Gelegenheitsarbeit als eine Form der vereinfachten Beschäftigung anerkannt.

Die neuen Regelungen haben die Grundlage der Gelegenheitsbeschäftigung und die Saison-beschäftigung geändert. Die alten, und die neuen Regeln sind weiterhin für eine bestimmte Zeit parallel gültig. Das ist bis 31. März entstandene Rechtsverhältnis für eine Gelegenheitsarbeit bescheinigt werden.

Die neu eingeführten Beschäftigungsformen sind vor allem in der Landwirtschaft zu finden, die Mehrheit der Arbeitnehmer mit dem kleinen Buch für Gelegenheitsíarbeit hat nähmlich in den vorigen Jahren in der Landwirtschaft eine Saisonarbeit verrichtet. Die Regelung will die Vorgänge fördern, die für diesen Bereich seit 2001 typisch sind. In der Landwirtschaft werden etwa 200.000 Menschen beschäftigt, unter denen ein wesentlicher Teil als Saisonarbeiter. In der Zeit der Wirtschaftskrise wird durch das Gesetz den Saison den Saisonarbeitern geholfen.

A szabályozás másik fő célja, az hogy a kiskapukat bezárja a fekete foglalkoztatás előtt, nem igazán sikerült. A szabályozás maga is új kibúvókat teremtett, melyeket az egyes foglalkoztatási formáknál kerülnek ismertetésre.

Der Versuch (der rechtlichen Regelung), durch das Gesetz die Hintertüre für die Schwarzbeschäftigung zu sperren, scheierte. Selbst die neue Regelung schuf Umwege, die später bei den neu eingeführten Beschäftigungsformen unter die Lupe genommen werden.

2. Mely esetekben létesíthető egyszerűsített foglalkoztatási viszony?

A jogszabály különbséget tesz foglalkoztatási formák között aszerint, hogy ki a munkáltató személye. Különbséget kell tennünk magánszemély, illetve kiemelkedően közhasznú szervezetnek minősülő munkáltató között. Természetes személy ugyanis csak háztartási munka esetén válhat munkáltatóvá. Ezzel szemben az idénymunka, vagy alkalmi munka esetén a kiemelkedően közhasznú szervezetnek minősülő munkáltatóról beszélhetünk. Az idénymunkának több formáját különbözteti meg a törvény. Így beszélhetünk mezőgazdasági-, idegenforgalmi-, és növénytermesztési idénymunkáról.

2. In welchen Fällen kann ein Verhältnis für vereinfachte Beschäftigung zustande gebracht werden?

Die Norm unterscheidet zwischen den Beschäftigungsformen nach der Person des jeweiligen Arbeitgebers. Es gibt eine Differenz zwischen Privatpersonen und gemeinnützigen Organisationen als Arbeitgeber. Eine natürliche Person kan nur bei einer Hausarbeit als Arbeitgeber erscheinen. Bei einer Saisonarbeit, oder bei einer Gelegenheitsarbeit geht es um erhabene gemeinnützige Organisation als Arbeitgeber. Das Gesetz unterscheidet mehrere Formen der Saisonarbeit. So kann man über Saisonarbeit in der Landwirtschaft, in der Pflanzenzucht, im Fremdenverkher als Fremdenführer sprechen.

3. Az egyes foglalkoztatási formák

A törvény pontosan meghatározza, hogy mely foglalkoztatási forma alatt mit ért. A fogalmak kifejtésénél a törvényi sorrendet követjük, ugyanis ez egy logikai sorrendet is kifejez.

a) Háztartási munka: Arról, már korábban esett szó, hogy az új atipikus munkavégzési formái közül ez az egyetlen, ahol a munkáltató személye természetes személy lehet. A jogviszony azonban kizárólag a munkáltató, a vele együtt egy háztartásban élők, illetve a közeli hozzátartozók ellátására irányulhat. Az ellátást azonban megszorítóan kell értelmezni, hiszen csak az alimentációs szolgáltatásokat kell érteni alatta.

b) Az idénymunka: A fogalom alapja a Munka törvénykönyv 117§ (1) j. pontján alapszik. Az Mt. szabályai azonban szűkítésre kerülnek, hiszen itt nem általában van szó az idénymunkáról. Az idénymunkának három fajtáját különböztethetjük meg:
- Mezőgazdasági
- Növénytermesztési
- Idegenforgalmi

Mint láthatjuk ezek főleg az agráriumhoz kötődnek, hiszen már az elnevezésben is mezőgazdasági

3. Die einzelnen Beschäftigungsformen

Im Gesetz werden die Beschaftigungsformen ausführlich definiert. Die Definitionen bilden eine logische Reihenfolge. Demgemäß werden die Begriffe interpretiert.

a) Haushaltsarbeit: Wie es früher erwänhnt wurde, sie ist die einzige unter den neuen atypischen Arbeitsformen, in denen der Arbeitsgeber eine natürliche Person ist. Dieses Rechtsverhältnis ist aber ausschließlich für die Versorgung des Arbeitgebers und anderer Personen, die mit dem Arbeitgeber in einem Haushalt leben, sowie der nahen Angehörigen des Arbeitgebers, bestimmt. Die Versorgung sollte hier aber im engeren Sinne betrachtet werden, indem man darunter allein die sogenannten Allimentations-leistungen versteht.

b) Saisonarbeit: Die Grundlage des Begriffes beruht auf dem Artikel 117. des Arbeitsgesetzbuchs (im weiteren AbGB). Die Regelungen im AbGb werden eingeengt, weil das Gesetz für die vereinfachte Beschäftigung über die Saisonarbeit nicht nur im Allgemeinen spricht. Es gibt drei Arten der Saisonarbeit:
- Saisonarbeit in der Landwirtschaft
- Saisonarbeit als Fremdenführer
- Saisonarbeit in der Pflanzenzucht.

Diese Arbeitsformen gehören zu dem Agrarium, weil sie in ihren Benennungen durch landwirtschaftliche

kifejezésekkel jellemezük őket. A többi fajta idénymunka az Mt. hatálya alá tartozik, kivéve, ha megfelel az alkalmi munkavállalás szabályainak.

ba) Mezőgazdasági idénymunka: A mezőgazdasági idénymunka jellemzője is, hogy az évszakhoz, az év meghatározott pontjához, vagy időszakához kötődik. Azonban ezeket, az időpontokat az előállított áru, illetve nyújtott szolgáltatás határozza meg, amely az állattenyésztési, növénytermesztési, erdőgazdálkodási, halászati ágba tartozó munka révén jön létre.

A jogviszony mindig határozott időre jön létre, melynek időtartama azonos felek között nem haladhatja meg a 31 napot, illetve egy éven belül a 90 napot. Ha az egybefüggő munkavégzés a 31 napot meghaladja, akkor az általános feltételek szerint lehet foglalkoztatni.

bb) Növénytermesztési idénymunka: A mezőgazdasági idénymunkából kiemelkedik a növénytermesztési idénymunka, mely elvileg a külön jogszabályban meghatározott növénytermesztési termékek termelésével összefüggő mezőgazdasági idénymunka. Azonban a jogszabály nem határozza meg, hogy mely jogszabályokra gondol. Az előzőekkel ellentétben ez a fogalom a munkavégzés helyét is megjelöli. A fogalom munkafolyamatokat is meghatároz, mint például a termékek mozgatása a szántóföld területén és csomagolása is. Ez nem határozott idejű jogviszony. Az időtartam kapcsán csak annyit jegyez meg, hogy a munkaviszony egybefüggő időtartama a 30 napot meghaladhatja.

bc) Idegenforgalmi idénymunka: A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV törvényben meghatározott kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatási tevékenységet folytató munkáltatónál végzett idénymunka.

c) Alkalmi munka: A munkáltató és a munkavállaló közötti határozott idejű munkavégzés. A jogviszonynak több formáját ismeri, melyek eltérő időtartamokra vonatkoznak.

Az alkalmi munka egybefüggő időtartama nem haladhatja meg az öt naptári napot. De még így is egy hónapon belül a 10 naptári napot, egy naptári éven belül pedig a 90 naptári napot.

Fachausdrücke charakterisiert werden. Für die weiteren Typen der Saisonarbeit ist das AbGb gültig, ausgenommen, wenn die Form den Regeln der Gelegenheitsarbeit entspricht.

ba) Saisonarbeit in der Landwirtschaft: Diese Art Saisonarbeit lässt sich an eine Jahreszeit, an einen bestimmten Zeitpunkt oder Periode des Jahres binden. Diese werden aber durch den Charakter der Produkte oder Dienstleistungen, die als Ergebnis einer Arbeit im Bereich der Tierzucht, Pflanzenzucht, Forstwirtschaft und Fischerei zustande gekommen sind, bestimmt.

Das Rechtsverhältnis entsteht immer für eine bestimmte Zeit, deren Dauer zwischen gleichrangigen Vertragspartnern 31 Tage, bzw. innerhalb eines Jahres 90 Tage nicht überschreiten darf. Wenn die Arbeitsverrichtung über 31 Tage oder innerhalb eines Jahres über 90 Tage geht, kann der Arbeitnehmer unter den allgemeinen Bedingungen beschäftigt werden.

bb) Saisonarbeit in der Pflanzenzucht: Diese Art Saisonarbeit hängt mit der Produktion der in einer Rechtsnorm festgelegten Produkten der Pflanzenzucht zusammen. Aber das Gesetz bestimmt nicht, in welchen Rechtsnormen diese zu finden sind. Gegenüber den herkömmlichen Gesetzen wird hier auch der Ort der Arbeit angegeben. Es werden auch Arbeitsprozesse definiert, wie z.B. die Bewegung der Produkte auf dem Acker und ihre Verpackung. Das ist kein Rechtsverhältnis für bestimmte Zeitdauer. Bei der Zeitdauer wird allein erwähnt, dass die Dauer des ununterbrochenen Arbeitsverhältnis über 30 Tage gehen darf.

bc) Saisonarbeit im Fremdenverkehr: Im Handelgesetz CLXIV von 2005) definierte, bei einem Arbeitgeber der im Bereich der touristischen Leistungen mit Handelscharakter tätig ist, verrichtete Saisonarbeit.

c) Gelegenheitsarbeit: Diese Art Saisonarbeit kommt zwischen dem Arbeitgeber und dem Arbeitnehmer für bestimmte Zeit zustande.

Dieses Rechtsverhältnis erscheint in mehreren Formen, die sich auf verschiedene Zeiträume beziehen. Die ununterbrochene Zeitdauer der Gelegenheitsarbeit darf 5 Tage, in einem Monat 10 Tage und in einem Jahr 90 Tage nicht überschreiten.

4. A munkaviszony jellemzői

A fent felsorolt munkaviszonyokat a jogszabály mellékletét képező blanketta munkaszerződésen kell megkötni. Ez tartalmazza a munkaszerződés minimális alaki kellékeit. Azonban bizonyos esetekben nem kell, illetve nem szükséges a felek megállapodását írásba foglalni. Így az 5 naptári napnál rövidebb időre kötött határozott idejű munkaviszony, illetve a növénytermesztési idénymunka esetén a munkavállaló kérelmére, illetve a harminc napot meghaladó jogviszony esetén kell írásba foglalni a munkavégzés szabályait. Amennyiben nem alkalmazzák a munkaszerződést, úgy a kettes számú mellékletben meghatározott jelenléti ív kitöltése kötelező. A jelenléti ív egy példányát a munkavállalónak át kell adni. A jelenléti ív szigorú számadású nyomtatvány, amelyet a munkáltatónak öt évig meg kell őriznie. A jelenléti ív szabályszerű kitöltésével a munkáltatónak az Mt. 140/A. §-ában foglalt munkaidő-nyilvántartási kötelezettségét teljesítettnek kell tekinteni.

A jelenléti ív sem menti fel a munkáltatót a foglalkoztatásnak az adóhatóság (APEH) részére történő bejelentése alól.

Azt is el kell azonban mondani, hogy épp a jelenléti ív az, amely az újabb kiskaput nyitja meg. Felmerül kérdésként, hogyan lehet ellenőrizni egy szóbeli megállapodás tartalmát. Így keletkezik az ún. `egy napos munkaszerződések´ problémája. Ugyanis a jelenléti íveket előre dátumozottan is el lehet készíteni. Alapvetően nehéz lesz visszakeresni, hogy tényleg 5 napnál kevesebbet dolgozott-e az illető egy huzamban, vagy hogy 30 napnál kevesebb volt-e a növénytermesztési idénymunka időtartama? Az új rendszer sem tudja megelőzni a fekete munkát. Hiába lesznek bejelentve a munkavállalók esetleg, de a ledolgozott napok számával lehet manipulálni. A növénytermesztési idénymunka a legvédtelenebb, ugyanis, mint az látni fogjuk, itt vannak a legrugalmasabban szabályozva az adózási szabályok is.

5. Külföldiekre vonatkozó speciális szabályok.

A harmadik országbeli állampolgár csak mezőgazdasági idénymunkát és háztartási munkát végezhet. De ezeket is csak akkor, ha első lépésként megkeresi az állami foglalkoztatási hivatalt (ÁFSZ). Az ÁFSZ kérelmére megkeresi az APEH-t adóazonosító jel, és az egészségbiztosítási szervet (OEP) TAJ szám kiadása végett. Az előbbi két szerv az igazolványokat közvetlenül a munkavállaló részére juttatja el. Mindezek mellett az ÁFSZ is kibocsát egy hatósági igazolványt, hogy a külföldi (harmadik országbeli) megkereste annak érdekében, hogy a

4. Merkmale des Arbeitsverhältnisses

Die oben erwähnten Arbeitsverhältnisse müssen durch einen an die Rechtsvorschrift als Beilage angefügten Typenvertrag (Blankette) abgeschlossen werden, der die minimalen Formerfordernisse enthält. In gewissen Fällen ist es nicht nötig, die Verinbarung zwischen den Vertragspartnern schriftlich niederzulegen. So sind die Vorschriften für das für weniger als 5 Tage abgeschlossene Arbeitsverhältnis, und für die Saisonarbeit in der Pflanzenzucht auf Anliegen des Arbeitnehmers, bzw. für das Rechtsverhältnis, das über 30 Tage geht, schriftlich niederzulegen. Wenn der Vertrag nicht verwendet wird ist es den Vertragspartnern obligatorisch eine in der Beilage Nr. 2 bestimmte Anwesenheitsliste auszufüllen. Ein Exemplar der Anwesenheitsliste mit strengem Rechenschaftscharakter muss der Arbeitgeber 5 Jahre lang verwahren.

Durch die vorschriftsmäßige Ausfüllung der Anwesenheitsliste gilt die Registrationspflicht des Arbeitgebers als erfüllt.

Es muss auch betont werden, dass eben die Anwesenheitsliste eine neue Hintertür eröffnet. Es ist fraglich, wie sich der Inhalt einer mündlichen Vereinbarung überprüfen lässt. So entsteht das Problem der `Arbeitsverträge für eine Tag´, die Anwesenheitsliste kann nämlich voraus datiert werden. Man kann grundsätzlich schwierig feststellen, ob der Arbeitnehmer in Wirklichkeit ununterbrochen weniger gearbeitet hat oder die Dauer der Saisonarbeit in der Pflanzenzucht tatsächlich weniger als 30 Tage war. Das neue System ist auch nicht fähig, die Schwarzarbeit zu beseitigen. Obwohl die Arbeitnehmer angemeldet werden, kann man mit der Zahl der Arbeitstage manipulieren. Die Saisonarbeit in der Pflanzenzucht ist ziemlich ungeregelt ind auch die Steuerregeln für diesen Bereich sind sehr flexibel.

5. Sonderregelungen für Ausländer

Ein Staatsbürger eines dritten Staates darf nur eine Saisonarbeit in der Landwirtschaft oder Haushaltsarbeit verrichten, nachdem er das Staatliche Beschäftigungsbüro (ÁFSZ) ersucht hat. Auf Antrag des Beschäftigungsbüro soll er auch die Steuerbehörde (APEH) wegen der Identifikations-nummer für Steuersubjekte und die Krankenkasse (OEP) wegen der Identifikationsnummer für Krankenversicherung ersuchen. Diese zwei Organe schicken unmittelbar dem Arbeitgeber die Ausweise. Darüber hinaus stellt das Beschäftigungsbüro einen

jövőben egyszerűsített foglalkoztatás keretében vállaljon munkát.

behördlichen Ausweis aus, damit er bestätigt, dass der Ausländer ihn mit der Absicht ersucht hat, in der Zukunft im Rahmen einer vereinfachten Beschäftigung eine Arbeit zu unternehmen.

6. Viszonya más foglalkoztatási formákhoz

Az, hogy valakit egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyban foglalkoztatnak, nem jelenti azt, hogy kevesebb garancia illetné meg. Ezen felül azonban mégis elmondható, hogy vannak olyan Mt. rendelkezések, amelyeket nem kell, illetve eltéréssel lehet alkalmazni a munkavállalókra.

Ha az Eft. előírja, eltéréssel kell alkalmazni, a kötelező legkisebb munkabérről és a garantált bérminimumról szóló külön jogszabály rendelkezéseit. Az alkalmi munka kapcsán nem kell alkalmazni az Mt. betegszabadságra, egyéb munkaidő-kedvezményekre vonatkozó §-át.

A munkaidő-beosztás az Mt.-től eltérően az egybefüggő munkavégzés első napján is közölhető, illetve a munkáltató munkaidőkeret hiányában is elrendelhet az egyenlőtlen munkaidő-beosztást.

Az egyszerű foglalkozatási viszony, egy speciális jogviszony. Mely mondható atipikusnak is, melynek viszonya az Mt.-hez a Kjt.-hez és a Ktv.-hez egyedi jellegű.

Azon felek között, akik között az Mt. által szabályozott munkaviszony áll fenn, nem létesíthető egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony. Ebből kifolyólag a már meglévő munkaszerződés sem módosítható olyan formán, hogy a munkavállalót a munkáltató az egyszerűsített foglalkoztatás szabályai szerint foglalkoztassa. De a tilalmak a közszolgálat irányában is fennállnak. Nem létesíthető ez a fajta foglalkoztatási viszony közszolgálati törvényekben foglalt munkáltató alaptevékenységi körébe foglalt munkakörökben.

7. Adózási és járulékfizetési szabályok

Főszabályként az általános adózási- és járulékfizetési szabályok érvényesülnek, azonban az alább tárgyalandó néhány foglalkoztatási formánál speciális szabályok lehet alkalmazni.

6. Das Verhältnis zu den anderen Beschäftigungsformen

Wenn jemand im Rahmen einer vereinfachten Beschäftigungsform beschäftigt wird, bedeutet keineswegs, dass seine rechtliche Lage weniger garantiert ist. Es gibt auch arbeitsrechtliche Regelungen, die für die Arbeitnehmer nicht, bzw. mit Abweichungen anzuwenden sind.

Wenn es im Gesetz (Eft.) vorgeschrieben ist, sind die Vorschriften des Rechtsnorms über den Mindestlohn mit Abweichungen anzuwenden.Bei der Gelegenheitsarbeit sind die Vorschriften des Arbeitsgesetzbuches für Genesungsurlaub und weitere Arbeitszeitbegünstigungen nicht anzuwenden.

Die Einteilung der Arbeitszeit kann von dem Arbeitsgesetzbuches abweichend auch am ersten Tag der Arbeitsverrichtung dem Arbeitgeber mitgeteilt werden, bzw. der Arbeitgeber kann wegen Mangels an Arbeitszeit die ungleiche Arbeitszeiteineinteilung verordnen.

Das einfache Verhältnis der Beschäftigung ist ein spezielles Rechtsverhältnis, das sich auch für atypisch bezeichnen lässt, dessen Bezeichungen zum Arbeitsgesetzbuch dem Gesetz `Kjt´ (Gesetz für die Rechtstellung der Staatsangestellten) dem Gesetz `Ktv´ (Gesetz für die Rechtstellung der Staatsbeamten) einen individuellen Character hat.

Zwischen Personen die in einem mit dem AbGb geregelten Arbeitsverhältnis stehen kann kein Rechtsverhältnis für eine vereinfachte Beschäftigung entstehen. Demzufolge kann der bereits abgeschlossene Arbeitsvertrag nicht abgeändert werden, indem der Arbeitgeber den Arbeitnehmer nach Vorschriften der vereinfachten Beschäftigung beschäftigt. Es bestehen auch Verbote in Beziehung auf den öffentlichen Dienst. Diese Art Verhältnis für Beschäftigung lässt sich in den Arbeitsbereichen die in dem Gesetz für den öffentlichen Dienst als Haupttätigkeit definiert worden sind, nicht errichten.

7. Zahlungsregeln für Steuern und Abgaben

Als Hauptregel sind die allgemeinen Regeln für Steuern und Abgaben geltend zu machen. Man kann doch bei den unten zu behandelnden Beschäftigungs-formen spezielle anwenden.

A háztartási munka esetén a legfeljebb harmincegy napra kötött munkaszerződés alapján, feltéve, hogy a tárgyhónapban ledolgozott napok száma nem haladja meg a tíz munkanapot. Ezek a szabályok érvényesülnek a mezőgazdasági idénymunka, a növénytermesztési idénymunka és az idegenforgalmi idénymunka esetén. Az előbb említett munkaviszonyok esetén a közteher mértéke a munkavállalónak kifizetett nettó bér 30%-ával egyezik meg. A 30%-os közteher megfizetése esetén sem a munkáltatót, sem a munkavállalót nem terheli további járulékfizetési kötelezettség.

Im Falle der Haushaltsarbeit können spezielle Regeln auf Grund eines Arbeitsvertrags für höchstens 31 Tage angenommen, dass die Zahl der abgearbeiteten Tage im Berichtsmonat nicht über 10 Tage geht, angewendet werden. Diese Regeln gelten für die Saisonarbeit in der Landwirtschaft, für Saisonarbeit in der Pflanzenzucht und für die Saisonarbeit im Fremdenverkher. Bei den erwähnten Arbeitsverhältnissen stimmt die Höhe der Abgaben mit 30% des Nettolohns, der dem Arbeitnehmer ausgezahlt wurde, überein. Bei der Bezahlung des 30 Prozents hat weder der Arbeitgeber noch der Arbeitsnehmer keine zusättzliche Abgabepflicht.

Annak sem kell a közterhet kifizetnie, aki a munkavállaló a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaira történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet, vagy a Magyar Köztársaság által kötött kétoldalú szociálpolitikai, szociális biztonsági egyezmény alapján másik tagállamban, illetőleg egyezményben részes másik államban biztosított.

Der Arbeitgeber hat keine Abgabe zu bezahlen, wenn laut Verordnungen der Eurpäischen Gemeinschaft für Arbeitnehmer innerhalb der EU oder bilateraler sozialpolitischer Abkommen, die vom Republik Ungarn abgeschlossen wurden, in einem anderen Mitgliedstaat der EU bzw. in einem durch das Abkommen betroffenen Staat, eine Abgabe schon bezahlt wurde.

Közteher előleg fizetésére is van lehetőség, de csak a növénytermesztési idénymunka esetén, amennyiben a foglalkoztatás időtartama nem haladja meg az évi tízezer munkaórát. Ha a munkáltató a közteher előleg lerovását választja, azt a tárgyév július 12-ig egy összegben kell teljesítenie. További feltétel, hogy a munkáltató ezt a foglalkoztatás megkezdése előtt de legkésőbb a tárgyév május 15-ig az APEH-nek ezt bejelentse. A bejelentésnek tartalmaznia kell a termőterület nagysága és a növénytermesztési termékek megjelölésével, valamint a mezőgazdasági vidékfejlesztési támogatási szerv által kiadott regisztrációs számot.

Es ist möglich, bei der Saisonarbeit für Pflanzenzucht einen Vorschuss zu bezahlen, wenn die Dauer der Beschäftigung nicht über zehntausend Arbeitsstunden in einem Jahr geht. Wählt der Arbeitgeber die Abführung des Vorschusses, muss der Vorschuss bis zwölften Juli des Berichtsjahres in voller Summe bezahlt werden. Der Arbeitgeber muss seiner Entscheidung nach vor dem Beginn der Beschäftigung, aber spätens bis fünfzehnten Mai des Berichtsjahres des Beschäftigungs bei der Steuerbehörde anmelden. Die Anmaledung muss die Registrationsnummer mit der Bezeichnungen der Größe des Ackerlandes und der Produkte in der Pflanzenzucht enthalten, die das Organ für die Entwicklung in der Landwirtschaft und auf dem Lande ausgestellt hat.

A közteherelőleg alapját a munkáltató által meghatározott termőterületre eső, a külön jogszabályban meghatározott, az adott növénytermesztési idénymunkára fajlagosan megállapított munkaidő-szükséglet és a munkavállalónak egyéb jövedelem hiányában kifizethető (nettó), külön jogszabályban meghatározott kötelező legkisebb munkabér szorzataként kell meghatározni. A közteherelőleg összege a közteherelőleg-alap tizenkét százaléka.

Die Grundlage des Verschusses ist durch Multiplikation des in einer separaten Rechtsnorm für die gegebene Saisonarbeit in der Pflanzenzucht bestimmten, auf das vom Arbeitgeber festgelegten Ackerland fallenden Bedarfs an Arbeitszeit und des in einer separeten Rechtsnorm bestimmten Mindestlohns, wenn der Arbeitnehmer kein weiteres Einkommen hat, zu kalkulieren. Der Betrag des Vorschusses macht 12 Pozent der Grundlage des Vorschusses aus.

A befizetett közteherelőleg és a ténylegesen fizetendő közteher különbözetét a munkáltatónak a bevallással egyidejűleg meg kell fizetnie. Ha többlete van, azt visszaigényelheti, amennyiben külön jogszabály szerint igazolja, hogy a munka elvégzésére elháríthatatlan

Der Arbeitgeber hat die Differenz zwischen dem eingezahlten Vorschuss und der zu bezahlenden effektieven Abgabe gleichzeitig mit der Steuererklärung auszugleichen. Ein mögliches Plus lässt sich zurückverlangen, wenn er nach einer

külső ok miatt nem került sor. Nyilatkozata szerint az állami adóhatóságnál nyilvántartott más tartozásra átvezettetheti a különbözetet. Az adóhatóság a többletnek a munkáltatót terhelő köztartozás levonása után fennmaradó részét visszautalja. Ezt a bevallásra nyitva álló határidő utolsó napjától számított harminc napon belül teljesítenie kell.

Rechtsnorm bestätigt, dass die Arbeit aus einem zwingenden äußeren Grund scheierte. Auf Grund seiner Erklärung, hat er die Möglichkeit, die Differenz auf eine bei der Steuerbehörde registrierte Schuld zu übertragen. Die Steuerbehörde sendet den nach dem Abzug der Abgabe vorhandenen Teil der Übershusses zurück. Dies muss ab dem letzten Tag der Steuererklärung gerechnet, innerhalb 30 Tagengeleistet werden.

8. Adóbevallás készítési kötelezettség

Háztartási munka esetén a mezőgazdasági idénymunka, a növénytermesztési idénymunka és a idegenforgalmi idénymunka esetén a foglalkoztatásból származó jövedelemről a természetes személynek nem kell bevallást benyújtania, kivéve, ha:
a) külföldi személy vagy
b) egyszerűsített foglalkoztatásból származó jövedelme az adóévben a 840 ezer forintot meghaladja vagy
c) az egyszerűsített foglalkoztatásból származó jövedelme mellett az Szja.tv. alkalmazásában szerinti adóbevallási kötelezettség alá eső jövedelme is volt.

8. Steuererklärungspflicht

Bei Haushaltsarbeit, bei Saisonarbeit in der Landwirtschaft und bei Saisonarbeit im Fremdenverkher muss eine natürliche Person keine Steuererklärung über das Einkommen aus einer Beschäftigung einreichen, ausgenommen wenn sie
a) Ausländer ist
b) das Einkommen aus einer vereinfachten Beshäftigung im Steuerjahr über 840.000 HUF geht oder,
c) neben dem Einkommen aus einer vereinfachten Beschäftigung auch weitere steuerpflichtige Einkommen hatte.

9. Bejelentési és bevallási szabályok

Az egyszerűsített foglalkoztatás esetén a – növénytermesztési idénymunka, mivel ezt a azt a tárgyhónapot követő hónap 12-éig kell teljesítenie, kivételével – a munkáltató az illetékes elsőfokú APEH-nál a munkavégzés megkezdése előtt bejelenti a munkáltató nevét, a munkavállaló természetes azonosító adatait, adóazonosító jelét, TAJ-számt, igazolást a külföldi járulékfizetésről, a foglalkoztatás jellegét, kezdetét és megszűnését, a munkaviszony esetleges szünetelésének időtartamát, a heti munkaidőt, a munkavégzés helyét.

A bejelentés történhet a munkáltató választása szerint
a) a központi elektronikus szolgáltató rendszeren keresztül, elektronikusan kell megtenni,
b) mobil rádiótelefonon internet-szolgáltatás nélkül is futtatható külön alkalmazással is teljesíteni lehet,
c) magánszemély munkáltató háztartásában végzett, illetve növénytermesztési idénymunka esetén, telefonon is teljesíteni lehet. A telefonon történő bejelentés az elektronikus közszolgáltatásról szóló törvény szerint a központi elektronikus szolgáltató rendszerben működő központi ügyfélszolgálat által fenntartott ügyfélvonalon keresztül történik, a bejelentő személy azonosítását követően.

Az adóhatóság részére teljesített bejelentés esetleges visszavonására és módosítására – így különösen a munkaidő változása, illetve a munkavégzés meghiúsulása esetén – az Art. általános szabályait kell

9. Anmeldungs – und Erklärungspflicht

Bei der vereinfachten Beschäftigung- ausgenommen die Saisonarbeit in der Pflanzenzucht, bei der bis zwölften Tag des Berichtsmonats zu leisten ist – meldet der Arbeitgeber vor dem Beginn der Arbeit bei der zuständigen Steuerbehörde erster Instanz den Namen der Arbeitgeber, die Registrationsnummer für Krankenversicherung, sowie die Bestätigung über die Zahlung einerAbgabe im Ausland, die Art und Weise der Beschäftigung, die Zeitdauer eines eventuellen Stillstands, die Wochenarbeitszeit, den Ort der Arbeitsverrichtung an.

Die Anmeldung kann nach der Wahl des Arbeitgebers geschehen:
a) elektronisch,
b) durch Mobiltelefon,
c) durch Telefon im Falle einer Haushaltsarbeit oder einer Saisonarbeit in der Pflanzenzucht. Die Anmeldung durch Telefon geschieht nach der Identifizierung des Anmelders durch eine Telefonleitung des zentralen Kundendienstes.

Für den eventuellen Rückzug oder Äderung der Anmeldung sind – besonders bei der Änderung der Arbeitszeit und beim Scheitern der Arbeitesverrichtung – die Vorschriften des Art

alkalmazni. Azonban felmerülnek a bevallás kapcsán technikai jellegű problémák. A szántóföldek mellett, illetve a tanyavilágban és sok mezőgazdasági területen nem biztos, hogy a telekommunikációs hálózatok megfelelően működnek. Másrészről azt is látni kell, hogy a mezőgazdászok nagyobbik része az idősebb korosztályt képviseli, akik eléggé hadilábon állnak a távközlési eszközök kezelésével.

anzuwenden. Bei der Erklärung tauchen aber Probleme technischer Art auf. Direkt an einem Ackerland oder in der Welt der Einzelgehöften und auf anderen landwirtschaftlichen Gebieten ist es gar nicht sicher, dass die Telekommunikations-systeme einwandfrei funktionieren. Anderseits muss man auch sehen, dass die Mehrheit der Landwirte zu der älteren Generation zählt und zu der Bedingung einer der Anlage der Telekommunikation nicht immer fähig ist.

Ezen túlmenően, a fenti szabályokat kell alkalmazni a bejelentett adatokban bekövetkezett változás bejelentésére is. Az állami adóhatóság a hozzá elektronikus úton teljesített bejelentést, illetve a központi ügyfélszolgálattól hozzá érkező bejelentett adatokat az Art. 16. § (5)-(6) bekezdéseinek és az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi CXXXI. törvény 203. §-ának rendelkezései szerint továbbítja.

Darüber hinaus sind die obigen Vorschrifte im Falle der Anmeldung einer Änderung in den angemeldeten Daten anzuwenden. Die staatliche Steuerbehörde übermittel nach Art 16§(5)-(6) und nach dem 203§ des Gesetzes CXXXI von 2006 über die Abänderung der Gesetze finanzrechtlichen Charakters.

A munkáltató az egyszerűsített foglalkoztatással összefüggő bevallási kötelezettségét az általános adózási szabályok szerint kell teljesítenie

Der Arbeitgeber hat seine mit der vereinfachten Beschäftigung zusammenhängende Erklärungspflicht nach der allgemeinen Erklärungspflicht, nach den allgemeinen Steuerregelungen zu erfüllen.

A háztartási munka, és az idénymunka esetén a munkáltató választhatja azt, hogy bevallási kötelezettségét az adó- és/vagy társadalombiztosítási kötelezettséget eredményező, magánszemélyeknek teljesített kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő valamennyi adóról, járulékról és az alábbi adatokról elektronikus úton vagy papír alapon évente egyszer, a tárgyévet követő év január 12-éig teljesíti.

Bei der Haushaltsarbeit und bei der Saisonarbeit kann der Arbeitgeber wählen, ob er seine Erklärungspflicht über Steuern und Abgaben jährlich einmal bis zwölften Januar des nächstens Jahres (nach dem betroffenen Jahr) auf elektronischem Weg oder auf Papier erfüllt.

A munkáltató háztartási munka, mezőgazdasági idénymunka és növénytermesztési és idegenforgalmi idénymunka esetén a közteher-fizetési kötelezettséget, a alkalmi munkavállalás, illetve a háztartási munkával kapcsolatosan bizonyos esetekben a járulék- (tagdíj-) és adóelőleg-fizetési kötelezettséget a tárgyhót követő hó 12-éig, az állami adóhatóság által erre a célra meghatározott beszedési számla javára kell teljesíteni.

Der Arbeitgeber hat seine Abgabepflicht im Falle einer Haushaltsarbeit oder einer Saisonarbeit in der Landwirtschaft, in der Pflanzenzucht, in dem Fremdenverkher, sowie in bestimmten Fällen der Saisonarbeit und der Haushaltsarbeit seine Abgabe – und Steuervorauszahlungspflicht bis zwölften Tag des nächsten Monats nach dem Beitragsmonat auf das durch die Steuerbehörde zu diesem Zweck bestimmte Konto zu erfüllen.

dr. SZALÓKI Kitti

doktorandusz
Miskolci Egyetem

A környezet védelmének intézményi háttere, környezetvédelmi jogforrások

Az Európai Unió jogalkotása

A környezet védelmének érdekében a Közösségben nem hoztak létre elkülönült intézményeket, az Európai Unió második és harmadik pilléreinek keretében történik a feladatok ellátása. A jogalkotásban aktívan részt vesz a Tanács, a Parlament és a Bizottság is, mely utóbbinak kizárólagos jogszabály-kezdeményezési joga van.

A Közösségben a Parlament fellépése a környezetvédelem érdekében megfigyelhető már a kezdetektől fogva:
- szorgalmazta a Közösség Környezeti Politikájának a Római Szerződésbe foglalását,
- a közösségi környezeti jogszabályok végrehajtásának fokozott ellenőrzését és a mulasztás szankcionálását,
- a környezetvédelem finanszírozását szolgáló Európai Környezeti Alap létrehozását,
- egy Európai Környezeti Felügyelőség felállítását,
- az Európai Környezeti Hivatal (Ügynökség) széles hatáskörének biztosítását,
- az Európai Közösség Bizottsága szervezeti megerősítését a környezeti politika hatékonyabb végrehajtásának elősegítésére.

A Parlament fellépett a szigorú környezeti politika kialakítása érdekében és a Közösség Környezeti Akcióprogramjairól hozott határozataiban kiemelte annak jelentőségét, hogy a környezeti követelményeket be kell építeni más politikai ágazatokba is. A parlament környezeti tevékenységét a Környezeti Bizottság segíti, valamint a Környezeti, Közegészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Bizottság (ENVI) végzi a környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok nagy részét, így pl. jelentéseket, javaslatokat készít és meghallgatásokat tart. A Bizottság jelentőségét és tekintélyét jelzi, hogy szinte minden parlamenti párt képviselteti benne magát.

Az Európai Unió Tanácsa szintén szerephez jut a

Kitti SZALÓKI

PhD Student
University of Miskolc

The institutional background and legal sources of environmental protection

Legislation of the European Union

In order to protect the environment, the Community has not created separated institutions, the supply of tasks happens in the second and the third pillar of the European Union. The Council, the Parliament and the Commission take part in the legislation actively; the Commision has exclusive right for the initiation of legal regulations.

In the Community, the Parliament's appearance is observable in the interest of the environmental protection from the beginnings:
- the Community promoted setting the Environmental Policies into the Treaty of Rome,
- and the intensified controll of the execution of community environmental measures and the sanctioning of the omission,
- the establishing of the European Environmental Fund, which serves the financing of the environmental protection,
- the establishing of European Environmental Supervision,
- the insurance of wide competence of European Environmental Agency,
- and the organizational affirmation of the European Union’s Commission to promote the more efficient execution of the environmental politics.

The Parliament stood for the establishment of strict environmental politics and in its decisions on the Community's Environmental Actionprogramms emphasized the necessity of building the environmental requirements into other political branches. The Environmental Committee helps the Parliament's environmental activity; the Environmental, Public Health and Food Safety (ENVY) perform a great part of tasks related to environmental protection, for example: prepares reports, proposals and keeps hearings. As all parliamentarian parties are represented in it, it indicates the significance and authority of the Commission.

The Council of the European Union also takes part in

környezetvédelemmel kapcsolatos politika tekintetében, rendszerint félévente három alkalommal ülésezik, két formális ülést és egy informális ülést tart, mely utóbbin döntéshozatalra nem kerül sor, inkább stratégiai kérdésekben döntenek.

Ezen kívül az egyes tagállamok miniszterei évi négy alkalommal is összegyűlnek tanácskozni. A Bizottság és a környezetvédelmi miniszterek Tanácsa közötti együttműködést a Tanács munkacsoportjai biztosítják, melyekben e tagállamok környezetvédelmi nagykövetei vesznek részt, illetve ha szükséges, külön szakértőket is bevonnak. A Tanács és a Parlament között nem mutatható ki szoros együttműködés e tekintetben.

A Bizottság szerepe leginkább a jogszabálytervezetek benyújtása kapcsán domborodik ki, ugyanis a Környezetvédelmi Akcióprogram figyelembevételével szorgalmazza a jogalkotást. A Bizottság emellett készít speciális ágazati környezeti programokat, illetve közleményeket bocsát ki, mint a Zöld Könyveket és a Fehér Könyveket.

Annak érdekében, hogy a környezetvédelemmel szemben megfogalmazott elvárások a politika más területén is érvényesüljenek, minden jogszabálytervezetet meg kell vizsgálni a környezetre gyakorolt hatás szempontjából és e hatásokat értékelni kell, illetve fel kell mérni az ezzel járó költségeket is.

Ezen kívül a Bizottság még számos feladatot ellát a környezet védelmével kapcsolatban, amelyeket a rendeletek, irányelvek írnak elő számára. Így pl.:
- összesítő jelentéseket készít a tagállamok jelentései alapján,
- nemzeti programokat értékeli, összehasonlító elemzést végez,
- pénzügyi alapok igazgatása,
- a Közösség képviseletében tárgyalásokat folytat,
- a tagállamok eltérő politikáját engedélyezi és ellenőrzi.

Az Európai Bizottságot a `szerződés őreként´ is szokás emlegetni, ugyanis feladatai közé tartozik a szerződések betartásának ellenőrzése. Amennyiben jogsértés gyanúját észleli, ún. `*infringement*´ eljárást indít és ha a tagállam nem tud megfelelő magyarázattal szolgálni, akkor kezdeményezi az Európai Közösségek Bíróságának eljárását.[1]

A Bizottságot több szerv is segíti:
- Európai Környezeti Hivatal/Ügynökség: információgyűjtés, feldolgozása és információ szolgáltatása.
- Európai Tanácskozási Fórum: különböző szervezetek

the policy making of environmental protection, it usually holds meetings three times a half-year, holds two formal meetings and an informal one, in which they do not make decisions, they rather decide on strategic questions.

Apart from this, the ministers of each Member State come together four times a year. The Council's workteams insure cooperation between the Commission and the Environment Protection Ministers' Council, in which the ambassadors of environmental protection of Member States participate, and if necessary, separate experts are involved. Between the Council and the Parliament cannot be manifested any cooperations.

The role of the Commission shall be manifested by submitting the draft papers, i.e. it promotes legislation within the Environmental Actionprogrammes. The Commission prepares special sectorial environmental programs, and issues the Green and White Papers.

To realize the expectations aquirered in the environment protection on other areas of the politics, it is necessary to examine all drafts of a new law in terms of the effects on the environment. It is necessary to value these effects, and to survey the expenses.

The Commission performs other tasks in connection with the protection of the environment that are prescribed in orders, and directives. For example:
- makes summarising reports based on the Member States' meanings,
- values national programs, makes comparative analysis,
- the administration of financial bases,
- carries on negotiation in the representation of the Community,
- authorizes and controll the Member States' different politics.

European Commission is also mentioned as the `guard of the contract´, since the controll of keeping observe of contracts belongs of its tasks. If observes the suspicion of infringement, initiates a procedure and if the member state cannot give a suitable explanation, the European initiates the procedure of the European Court.[1]

More institutions help the Commission:
- European Environmental Agency: the collection of information, its processing and publicity,
- European Discussive Forum: a group consisting of different organisations' representatives (environment

képviselőiből álló csoport (környezet- és fogyasztóvédelmi-, illetve szakmai szervezetek), amelynek tagjai a Bizottság felkérésére megvitatják a környezeti politika egyes kérdéseit.
- Környezeti Politikát Felülvizsgáló Csoport: a Bizottság képviselői a tagállamok szakembereivel vitatják meg a stratégiai kérdéseket.
- Informális hálózat (IMPEL) működik, amely a Bizottság képviselőiből és a tagállamok környezeti hatóságaiból áll és elsődleges feladata a tapasztalatcsere, illetve a tagállamok egységes gyakorlatának a kialakítása.

and consumer protection -, different trade organisations), the members of which discuss the single questions of environmental politics to the Commission's invitation.
- Group Reviewing Environmental Politics: the representatives of the Commission discuss the strategic questions with the Member States' specialists.
- informal network (IMPEL) works, that consists of the representatives of the Commission and of the Member States' environmental authorities and its primary task is the exchange of experiences, and the formation of the Member States' uniform practice.

Az Európai Bíróságnak rendkívül nagy szerepe volt abban, hogy az Európai Unió fellépett a környezet védelme érdekében és kimondta azt, hogy a Közösségnek jogi kompetenciával kell bírnia ennek a problémának a kezelése, az egységes politika kialakítása érdekében.

The European Court had an exceptional role regarding the European Union’s participation in the protection of the environment and said that the Community had to have legal competence to solve this problem in order to form a uniform policy.

A Bíróság elmarasztalta a tagállamokat a közösségi környezeti jogszabályok végre nem hajtása, illetve nem megfelelő végrehajtása miatt, így ítéleteivel hozzájárult ahhoz, hogy elismerjék a Közösség ezen hatáskörét, a megalkotott jogszabályok végrehajtását megkönnyítette.[2]

The Court found the Member States guilty, because they did not execute the Community’s environmental measures, and because of their inadequate execution. Therefore by means of its decisions it made a contribution that the competence of the Community shall be acknowledged, and facilitated the execution of regulations.[2]

A környezetvédelmi jogszabályok megalkotása előtt követelmény, hogy minden esetben be kell szerezni a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét. Továbbá hasonlóan fontos szerepet tölt be a Régiók Bizottsága, amely szintén hangot adhat álláspontjának, elképzeléseinek.

Before drafting the regulation of the environmental protection, it is obligatory to obtain the opinion of the Economic and Social Committee in all cases. The Committee of the Regions plays also an important role.

Az Európai Környezeti Ügynökség elsősorban tájékoztatja a tagállamokat és nyomon követi, hogyan valósul meg a fenntartható fejlődés politikája, ennek érdekében együttműködik a tagállamokkal. Munkáját az Európai információs és Megfigyelő Hálózat segítségével látja el, amely begyűjti a környezet-védelemmel kapcsolatos helyi információkat, problémákat. Az Európai Unió intézményei közül jelentős szerep jut még az Európai Beruházási Banknak, az EU környezetvédelmi főbiztosának is.[3]

The European Environmental Agency informs the Member States primarily and controls, how the policy of sustainable development be realised, therefore it cooperates with the Member States. This work is supported by the European Informational and Observer Network, which collects the problems of the environment protection, and related local informations of it. Among the institutions of the European Union, the European Investment Bank, and the EU's Environment Protection Commissioner play also a considerable role.[3]

Egy részről beszélhetünk az írásba foglalt, szabályszerűen megalkotott normákról, másrészt ki kell térni a `bíró alkotta jogra´, illetve szerephez jutnak még pl. a környezeti szabványok is. Különös jelentőséggel bírnak a jogszabályok preambulumai, illetve záradékai, melyek meghatározzák a tagállami eltérés lehetőségeit.[4]

On the one hand we may talk about the norms created regularly in written form; on the other hand it is necessary to point out the `judge formed right´, and also the environmental standards. The preambles of the measures have a great significance and their clauses also, which determine the opportunities for different regulation in the Member State.[4]

Az Európai Unió környezetvédelemmel kapcsolatos

The considerable part of legislation about

joganyagának jelentős részét az Európai Bíróság által megalkotott alapelvek teszik ki. Ezeknek egy részét a tagállamok általános jogi elvvé minősítették, nagy része az alapító Szerződésekben is megtalálható, illetve előfordulnak olyanok is, amelyek a Közösség és a tagállamok közötti viszonyt rendezik. A Bíróság a gazdasági célokkal egyenlő fontosságú kérdésként kezelte a környezet védelmének problémáját, sőt esetenként azt előtérbe is helyezte és hangsúlyozta azt, hogy egy különleges területről van szó, amely speciális szabályozást igényel.

environmental protection of the European Union is mostly the basic principles created by the European Court of Justice. One part of these measures was qualified as general legal principles of Member States, a considerable amount of them can be found in the founding treaties, and there are measures that settle the relation between the Community and the Member States. The Court treated the problem of the environmental protection on equal basis with the issues of economic aims, and usually emphasized, that it is a special area that calls for special regulation.

A Bíróság kimondta, hogy az alapvető jogok kategóriájának részét képezi az egészséges, tiszta környezet és ennek megóvása érdekében biztosítani kell a szükséges intézményeket, nagy gondot kell fordítani pl. a környezeti hatásvizsgálatokra, az életminőség javítására.

The Court stated that the healthy, clear environment constituted part of the fundamental rights and it is necessary to found institutions, to deal with the study of environmental effects, and of the life quality.

Az Európai Bíróság szerint minden esetben biztosítani kell a meghallgatáshoz való jogot, mikor valakit a közhatóság döntése érint.

It is needed to guarantee the right for hearing in all cases according to European Court, if the authority's decision affects somebody.

A tagállamokkal szemben – mint már említettem – a Bizottság indíthat keresetet, diszkrecionális joga van, illetve a bírósági eljárást megelőzően értesítést küld a tagállamnak, melyben közli a szabálysértés tényét. A tagállam erre köteles válaszolni, majd a Bizottság megküldi a véleményét a tagállamnak és felhívja a szabályszegés kiküszöbölésére, melyre határidőt szab. Abban az esetben, ha a tagállam nem intézkedik, az ügyet az Európai Bíróság elé viheti. Ezeknek a bírósági eljárásoknak jelentős szerepe van a környezet védelmével kapcsolatos jogalkotásra, az ítéletek hatást gyakorolnak a Közösség politikájára. Az Európai Közösség Bírósága kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az olyan vitás kérdések tekintetében, melyek a környezet védelmét érintik. A Bíróság ítélkezése során hozzájárult a Parlament szerepének megerősödéséhez a jogalkotásban.

Against the Member States – as I have already mentioned it – the Commission may file a case, it has discretionary competence, and sends a notification to the Member States before the judicial proceedings, in which the facts of minor offence are deatiled. The Member State has to answer it. Then the Commission sends its opinion to the Member State, set a deadline for the fulfillment of the obligation. If the Member State does not take action, the European Court of Justice may decide on it. These judicial proceedings play a considerable role in the legislation of protection of the environment; the judgements have an effect on the Community's policy. The ECJ has an exclusive competence in such questions that affect the environment protection. In the course of the judicial proceddings the role of the Parliament has been strengthend in the legislation.

Az Európai Unió környezeti büntetőpolitikáját a szupranacionális I. pilléren, illetőleg a kormányközi III. pilléren keresztül érvényesíti. Az I. pillérhez kapcsolódás oka nem másban lelhető fel, mint abban, hogy itt történik a belső piac szabályozása és a környezeti bűncselekmények szoros összefüggést mutatnak a gazdasági tevékenységekkel.

The European Union enforces its environmental criminal policy through the supranational I. Pillar, and through the intergovernmental III. pillar. The relation with the I. pillar can be found in the inner market's regulation and the environmental crimes show a close connection with the economic activities.

Az Európai Unió hulladékgazdálkodással kapcsolatos irányelveinek hatására alkották meg Magyarországon a 2000. évi XLIII. törvényt és a tagállamok egymás után kezdték alkalmazni a 2000-ben alkotott egységes Európai Hulladéklistát, így lépett hatályba hazánkban is a 16/2001. (VII.18.) KÖM rendelet a hulladékok jegyzékéről.[5]

In Hungary Act XLIII of 2000 was created due to the directives of the European Union related to waste management. The Member States started applying the unified European waste list formed in 2000, so in Hungary the order 16/2001. (VII.18.) about the register of the wastes came into force.[5]

Már az első környezeti akcióprogramban rögzítették, majd 2004. október 29-én az európai alkotmányba is belefoglalták a közösség környezeti politikájának általános célját: javuljon a polgárok életkörülménye, életminősége, környezete és életfeltétele.

It has already been fixed in the first environmental action program and on 29th October, 2004 the general aim of the Community's environmental policy was incorporated into the European constitution: the improvement of the citizens' living condition, quality of life, their environmental and living conditions.

2003. november 27-28-én, a Környezeti bűncselekmények Európában: a szankcionálás szabályai címmel az EU Bizottsága, *Margot Waleström* fővédnökségével konferenciát rendezett. A résztvevők próbálták maghatározni az egyes környezeti bűncselekményekkel okozott károk értékét, méghozzá pontos adatok felhasználásával. Ezentúl megvizsgálták a kialakult szankciórendszert, a közigazgatási és büntetőjogi eszközöket. A harmadik ülésszak központi témája a szervezett bűnözés volt, míg végül a negyedik és az ötödik ülésszakon került sor a környezeti büntetőjog átfogó értékelésére. Szemügyre vették az egyes nemzeti szabályokat – köztük Magyarországét is –, majd kimutatták a különböző rendszerek előnyeit, illetve hátrányait. Ennek alapján vitáztak a jövőt illetően, arról, hogy miként kellene közelíteni egymáshoz az államok vonatkozó büntetőjogi szabályait. Jelentős előrelépésként értékelték a Bizottság 2001-es, Irányelv a környezet büntetőjogi védelméről című előterjesztését. Ezzel ugyanis egy olyan direktíva megalkotását határozták el, amely a közösségi hűség elvének értelmében arra kötelezi a tagállamokat, hogy büntetőjogi szankciókat vezessenek be.[6] A szankciók között már szabadon választhatnak az államok, tehát mindössze egy minimumstandardot fektettek le. A direktíva 3. cikke egy listát tartalmaz azokról a szennyező tevékenységekről, amelyek a környezet komoly rongálódásához vezetnek. Az eljárási kérdéseket illetően nem találunk rendelkezést, így az továbbra is tagállami kézben maradt. Az indokolás külön kitért a jogi személyek felelősségére, követelményként rögzítette a velük szemben kiszabható szankciók mielőbbi deklarálását. A hátrányos jogkövetkezmények között – a megtorló jellegűeken túl – felhívta a figyelmet a zár alá vételre, a közügyektől való eltiltásra, illetve a törvényességi felügyeletre.

On 27-28th November, 2003, the EU Commission, with the patronage of Margot Waleström, organised a conference under the title: „Environmental crimes in Europe: rules of sanctioning”. The participants tried to define the value of damages caused by each environmental crime according to accurate data. Furthermore, the sanction system and the measures of administrative and criminal law were examined. The organized (pogrom) crime was the central topic of the third session, while the fourth and fifth session discussed the thourough assessment of the environmental criminal law. The national rules were also examined – including the Hungarian as well –, then the advantages and disadvantages of different systems were pointed out. They argued about the future, how it would be necessary to approche the states' relevant criminal rules to each other. The draft directive of the Commission in 2001 on the criminal protection of the environment was considered as an improvement. By this it was deciced to create such directive, which obliges the Member States to introduce criminal sanctions according to the principle of community fidelity.[6] The States may choose between the sanctions free, i.e. minimum standards were laid down. Art 3 of the directive implies a list of polluting activities, which lead to serious damage of the environment. Provision regarding the procedural questions can not be found, so it remains in the competence of the Member States. The reasoning emphasized the legal entities' responsibility, and laid down a list of sanctions which can be imposed. Among the disadvantaged legal consequences – beside its retributive nature – the statutory supervision and the prohibition of taking part in public affairs were also pointed out.

A Bizottság az I. pillérre koncentrálva készítette el tervezetét, a Tanács ezzel szemben a III. pillér alapulvételével fogadta el 2003. január 27-én a környezet büntetőjogi védelméről szóló kerethatározatot.[7] Ez természetszerűleg intézményi összeütközéshez vezetett. Az Európai Parlament a Bizottság pártját fogta és állásfoglalásában a keretdirektíva teljes átalakítását tűzte ki célul, az irányelv kiegészítő eszközévé redukálva azt. A Bizottság már 2001 júliusában bejelentette, hogy

The Commission prepared its draft concentrating on the 1st pillar, the Council accepted the directive about criminal protection of the environment on 27th January, 2003 on the basis of of the 3rd pillar.[7] This led to institutional collision of course. The European Parliamant supported the Commission, and in its opinion it emphasized the whole amendment of the framedirective and decreased its value compared to the directive. The Commission announced in 2001, July, if the Council accepts the directive, they would

amennyiben a Tanács elfogadja a keretdirektívát, ő nyomban az Európai Bírósághoz fordul, mert ezzel az aktusával a Tanács megosztja a hatáskört az első és a harmadik pillér között. 2003. március 24-én meg is tette ezt a lépést a Bizottság, eljárást kezdeményezett. A Parlament és néhány tagállam a Bizottság oldalán beavatkozott az eljárásba.[8] A Bíróság ítéletét 2005. szeptember 13-án hozta meg (C-176/03), amelyben kifejtette, hogy a közösségnek van hatásköre arra, hogy a tagállamokat a környezet védelme érdekében büntetőjogi szankciók előírására kötelezze. Így a Bizottság keresetének helyt adott és megsemmisítette a Tanács kerethatározatát.[9] Az ítélet jelentősége abban rejlik, hogy az Európai Bíróság ekkor kiterjesztette az Európai Bizottság jogalkotó hatalmát a környezeti büntetőjogra.

turn to the European Court of Jusctice immediately, because the Council divides the competence between the first and the third pillar with this regulation. On 23rd March, 2003 the Commission took this step, initiated the procedure. The Parliament and some Member States intervened in the procedure on the Commission's side.[8] The Court passed the judgment on 13th September, 2005 (C-176/03), in which laid down, that the Community had the competence to put a obligation on the Member States to regulate the criminal sanctions of the environment protection. The Commission’s file was accepted and the Council's framework decision was annulled.[9] The significance of the judgement can be discerned in the fact that the European Court extended the European Commission's legislative power to the environmental criminal law.

Ezt követően azonban szükségessé vált egy új irányelv megalkotása, amely 2008. november hó 19. napján napvilágot is látott. (2008/99/EK irányelv). Az irányelv teljes mértékben eleget tesz a szubszidiaritás követelményének, meghatározza azonban a környezetkárosító bűncselekmények minimum-szabályait és a különösen súlyos esetekre vonatkozóan büntetések mértékét. Ennek az oka abban rejlik, hogy a tagállamok még mindig eltérően kezelik az egyes problémákat, eltérőek a bűncselekmények jogkövet-kezményei, a kiszabott szankciók. Az irányelv megalkotásának a célja az volt, hogy közelítsék a tagállamok szabályait és a legsúlyosabb esetekben a Közösség által lefektetett szabályok lépjenek életbe. Természetesen ennek alapján az irányelv megfelel az arányosság követelményének is. Szót kell ejteni az irányelv alkalmazásának költségvetési vonzatáról is és ki kell emelni, hogy a Közösségre anyagi teher nem hárul ezzel, illetve a tagállamokat is csak annyiban érinti, hogy a büntető eljárások száma megnövekszik.

After all, the creation of a new directive was necessary, which came into force on 19th, November, 2008 (2008/99/EK Directive). The directive meets the requirement of subsidiarity, defines the minimum rules of environment-damaging crimes and the measures of punishments in the case of particularly serious cases. This regulation was necessary as Member States still handle problems in different way, the sanctions and legal consequences of crimes are still different. Aim of the directive was to bring closer the rules of Member States to each other and in the most serious cases the rules of the Comunity should be realised. Of course, the directive meets the requirement of the proportionality. It is necessary to mention the budgetary consequence of the directive’s application It must be emphasized, that there is no financial burden on the Community and as far as the Member States are concerned, there is an increase in the number of criminal cases.

A fentiekben írtak szerint tehát a minimumszabályok adottak, ezért a tagállamoknak lehetősége nyílik az eltérésre, azonban csak szigorúbb szabályokat alkalmazhatnak. Az irányelv által megadott bűncselekmény fogalom egyezőséget mutat a 2003/80/IB kerethatározat által megadott definícióval.[10]

As it was written above, minimum rules are given, so the Member States have an opportunity to settle different regulation but only stricter rules shall apply. The definition of crime determined in the directive shows similarity with the definition of the framedecision of 2003/80/IB.[10]

Az irányelv preambuluma rögzíti, hogy a Közösség feladata, hogy a magas szintű védelmet elérje és biztosítsa. Mindez feltételezi a tagállamok közötti szoros együttműködést és a hatékony végrehajtás érdekében szükséges, hogy az államok fejlett struktúrával és szankciórendszerrel rendelkezzenek. A büntetőjog által kínált jogkövetkezmények alkalmazásának feltétele, hogy az elkövető szándéka vagy súlyos gondatlansága bizonyítható legyen és a szankcióval kell sújtani a szabályokat megsértő jogi

The preamble of the directive determines that it is the task of the Community to reach and insure a high-level protection. This presumes close cooperation between the Member States and it is necessary for the execution, that the Member States should have their own structure and sanction system. The condition of the application of the legal consequences offered by the criminal law is that the perpetrator’s will or serious negligence should be proved. It is necessary to punish the legal entities violating the rules, since

személyeket is, ugyanis a környezetet károsító bűncselekmények jelentős részét ők követik el és tekintettel kell lenni, a büntetés kiszabása során figyelembe kell venni az elkövetett bűncselekmény súlyát.

they commit a considerable part of crimes harmful to the environment taking into consideration the nature of the crime in the course of the imposition of the punishment.

A környezetet károsító bűncselekmények miatt alkalmazott szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük. Egy korábbi javaslat szerint a szabadságvesztés leghosszabb tartama 10 év lett volna és a büntetőjogi joghátrányon kívül egyéb szankciók alkalmazására is lehetőség volt pl. a környezet helyreállításának kötelezettsége. Jogi személyekkel szemben akár másfél millió euró pénzbüntetést is ki lehetett volna szabni. Ezentúl alternatív szankcióként szerepeltek a következők: a bírósági felügyelet alá helyezés, a gazdasági tevékenységben való részvétel tilalma, a bírósági határozat közzététele és a környezet helyreállítása.

The sanctions applied because of crimes harmful to the environment have to be efficient, proportional and shall be pretentive. 10 years would have been the longest durations of the imprisonment according to a previous proposal and there was an opportunity to apply other sanctions, for example: the obligation of the restoration of the environment. It would have been possible to impose one and a half million euros of fine even on legal entities. There are other sanctions appeared as alternative sanctions: putting under judicial supervision, prohibition of participation in the economic activity, the publication of the judicial decision and the restoration of the environment.

Az irányelv érvényesülése érdekében a tagállamoknak meg kell alkotniuk a szükséges törvényeket, rendeleteket és közigazgatási szabályokat és 2010. december hó 26-ig teljesíteni kell a követelményeket. A Bizottsággal közölni kell a rendelkezések szövegét és a megfelelési táblázatot. Az irányelv, illetve az elfogadott rendelkezések miatt több ponton módosítani kell a vonatkozó magyar büntetőjogi szabályokat, tényállásokat.[11]

The Member States have to create the necessary laws, orders and administrative rules, the requirements shall be fulfilled until 26th December, 2010. The Commission must be informed about the text of the provisions and the correspondence table. Because of the Directive, and the accepted provisions, the relevant Hungarian criminal rules and statement of facts should be also amended.[11]

Lábjegyzet

[1] ERDEY György: Uniós környezetvédelmi politika és jogalkotás. *Rendészeti Szemle*, 2009/1, 122-132. p.
[2] Megjegyzést érdemel, hogy a 2004-ben csatlakozó tagállamok közül Magyarország ellen indult a legkevesebb eljárás. ERDEY: Op. cit. 127. p.
[3] http://www.bdt.hu/kiadvany.php?jag=7, ERDEY: Op. cit. 122-132. p., FODOR László: Az uniós csatlakozás utáni környezetjog-alkotás főbb eredményei. *Rendészeti Szemle*, 2009/1, 111-112. p.
[4] Már az Egységes Európai Okmány is lehetőséget biztosított a tagállamoknak az eltérésre, azonban még elég szűk körben. A Maastrichti Szerződés módosító rendelkezései folytán ez bővült és a védelmi záradéknak megfelelően ellenőrizni kellett az eltéréseknek a Közösségre gyakorolt hatását, a megalkotott jogszabályokkal való összhangját.
[5] GÖRGÉNYI Ilona: A környezetvédelmi büntetőjog aktuális fejleményei Európában. *Belügyei Szemle*, 2002/10, 39-41. p.
[6] Directive of the European Parlament and of the Council on the Protection of the Environment throught Criminal Law 2001/0076 (COD).
[7] 2003/80/IB.

Footnotes

[1] ERDEY György: Uniós környezetvédelmi politika és jogalkotás. *Rendészeti Szemle*, 2009/1, pp 122-132.
[2] We have to mention here that the Member States accessed in 2004, the least procedure is against Hungary. ERDEY: Op. cit. p 127.
[3] http://www.bdt.hu/kiadvany.php?jag=7, ERDEY: Op. cit. pp 122-132; FODOR László: Az uniós csatlakozás utáni környezetjog-alkotás főbb eredményei. *Rendészeti Szemle*, 2009/1, pp 111-112.
[4] Also the SEA provided an opportunity for the Member States to differ, but in few areas. This expanded by the amending provisions of Maastricht Treaty and it was necesary to check the effect of differences of the defensive, and the harmony of the created measures.
[5] GÖRGÉNYI Ilona: A környezetvédelmi büntetőjog aktuális fejleményei Európában. *Belügyei Szemle*, 2002/10, pp 39-41.
[6] Directive of the European Parlament and of the Council on the Protection of the Environment throught Criminal Law 2001/0076 (COD).
[7] 2003/80/IB.

[8] KOVÁCS Á.: A környezet büntetőjogi védelmének közösségi szabályairól. *Belügyi Szemle*, 2005/5, 123-132. p.

[9] LACZI B.: „Irányelv kontra kerethatározat." Környezetvédelmi büntetőjogi szabályozás az Európai Unióban. *Magyar Jog*, 2006/10, 577- 589. p. és KOMÁROMI L.: Felelősség a környezeti károkért. Megjegyzések egy európai uniós direktíva margójára. 2004.

[10] Pl.: anyagok vagy ionizáló sugárzás levegőbe, talajba vagy vízbe történő kibocsátása vagy bejuttatása olyan mennyiségben, amely bármely személy halálát vagy súlyos sérülését vagy a levegő, a talaj vagy a víz minőségének, vagy az állatoknak vagy növényeknek jelentős károsodását okozza vagy okozhatja, ózonkárosító anyagok gyártása, behozatala, kivitele, forgalomba hozatala vagy felhasználása.

[11] KŐHALMI László: Az európai környezeti büntetőjog fejlődési irányai és problémái. *Rendészeti Szemle*, 2009/1, 42-61. p.

[8] KOVÁCS Á.: A környezet büntetőjogi védelmének közösségi szabályairól. *Belügyi Szemle*, 2005/5, pp 123-132.

[9] LACZI B.: „Irányelv kontra kerethatározat." Környezetvédelmi büntetőjogi szabályozás az Európai Unióban. *Magyar Jog*, 2006/10, pp 577-589. és KOMÁROMI L.: Felelősség a környezeti károkért. Megjegyzések egy európai uniós direktíva margójára. 2004.

[10] Substances, or ionising radiation into air, imission into soil or water in a quantity, that can cause the death of any person or serious injury, or causes the damege of quality of the air, the soil or the water, or of animals or plants, the production of ozonegluehpyhen depleting substances, importation, export, or circulation of it.

[11] KŐHALMI László: Az európai környezeti büntetőjog fejlődési irányai és problémái. *Rendészeti Szemle*, 2009/1, pp 42-61.

Dr. SZILÁGYI János Ede

egyetemi tanársegéd, PhD
Miskolci Egyetem

Az új tagállamok csatlakozási szerződései és a termőföldek tulajdonjogára vonatkozó nemzeti szabályozások, különösen a magyar jogi szabályozás

„A csatlakozási tárgyalások során a jelölt országok indítványozták annak lehetőségét, hogy fenntarthassák olyan, már létező nemzeti előírásaikat, amelyek korlátozzák külföldiek termőföld illetve erdő [tulajdonjogának] megszerzését. Annak érdekében tartották fontosnak ezen korlátozásokat, hogy [egyrészt] ezáltal megóvhassák ezen országok mezőgazdaságának társadalmi-gazdaság struktúráját attól a soktól, amely az Unió más országainak eltérő földáraiból és bevételeiből adódtak volna, továbbá hogy [másrészt] hatékony agrárpolitikát folytathassanak. A korlátozásokat szükségesnek vélték továbbá a privatizáció és – a mezőgazdasági földek gazdálkodóknak történő visszajuttatását magába foglaló – kárpótlás, néhány országban, befejezetlen folyamatának következtében is."[1]

2004-től, a „2003. évi csatlakozási okmány alapján a Cseh Köztársaság, Észtország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia (a továbbiakban a hét új tagállam) külön-külön átmeneti időszakot kapott arra, hogy fenntartsa azokat a hatályban lévő jogszabályait, amelyek a termőföld- és az erdőterület-szerzést korlátozzák, eltérve az EK-Szerződés 56. cikkében rögzített tőkemozgás szabadságától. Az okmány 24. cikkének értelmében ezeket az átmeneti intézkedéseket az V., VI., VIII., IX., X., XII., illetve a XIV. melléklet sorolja fel. A mellékleteknek a szabad mozgásáról szóló fejezetei előírják, hogy a csatlakozástól számított harmadik évben a fenti átmeneti rendelkezések általános felülvizsgálatára kerül sor."[2] Később, 2007-től Bulgária és Románia is hasonló, de nem ugyanolyan, jogi lehetőségeket kapott

Tekintettel az átmeneti időszak lehetséges befejeződésére, a termőföldek és erdők tulajdonszerzésére vonatkozó nemzeti szabályok jelentős módosítása várható. Elsőként a jelen munka az új tagállamok csatlakozási szerződéseire

Dr. Ede János SZILÁGYI

assistant lecturer
University of Miskolc

The Accession Treaties of the New Member States and the national legislations, particularly the Hungarian law, concerning the ownership of agricultural land

"*During the accession negotiations, candidate countries requested the possibility to maintain existing national provisions restricting the acquisition of agricultural land or forests by foreigners. They considered these derogations necessary in order to protect the socio-economic agricultural structure of the countries from shocks that might arise from the differences in land prices and income with the rest of the union, and to be able to pursue an effective agricultural policy. The derogations were also deemed necessary due to an unfinished process of privatisation and restitution of agricultural land to the farmers in some countries*."[1]

"*On the basis of the Act on Accession of 2003 the Czech Republic, Estonia, Latvia, Lithuania, Hungary, Poland and Slovakia (the seven new Member States, referred to hereafter as NMS7) were each granted a transitional period for maintaining existing legislation restricting the acquisition of agricultural land and forest, by derogation from the freedom of capital movements enshrined in Article 56 of the EC Treaty. By virtue of Article 24 of the Act, these transitional measures are listed in Annexes V, VI, VIII, IX, X, XII, and XIV respectively. The chapters on the free movement of capital in those Annexes stipulate that a general review of these transitional measures shall be held in the third year following the date of accession.*"[2] Later, in 2007, even Bulgaria and Romania were granted similar, but not the same, legal opportunity by virtue of the Annexes VI and VII of the Accession Treaty of 2005.

Taking into consideration the possible accomplishment of this transitional period, the significant modification of the national rules concerning the acquisition of agricultural land or forests is expectable. First the Accession Treaties of

koncentrál, különösen a magyar szerződésre, ezt követően jelen cikk szerzője az átmeneti időszak meghosszabbítására vonatkozó magyar javaslat okait és dokumentumait mutatja be, végül a vonatkozó közösségi joganyag, különösen az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata, kerül majd elemzésre.

the New Member States (NMS), particularly the Hungarian Treaty, second the reasons and documents of the Hungarian proposal on the extension of the transitional period, third the concerning Community legislation, especially the jurisdiction of the European Court of Justice (hereinafter referred to as the ECJ) are analysed.

1. Az új tagállamok csatlakozási szerződései

A 2004-ben csatlakozott tagállamok korlátozásainak közös jellemzőiként a következők állapíthatók meg:

„1. Általánosságban a külföldiek nem vásárolhatnak termőföldet az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően sem az átmeneti időszakban a 7 új tagállamban.
2. Az átmeneti időszak hét év Csehország, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia és Szlovákia számára, és tizenkettő év Lengyelország esetén.
3. Különbségek vannak a hét új tagállam között a korlátozások végrehajtásában, például abban, hogy miként határozzák meg a `külföldieket´ a jogi korlátozásoknál, és azokat a feltételeket, amelyek teljesítése esetén a külföldiek (kivételesen) megszerezhetik mezőgazdasági ingatlan tulajdonjogát. Ezek a különbségek abból a tényből fakadnak, hogy a az átmeneti időszak alatt általánosságban engedélyezték a már a csatlakozás előtt létező, változatos korlátozó rendszerek fenntartását.
4. Általánosságban nincsenek korlátozások a mezőgazdasági földek külföldiek által történő bérletére.”[3]
5. Az új tagállamok, Lengyelország kivételével, a mentesség lejártakor kérhetik a Bizottságot, hogy három évvel hosszabbítsa meg a korlátozások időtartamát.

1. Accession Treaties of the New Member States

General nature of the restrictions of the NMS7:

“1. *Even after accession to the European Union, foreigners can generally not purchase agricultural land for a transitional period in the NMS7.*
2. *The transitional period is seven years for the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, and Slovakia; and 12 years for Poland.*
3. *There are differences between the NMS7 in the implementation of these restrictions, for example in the way `foreigners´ are defined in the legal restrictions, and in the conditions that foreigners have to fulfil in order to (exceptionally) obtain ownership of agricultural real estate. These differences stem from the fact that the various restrictive regimes existing before accession were generally permitted to be maintained during the transitional periods.*
4. *There are generally no restrictions on renting agricultural land by foreigners.*”[3]
5. At the end of the transitional period the NMS can request the EU Commission to extend the transitional period for three more years.

Az átmeneti időszak Bulgária és Románia esetén is hét év. Mindamellett ez a két új tagállam nem hosszabbíthatja meg az átmeneti időszakot további három évvel.

The transitional period is seven years even for Bulgaria and Romania. Though these two New Member States are not entitled to extend the transitional period for three more years.

1.1. A magyar Csatlakozási Szerződés

A munka ezen részében elsőként a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek között a társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodást[4] kerül bemutatásra, mint a Csatlakozási Szerződés egyfajta előzménye, majd a Csatlakozási Szerződést (2003. szeptember 23.) elemezzük.

1.1. The Accession Treaty and Hungary

In this part of the paper, first the `Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Hungary, of the other part´[4] as an antecedent of the Accession Treaty is presented, then the Accession Treaty between the EC and Hungary is analysed.

I. Az Európai Megállapodást, amelyet Magyarországon az 1994. évi I. törvény hirdetett ki, számos kérdést rendezett a csatlakozni kívánó ország és az Európai Közösségek között. A földtulajdonlás

I. The Europe Agreement, which was announced in Hungary in Act I of 1994, settled numerous issues between the Hungarian Republic and the European Community. The problem of the acquisition of

kérdését a közösségi vállalatok és állampolgárok letelepedésével (44. Cikk) kapcsolatban rendezték. A kérdés a letelepedés szabadsága kapcsán akképpen merült fel, hogy a csatlakozni kívánó országban mely időponttól kell biztosítani a `nemzeti elbánás´ elvét a közösségi vállalatok és állampolgárok tekintetében. Az ingatlanok, a föld és természeti erőforrások tulajdona, eladása, hosszú lejáratú bérlete, illetve bérleti joga egy ún. `örökös kivételi listán szerepelt´, amelynek értelmében Magyarországnak addig az időpontig, amíg nem vált az Európai Unió rendes tagjává, nem kellett a termőföldek vonatkozásában bevezetnie az EU vállatok és polgárok tekintetében a nemzeti elbánást.[5]

agricultural (arable) land was solved in Article 44 concerning the establishment of Community companies and nationals. The question was since what date Hungary was to grant the national treatment to Community companies and nationals. As the „*ownership, sale, long-term lease or user right of real property, land and national resources*" are listed in Annex XIIc, which included the exceptions of the Europe Agreement, therefore Hungary was to grant the national treatment concerning these areas or matters only since the date of the Hungarian Accession to the EU.[5]

II. A Csatlakozási Okmány és annak X. mellékletének 3., a tőke szabad mozgására vonatkozó pontja értelmében Magyarországnak (hasonlóan más újonnan csatlakozott tagállamokhoz) sikerült bizonyos[6] mentességeket kiharcolnia a következő, ingatlanok tulajdonszerzésére vonatkozó kérdésekben: (a) a termőföldnek nem minősülő ingatlanok tulajdonjogának megszerzése más tagállami állampolgárok által; (b) mezőgazdasági földterület (vagyis termőföldek) megszerzése nem Magyarországon lakó vagy nem magyar állampolgár természetes személyek, illetve a jogi személyek által. A munka jelen részében a termőföld tulajdonjogának megszerzésére vonatkozó szabályokkal mutatjuk be.

II. Hungary, like other New Member States, is eligible to maintain restrictions concerning on the one hand of the acquisition of secondary residences, and on the other hand of the acquisition of arable lands (i.e. agricultural lands), according to the Accession Treaty of the New Member States of 2004 and also to point 3 (on the free movement of capital) of the Annex X of this Accession Treaty.[6] In this part of the paper only the provisions concerning acquisition of arable land are presented.

Utóbbi – termőföldekre vonatkozó – esetkör kapcsán Magyarország a csatlakozástól számított hét éven keresztül (vagyis 2011-ig) fenntarthatja a Csatlakozási Okmány aláírása időpontjában hatályos jogszabályaiba foglalt, a nem Magyarországon lakó vagy nem magyar állampolgár természetes személyek, illetve a jogi személyek által termőföldek megszerzésére vonatkozó tilalmat. Azonban ezen átmeneti, hét éves időszak (moratórium) alatt is vannak bizonyos szabályok, amelyek bizonyos fokig védik a tagállami állampolgárok érdekeit. Ezek szerint valamely tagállam állampolgára, illetve egy másik tagállam jogszabályai szerint létrehozott jogi személy a mezőgazdasági földterület megszerzése vonatkozásában nem részesíthető kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amilyenben a csatlakozási szerződés aláírása napján részesült. Továbbá valamely tagállam állampolgárára nem vonatkozhatnak szigorúbb korlátozások, mint a harmadik (azaz nem európai uniós) országok állampolgáraira.

"*Hungary may maintain in force for seven years from the date of accession the prohibitions laid down in its legislation existing at the time of signature of this Act on the acquisition of agricultural land by natural persons who are non-residents or non-nationals of Hungary and by legal persons. In no instance may nationals of the Member States or legal persons formed in accordance with the laws of another Member State be treated less favourably in respect of the acquisition of agricultural land than at the date of signature of the Accession Treaty. In no instance may a national of a Member State be treated in a more restrictive way than a national from a third country.*"
In addition to the above provision of the Accession Treaty of Hungary, the specific feature of the Hungarian legislation concerning acquisition of ownership of arable lands has to be emphasized. In Hungary it is not only non-national legal persons but also domestic legal persons that are prohibited from acquiring the ownership of an arable land.

A hét éves moratórium alatt ugyanakkor ismert olyan lehetőség, amely alapján a tagállami állampolgárok mégis megszerezhetik egy magyar termőföld tulajdonjogát. Ezen előírás szerint egy másik tagállam azon állampolgárai, akik önálló vállalkozó mezőgazdasági termelőként kívánnak letelepedni

"*Nationals of another Member State who want to establish themselves as self-employed farmers and who have been legally resident and active in farming in Hungary at least for three years continuously, shall not be subject to the provisions of the preceding subparagraph or to any rules and procedures other*

Magyarországon, és legalább három éve folyamatosan jogszerűen Magyarországon laknak és folytatnak mezőgazdasági tevékenységet, szerezhetnek tulajdonjogot magyar termőföld vonatkozásában, és rájuk nem alkalmazható más szabály és eljárás, mint amelyet Magyarország állampolgáraira kell alkalmazni. E lehetőséget a magyar termőföldtörvény is részletesen szabályozza (bővebben lásd a magyar termőföldtörvény elemzésénél).

than those to which nationals of Hungary are subject." The details of this above provision can be found in the Hungarian Act on arable lands.

A Csatlakozási Okmány X. mellékletének 3. pontja – lényegében az EU Bíróság gyakorlatával összhangban – rendezte azt a kérdést is, hogy amennyiben az átmeneti időszak alatt Magyarország a mezőgazdasági földterület megszerzését engedélyhez kötné, akkor az engedélyezési eljárásnak objektív, állandó, átlátható és nyilvános kritériumokon kellene alapulnia. A kritériumokat megkülönböztetés nélkül kellene alkalmazni, és azok nem tehetnének különbséget a tagállamok Magyarországon lakó állampolgárai között.

According to the Accession Treaty, Hungary could change its legislation during the transitional period:
"*Should Hungary apply authorisation procedures for the acquisition of agricultural land during the transitional period, they shall be based on objective, stable, transparent and public criteria. These criteria shall be applied in a non-discriminatory manner and shall not differentiate between nationals of the Member States residing in Hungary.*"

A Csatlakozási Okmány X. melléklete lehetőséget teremt a hét éves moratórium meghosszabbítására is. Ha ugyanis elegendő bizonyíték áll rendelkezésre arra nézve, hogy az átmeneti időszak lejártával Magyarországon a mezőgazdasági földterületek piacának súlyos zavara alakul ki vagy ennek kialakulása fenyeget, a Bizottság Magyarország kérelmére határozatot hoz az átmeneti időszak legfeljebb három évre történő meghosszabbításáról. Az Országgyűlés döntése alapján Magyarország kísérletet tesz a hét éves moratórium meghosszabbítására, figyelemmel – többek között – arra, hogy: (a) a Magyarország részére nyújtandó közösségi agrártámogatás csak 2013-tól kezdve éri el az Európai Unió régi tagállamainak az átlagát; (b) a magyarországi átlagos földárak még mindig jelentősen elmaradnak az Európai Unió tagállamai többségének földáraitól, ami a mezőgazdasági földterületek 2011. utáni piacának súlyos zavarával fenyeget; (c) a rendszerváltozást követően megindult birtokrendezési folyamatok még nem fejeződtek be.

By virtue of the Accession Treaty, the transitional period might be extended:
"*If there is sufficient evidence that, upon expiry of the transitional period, there will be serious disturbances or a threat of serious disturbances on the agricultural land market of Hungary, the Commission, at the request of Hungary, shall decide upon the extension of the transitional period for up to a maximum of three years.*"

1.2. más tagállamok csatlakozási szerződései

A 2004-ben ill. 2007-ben csatlakozó államok csatlakozási szerződéseinek különbségeit a cikk végén található táblázat (1. táblázat) foglalja össze.

1.2. The Accession Treaties of other New Member States

The differences between the Accession Treaties of the New Member States of 2004 and 2007 are summarized by the table (Table 1) at the end of this article.

2. A magyar moratórium meghosszabbítása

2.1. A Bizottság 2008-as felülvizsgálata

A 2003-as Csatlakozási Szerződés mellékleteinek,

2. The extension of the transitional period

2.1. The review of the transitional measures

The chapters on the free movement of capital in the

szabad mozgásáról szóló fejezetei előírják, hogy „a csatlakozástól számított harmadik évben a fenti átmeneti rendelkezések általános felülvizsgálatára kerül sor. E célból a Bizottság jelentést terjeszt a Tanács elé. A Tanács a Bizottság javaslatára egyhangúlag dönthet az átmeneti időszak lerövidítéséről vagy lezárásáról […].”

A Bizottság 2008-as jelentése[7] szerint: „a mezőgazdasági termelés társadalmi-gazdasági feltételei javultak és ez a pozitív tendencia várhatóan folytatódni fog.” A Bizottság ugyanakkor kiemeli: „A 2003. évi csatlakozási okmányban a jelentés elkészítésére megállapított határidő miatt a tanulmányozott időszak szükségképpen túl rövid ahhoz, hogy több gyakorlati tapasztalattal rendelkezzünk arról, hogy a csatlakozás milyen hatással volt a külföldiek termőföldszerzésére.” Erre tekintettel a Bizottság a következő előterjesztést tette a Tanácsnak: „A termőföldszerzésre vonatkozó átmeneti intézkedések félidős felülvizsgálatakor a hét új tagállamban tapasztalt helyzet alapján a Bizottság nem von le az intézkedések határidő előtti megszüntetésére vonatkozó következtetést.”

2.2. Az Országgyűlés határozata az átmeneti időszak meghosszabbításáról

Tekintettel a csatlakozási szerződés vonatkozó előírására, a magyar parlament kezdeményezte a külföldiek termőföldtulajdon megszerzésének korlátozására vonatkozó átmeneti időszak meghosszabbítását. Az Országgyűlés döntése[8] alapján Magyarország kísérletet tesz a hét éves moratórium meghosszabbítására, figyelemmel – többek között – arra, hogy: (a) a Magyarország részére nyújtandó közösségi agrártámogatás csak 2013-tól kezdve éri el az Európai Unió régi tagállamainak az átlagát; (b) a magyarországi átlagos földárak még mindig jelentősen elmaradnak az Európai Unió tagállamai többségének földáraitól, ami a mezőgazdasági földterületek 2011. utáni piacának súlyos zavarával fenyeget; (c) a rendszerváltozást követően megindult birtokrendezési folyamatok még nem fejeződtek be.

3. Az új magyar szabályozás a moratórium után

Mivel az új magyar kormány csak 2010 májusának végén alakult meg, ezért a cikk írásakor kevés konkrétumot lehet tudni az új szabályozásról. Tekintettel erre, ezen részben az Európai Unió vonatkozó joganyagát és az EUB joggyakorlatát vizsgáljuk meg.

Annexes of Accession Treaty of 2003 stipulate that “*a general review of these transitional measures shall be held in the third year following the date of accession. To this effect, the Commission shall submit a report to the Council. The Council may, acting unanimously on a proposal from the Commission, decide to shorten or terminate the transitional period […].*”

According to the report[7] of the EU Commission: “*Socio-economic conditions for agricultural production have improved, and this positive trend is expected to continue.*” At the same time, the Commission emphasized that: “*Given the deadlines established in the Act on Accession of 2003 for the preparation of this report the period studied is necessarily too short to have more extensive empirical evidence on the impact of accession on the acquisition of agricultural land by foreigners.*” Taking into consideration the above mentioned statement, the Commission submitted the following proposal to the Council: “*Based on the situation in NMS7 in the mid-term review of transitional measures for the acquisition of agricultural land, the Commission does not conclude that the time limits for these measures be shortened.*”

2.2. The resolution of the Hungarian Parliament on the extension of the transitional period

Taking into consideration the concerning provision of the Accession Treaty, the Hungarian Parliament (hereinafter *Országgyűlés*) proposed the extension of the transitional period concerning the Hungarian restriction on the acquisition of agricultural land by foreigners.[8] According to the Resolution of Országgyűlés, the reasons for the extension are the following: (1) Until 2013, Hungarian farmers, like other farmers of the NMS-s, are eligible for only a certain part of the subsidies (i.e. direct payments) available to EU15 farmers. (2) The Hungarian land prices are significantly below the land prices in the majority of the EU countries; and after 2011 this difference means a threat of serious disturbances on the agricultural land market of Hungary. (3) The uncertain property rights, as well as unfinished privatisation are also important causes of the present situation.

3. The new Hungarian provisions after the transitional period

Because the new Hungarian government was established only in May 2010, therefore there is not concrete draft concerning the amendment of the recent legislation at Országgyűlés at the time the present paper is being written. Taking this into consideration, the concerning EU legislation and ECJ jurisdiction are

3.1. Az EU jogrendszere és az EU Bíróság joggyakorlata

Az Európai Unió joganyaga közvetlenül nem szabályozza a tagállamokban található mezőgazdasági földterületek tulajdoni kérdéseit.[9] Emellett azonban számos közösségi jogi előírás található, amely konkrét befolyással van a tagállamok szabályozására. A terület kapcsán nagy jelentősége van az Európai Unió Bíróságának, amely számos ügyben foglalkozott a kérdéssel.[10]

I. A közösségi elsődleges joganyag (az Európai Unió működéséről szóló szerződés, vagyis az EUMSZ) földbirtok-politikát érintő kérdéseinek elsősorban (1) a diszkrimináció általános tilalmát (EUMSZ 18. cikkek), (2) (a személyek szabad mozgásának részét képező) letelepedés szabadságát (EUMSZ 49. cikk) és (3) a tőke szabad mozgását (EUMSZ 63. cikk) tekinthetjük. Ezen elsődleges elvek adta kereteken belül a közösségi jog korlátozza a tagállamokat abban, hogy a nem saját állampolgáraik termőföld tulajdona megszerzésének jogi lehetőségét a saját állampolgárok termőföld-tulajdonszerzési jogosultságaihoz képest lényegesen kedvezőtlenebbül határozhassák meg. Az elsődleges szabadságok értelmezése kapcsán kialakult EK bírósági gyakorlatot a letelepedés szabadsága és a tőke szabad mozgása viszonylatában vizsgáljuk.

II. A személyek szabad mozgása és a tőke szabad mozgása kapcsán kialakult joggyakorlat értékelése során osztjuk azon véleményt,[11] amely szerint a tagállamok birtokpolitikájának lehetőségeit lényegében a tőke szabad áramlása határozza meg.[12] A tőke szabad áramlása ugyanis némileg több követelményt támaszt a tagállami jogalkotókkal szemben, mint a személyek szabad mozgása. Amíg a személyek szabad mozgása lényegében a nemzeti elbánás követelményét fogalmazza meg, addig a tőke szabad mozgása a nemzeti elbánás követelményén túl azt is magába foglalja, hogy a nemzeti szabályozás pusztán akkor egyeztethető össze közösségi joggal, ha egyrészt közérdekre irányul, másrészt nem helyettesíthető a tőke szabad mozgását kevésbé korlátozó intézkedésekkel.[13]

Az Európai Unió Bíróságának esetjoga alapján az elsődleges joganyag értelmezése kapcsán a következő követelményeket támaszthatjuk a nemzeti termőföld-szabályozással szemben:

presented in this part of the work.

3.1. The legislation of the EU and the jurisdiction of the ECJ

The legislation of the EU does not contain direct provisions concerning the structure of ownership of agricultural land in the Member States.[9] However, there are numerous Community provisions, which have concrete effect on the legislation in the Member States. The jurisdiction of the ECJ is also of significant importance, which jurisdiction dealt with this issue in several cases.[10]

I. In the primary Community legislation (see the Treaty on the Functioning of the European Union; hereinafter `TFEU´), first the general prohibition of the discrimination on grounds of nationality (Article 18 TFEU), second the right of establishment (Article 49 TFEU), which is part of the free movement of persons, third the free movement of capital (Article 63 TFEU) might be considered to have effect on the Member States' policy on the acquisition of agricultural land. In the frame based on these principles, the Member States are required by Community law to adopt provisions concerning the restriction on the acquisition of the ownerships of agricultural land which are not significantly more disadvantageous to foreign nationals than to domestic persons. The right of establishment and the free movement of capital are analysed taking into consideration the jurisdiction of the ECJ on primary principles.

II. As regards the ECJ interpretation on the free movement of persons and the free movement of capital, the author of the present paper shares the opinion[11] according to which the concerning policies of the Member States are significantly determined by the free movement of capital.[12] The free movement of capital includes more obligations for Member States than the free movement of persons. While the free movement of persons defines only the obligation of national treatment, the free movement of capital includes not only the obligation of national treatment, but other ones as well. According to the free movement of capital, the national law can ensure full compliance with Community law if (1) a public interest is pursued by the national law and if (2) the measure of national law cannot be exchanged for less restrictive measures.[13]

As regards the primary legislation, the following requirements might be defined for the national law concerning agricultural lands taking into consideration the jurisdiction of the ECJ:

1. A szabályozás ne diszkrimináljon az EU polgárai között állampolgárság alapján.

2. Korlátozó intézkedéseket a termőföld-tulajdonszerzés vonatkozásában csak – az EU Bíróság által – elfogadhatónak minősített közérdekre hivatkozással lehet kialakítani. Jogszerű közérdekű cél lehet: (1) a vidéki népesség megtartása, (2) a termőföldek tulajdonlásának olyan méltányos megosztása, amely hozzájárul az életképes farmok illetve a zöld területek és a vidéki területek megfelelő igazgatásának fejlődéséhez, (3) a rendelkezésre álló területek ésszerű használatának előnyben részesítésé az ingatlanpiaci nyomással (spekulációval) szemben, (4) a KAP olyan célkitűzéseinek megvalósítása, mint a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának […] biztosítására,[14] (5) a mezőgazdasági földeknek az adott tagállamban hagyományosnak mondható közvetlen hasznosítással történő kihasználásának megőrzése, (6) annak biztosítása, hogy a mezőgazdasági területeket túlnyomórészt tulajdonosaik lakják és műveljék meg,[15] (7) stb.

3. Egy korlátozó intézkedés abban az esetben felel meg a közösségi előírásoknak, ha nem helyettesíthető a tőke szabad áramlását kevésbé korlátozó rendelkezésekkel. Az EU Bíróság által elfogadhatónak minősített korlátozó intézkedések lehetnek: (1) a termőföldek tulajdonjogának átruházása előzetes közigazgatási engedély alapján;[16] (2) a helybenlakás követelménye;[17] (3) az előzetes nyilatkozattételi rendszer;[18] (4) a nem sokkal a szerzést követő telekeladás magasabb kulcsú adóztatását;[19] (5) a hosszabb minimális időtartam követelményét a mezőgazdasági földek bérleti szerződései esetében;[20] (6) etc.

III. A termőföldek (mezőgazdasági üzemek) tulajdoni kérdéseire vonatkozó nemzeti előírások kapcsán méltán vetődik fel az elsődleges jogforrások tulajdoni rendre vonatkozó szabályának (az EUMSZ 345. cikk) alkalmazási lehetősége. E rendelkezés alapján az EUSZ és EUMSZ „nem sérthetik a tagállamokban fennálló tulajdoni rendet”. Fontos azonban kiemelni az EK Bíróság vonatkozó gyakorlata alapján, azt, hogy bár a tagállamok jogosultak tulajdoni viszonyaikat önállóan kialakítani, e viszonyok szabályozása során azonban nem zárhatják ki az EU által biztosított alapjogok érvényesülését.[21] Ebből kifolyólag az EUMSZ 345. cikkére hivatkozással az EU Bírósága előtt a tagállamok nem mentesülhetnek a közösségi jog termőföld-szabályozást érintő előírásai alól.

1. The national law shall not discriminate between EU citizens on grounds of citizenship.

2. Restrictive measures concerning the acquisition of the ownership of agricultural lands can be adopted only to pursue public-interest objectives accepted in the jurisdiction of the ECJ. Accepted public-interest objectives might be the following: (1) preserving agricultural communities, (2) maintaining a distribution of land ownership which allows the development of viable farms and sympathetic management of green spaces and the countryside, (3) encouraging a reasonable use of the available land by resisting pressure on land (i.e. land speculation), (4) achieving the objectives of the common agricultural policy which aims to ensure a fair standard of living for the agricultural community,[14] (5) preserving the farming of agricultural land by means of owner-occupancy, which constitutes one of the traditional forms of farming in the concerned Member State, (6) ensuring that agricultural property be occupied and farmed predominantly by the owners,[15] (7) etc.

3. A restrictive measure complies with Community provisions if it cannot be exchanged for measures less restricting the free movement of capital (i.e. it shall be necessary and proportionate to the aims pursued). According to the jurisdiction of the ECJ, the acceptable restrictive measures concerning agricultural lands might be the following: (1) the procedure of prior authorisation for the acquisition of agricultural land,[16] (2) the residence requirement,[17] (3) the system of prior declaration,[18] (4) the provision for higher tax on resale of land occurring shortly after acquisition,[19] (5) the requirement of a substantial minimum duration for leases of agricultural land,[20] (6) etc.

III. In connection with the national provisions concerning the ownership of agricultural lands (agricultural holdings), the application of the primary legislation concerning the system of property ownership (Article 345 TFEU) comes into question. According to this Article, the Treaty of the EU and the TFEU “shall in no way prejudice the rules in Member States governing the system of property ownership”. Taking into consideration the jurisdiction of the ECJ, it has to be emphasized that the Member States are entitled to form their system of property ownership, whereas Article 345 TFEU does not have the effect of exempting such a system from the fundamental rules of the Treaty.[21] For this reason, referring to Article 345 TFEU, the Member States can not be excused from the effect of the Community provisions concerning agricultural lands before the ECJ.

IV. Kérdésként merülhet fel Magyarország kapcsán, hogy az átmeneti időszakban Magyarország módosíthatja-e fennálló szabályozását, avagy egy ilyen módosítás automatikusan kizárja önmagát a moratórium adta közösségi mentesség köréből.

A kérdés eldöntésénél egy 1999-es ügy[22] adhat eligazítást. Az ügyben lényegében az történt, hogy Ausztriának 1995-ös uniós csatlakozását követően – mivel időközben az osztrák alkotmánybíróság alkotmányellenesnek minősítette az 1993-as, ingatlanvásárlást szabályozó törvényét – 1996-ban új szabályozást kellett bevezetnie. Az ügyben ugyanaz a kérdés merült fel, mint az előzőleg felvetettünk, vagyis hogy az 1996-os osztrák törvény az osztrák csatlakozáskor hatályban lévő törvénynek minősül-e a közösségi jog alapján.

Az EU Bíróságának döntése alapján a csatlakozási okmány hatályba lépését követően hatályba lépett jogszabályok nincsenek automatikusan kizárva a moratórium által biztosított derogáció hatálya alól, ha például az új rendelkezések lényegileg megfelelnek a korábbi szabályozással. Fontos azonban, hogy amennyiben az új előírások a korábbihoz képest más megközelítésen alapulnak, illetve ha új eljárási rendszereket vezetnek be, akkor ezen új szabályokra már nem vonatkoztatható az átmeneti derogáció.[23]

3.2. Az új kormány terveiről

Az új kormány feltételezhetően a nyugat-európai nemzeti szabályozásra is figyelemmel módosítja a magyar termőföld-szabályozást. Az új szabályozás kialakítása során számos fontos kérdést kell rendezni. Így, többek között: Szerezhetnek-e termőföld tulajdonjogot a jogi személyek? A mezőgazdasági üzem válik-e a termőföld-szabályozás alapjává? Bevezetnek-e speciális termőföld (mezőgazdasági üzem) öröklési szabályokat? Etc.[24]

IV. In connection with Hungary the questions are: (1) Can Hungary amend the existing legislation concerning agricultural land during the transitional period? (2) Does this amendment during the transitional period terminate the derogation?

A case[22] from 1999 could contribute to the answer to the above questions. In that case, after the accession of Austria to the EU (1995), the country was to pass a new law in 1996 during the transitional period, in which Austria was allowed to maintain its existing legislation regarding secondary residences for five years from the date of accession, because the previous law (1993) existing at the time of adoption of the Act of Accession was withdrawn by a decision of the Austrian constitutional court. According to the Community law, the question was whether the law in 1996 was existing legislation at the time of accession.

According to the decision of the ECJ "Any measure adopted after the date of accession is not, by that fact alone, automatically excluded from the derogation laid down in … the Act of Accession. Thus, if it is, in substance, identical to the previous legislation …, it will be covered by the derogation. On the other hand, legislation based on an approach which differs from that of the previous law and establishes new procedures cannot be treated as legislation existing at the time of accession."[23]

3.2. The new Hungarian law

The new Hungarian government is supposedly going to amend the legislation concerning agricultural lands, taking into consideration the Western European national laws as well. Numerous problems ought to be solved. Among other things, they are the following: Can legal persons acquire the ownership of agricultural land? Does the category of agricultural holding become the basis of legislation concerning agricultural land? Will special provisions concerning inheritance of agricultural land (agricultural holding) be introduced? etc.[24]

Lábjegyzet

[1] SWINNEN, Johann F.M. – VRANKEN, Liesbet: *Review of the Transitional Restrictions Maintained by New Member States on the Acquisition of Agricultural Real Estate*. Final Report. Centre for European Policy Studies. 9. p. Forrás (2010. május 15.): http://ec.europa.eu/internal_market/capital/docs/study_en.pdf

[2] Commission of the European Communities: *Report from the Commission to the Council: Review of the transitional measures for the acquisition of*

Footnotes

[1] SWINNEN, Johann F.M. – VRANKEN, Liesbet: *Review of the Transitional Restrictions Maintained by New Member States on the Acquisition of Agricultural Real Estate*. Final Report. Centre for European Policy Studies. p 9. Source (15 May 2010): http://ec.europa.eu/internal_market/capital/docs/study_en.pdf

[2] Commission of the European Communities: *Report from the Commission to the Council: Review of the transitional measures for the acquisition of*

agricultural real estate set out in the 2003 Accession Treaty. Brussels, 16.7.2008. COM(2008) 461 final, 2. p. Forrás (2010. május 15): http://ec.europa.eu/internal_market/capital/docs/2008_0461_en.pdf

[3] SWINNEN – VRANKEN: *Op. cit*. 11-12. pp.

[4] A közösségi 21993A1231(13) számú megállapodást a felek 1991. december 16-án írták alá.

[5] Vö. PRUGBERGER Tamás: Reflexiók „A termőföldről szóló 1994:LV. tv. 6. §-a a nemzetközi jog és az EU-jog fényében" c. fórumcikkhez. *Magyar Jog*, 1998. 5. szám, 276-277. p.

[6] Fontos megemlíteni továbbá a Csatlakozási Szerződés 37. cikkét, amely védintézkedés megtételére ad lehetőséget, mind az új, mind a régi tagállamok: „Legfeljebb a csatlakozást követő harmadik év végéig, amennyiben a gazdaság bármely ágazatában súlyos és tartósnak mutatkozó, illetve egy adott térség gazdasági helyzetének komoly romlásával fenyegető nehézségek merülnek fel, az új tagállam felhatalmazást kérhet arra, hogy a helyzet orvoslása és az érintett ágazatnak a közös piaci gazdasághoz történő hozzáigazítása érdekében védintézkedéseket tegyen. Ugyanilyen körülmények fennállása esetén bármely jelenlegi tagállam is felhatalmazást kérhet védintézkedések megtételére egy vagy több új tagállammal szemben."

[7] Commission of the European Communities: *Report from the Commission to the Council: Review of the transitional measures for the acquisition of agricultural real estate set out in the 2003 Accession Treaty*. Brussels, 16.7.2008. COM(2008) 461 final. 7-8. pp., Forrás (2010. május 15.): http://ec.europa.eu/internal_market/capital/docs/2008_0461_en.pdf

[8] 2/2010. (II.18.) Ogy. határozat a nem magyar állampolgár természetes személyek, illetve a jogi személyek általi, mezőgazdasági földterület megszerzésére vonatkozó tilalom meghosszabbításának szükségességéről.

[9] KECSKÉS László – SZÉCSÉNYI László: A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 6. §-a a nemzetközi jog és az EK-jog fényében. *Magyar Jog*, 1997. 12. szám, 724. p.

[10] 305/87. sz., Európai Közösségek Bizottsága kontra Görögország ügyben 1989. május 30-án hozott ítélet.

[11] Lásd pl. KOROM Ágoston: A termőföldek külföldiek általi vásárlására vonatkozó `moratórium´ lejártát követően milyen birtokpolitikát tesz lehetővé a közösségi jog. *Európai Jog*, 2009, 6. szám, 7-16. p.

[12] Ettől eltérő megközelítés jelenik meg a 182/83. sz., *Robert Fearon & Co. Ltd.* kontra *Irish Land Commission* ügy (1984. november 6-án hozott ítélet) 9-10. pontjaiban, amint erre *Christine Stix-Hackl* főtanácsnok hivatkozik a C-370/05. sz. ügy főtanácsnoki indítványának (ismertetés napja: 2006. október 3.) 29. pontjában.

agricultural real estate set out in the 2003 Accession Treaty. Brussels, 16.7.2008. COM(2008) 461 final, p 2. Source (15 May 2010): http://ec.europa.eu/internal_market/capital/docs/2008_0461_en.pdf

[3] SWINNEN – VRANKEN: *Op. cit*. pp 11-12.

[4] The Europe Agreement No 21993A1231(13) was signed by the parties on 16th December 1991.

[5] See furthermore PRUGBERGER Tamás: Reflexiók „A termőföldről szóló 1994:LV. tv. 6. §-a a nemzetközi jog és az EU-jog fényében" c. fórumcikkhez. *Magyar Jog*, 1998/5, pp 276-277.

[6] It is important to mention Article 37 of the Accession Treaty. According to this Article the new and old Member States of the EU may apply for authorisation to take protective measures: „If, until the end of a period of up to three years after accession, difficulties arise which are serious and liable to persist in any sector of the economy or which could bring about serious deterioration in the economic situation of a given area, a new Member State may apply for authorisation to take protective measures in order to rectify the situation and adjust the sector concerned to the economy of the common market. In the same circumstances, any present Member State may apply for authorisation to take protective measures with regard to one or more of the new Member States."

[7] Commission of the European Communities: *Report from the Commission to the Council: Review of the transitional measures for the acquisition of agricultural real estate set out in the 2003 Accession Treaty*. Brussels, 16.7.2008. COM(2008) 461 final, pp 7-8, Source (15 May 2010): http://ec.europa.eu/internal_market/capital/docs/2008_0461_en.pdf

[8] Resolution 2/2010 (II.18.) of Országgyűlés on the necessity of the extension of the transitional period concerning the restriction of the acquisition of agricultural land by non-Hungarian natural and legal persons.

[9] KECSKÉS László – SZÉCSÉNYI László: A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 6. §-a a nemzetközi jog és az EK-jog fényében. *Magyar Jog*, 1997/12, p 724.

[10] Case 305/87 Commission of the European Communities v Hellenic Republic [1989] ECR 1461.

[11] See e.g. KOROM Ágoston: A termőföldek külföldiek általi vásárlására vonatkozó `moratórium´ lejártát követően milyen birtokpolitikát tesz lehetővé a közösségi jog. *Európai Jog*, 2009/6, pp 7-16.

[12] See a different interpretation in Case 182/83 *Robert Fearon & Compani Limited* v *Irish Land Commission* [1984] ECR 3677, paragraphs 9-10. It is referred by Advocate General *Christine Stix-Hackl* in his opinion of Case C-370/05 (delivered in 3 October 2006), paragraph 29.

[13] KOROM: Op. cit. p 8.

[13] KOROM: Op. cit. 8. p.
[14] Lásd a C-452/01. sz., *Margarethe Ospelt* és *Schlössle Weissenberg Familienstiftung* ügy (2003. szeptember 23-án hozott ítélet) 37., 39-40. pontjait.
[15] Lásd a C-370/05. sz., *Uwe Kay Festersen* ügy (2007. január 25-én hozott ítélet) 27. pontját.
[16] Lásd a C-213/04. sz., *Ewald Burtscher* kontra *Josef Stauderer* ügy (2005. december 1-jén hozott ítélet) 57. pontját; C-452/01. sz. ügy 41-45. pontjait.
[17] Lásd a C-370/05. sz. ügy 26., 31., 33. pontjait.
[18] C-213/04. sz. ügy 44., 52-54., 59-62. pontjait.
[19] Lásd a C-370/05. sz. ügy 39. pontját.
[20] Lásd a C-370/05. sz. ügy 39. pontját.
[21] Lásd a 182/83. sz. ügy 7. pontját; továbbá a C-302/97. sz., *Klaus Konle* kontra *Republik Österreich* ügy (1999. június 1-jén hozott ítélet) 37., 38. pontjait.
[22] C-302/97. sz. ügy.
[23] C-302/97. sz. ügy 52. és 53. pontjai.
[24] A hatályos joganyag kritikai elemzéséről lásd BOBVOS Pál: A földtulajdon és földhasználat szerkezetének átalakítása hazánkban. *Acta Universitas Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica*, Tomus XLV, Fasciculus 2, Szeged, JATE Press, 1994, 3-20. p.; BOBVOS Pál: A termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozása. *Acta Jur. et Pol. Szeged.* Szeged, 2004, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Tomus LXVI., Fasc. 3.; CSÁK Csilla: *Die Wirkung des Beitritts zur Europäischen Union auf die Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des ungarischen Ackerbodens*. megjelenés alatt; CSÁK: A termőföld tulajdonszerzés anyagi- és eljárásjogi korlátai. In: CSÁK (szerk.): *Agrárjog*. Miskolc, 2010, Novotni Kiadó, 108-114. p.; CSÁK Csilla – PRUGBERGER Tamás: A termőföld és a mezőgazdasági termelési viszonyok korszerű rendezése. *Magyar Közigazgatás*, 1994/8, 489-497. p.; CSÁK: A Nemzeti Földalap szerepe a földtulajdoni és -használati viszonyok között. *Cég és Jog*, 2002/10, 5-8. p.; CSÁK: The changes in the circumstances of arable land's ownership and land tenure from the time of the democratic transformation to our days. *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/2, 3-18. p.; FARKAS CSAMANGÓ Erika: A föld- és vízvédelem hatályos jogi szabályozása. *Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica Et Politica, Publicationes Doctorandorum Juridicorum*, Tomus II, Szeged, 2003; FODOR László: *Agrárjog*. Debrecen, 2005, Kossuth Egyetemi Kiadó, 107-147. p.; HEGYES Péter: Értelmezési és jogintézményi kérdések a termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozásával összefüggésben. In: BOBVOS (szerk.): *Reformator iuris cooperandi*. Szeged, 2009, Pólay Elemér Alapítvány, 199-207. p.; KURUCZ: Critical analyses of arable land regulation in Hungary.

[14] See Case C-452/01 *Margarethe Ospelt* and *Schlössle Weissenberg Familienstiftung* [2003] ECR I-9743, paragraphs 37, 39-40.
[15] See Case C-370/05 *Uwe Kay Festersen* [2007] ECR I-01129, paragraph 27.
[16] See Case C-213/04 *Ewald Burtscher* v *Josef Stauderer* [2005] ECR I-10309, paragraph 57; and Case C-452/01, paragraphs 41-45.
[17] See Case C-370/05, paragraphs 26, 31, 33.
[18] See Case C-213/04, paragraphs 44, 52-54, 59-62.
[19] See Case C-370/05, paragraph 39.
[20] See Case C-370/05, paragraph 39.
[21] See Case 182/83, paragraph 7; furthermore Case C-302/97 *Klaus Konle* v *Republik Österreich* [1999] ECR I-3099, paragraphs 37, 38.
[22] Case C-302/97.
[23] Case C-302/97, paragraphs 52 and 53.
[24] On the further questions see BOBVOS Pál: A földtulajdon és földhasználat szerkezetének átalakítása hazánkban. *Acta Universitas Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica*, Tomus XLV, Fasciculus 2, Szeged, JATE Press, 1994, pp 3-20; BOBVOS Pál: A termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozása. *Acta Jur. et Pol. Szeged.* Szeged, 2004, Universitas Scientiarum Szegediensis, Tomus LXVI, Fasc. 3; CSÁK Csilla: *Die Wirkung des Beitritts zur Europäischen Union auf die Regulierung der Eigentums- und Nutzungsverhältnisse des ungarischen Ackerbodens*. in press; CSÁK: A termőföld tulajdonszerzés anyagi- és eljárásjogi korlátai. In: CSÁK (ed.): *Agrárjog*. Miskolc, 2010, Novotni Publisher, pp 108-114; CSÁK Csilla – PRUGBERGER Tamás: A termőföld és a mezőgazdasági termelési viszonyok korszerű rendezése. *Magyar Közigazgatás*, 1994/8, pp 489-497; CSÁK: A Nemzeti Földalap szerepe a földtulajdoni és -használati viszonyok között. *Cég és Jog*, 2002/10, pp 5-8; CSÁK: The changes in the circumstances of arable land's ownership and land tenure from the time of the democratic transformation to our days. *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/2, pp 3-18; FARKAS CSAMANGÓ Erika: A föld- és vízvédelem hatályos jogi szabályozása. *Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica Et Politica, Publicationes Doctorandorum Juridicorum*, Tomus II, Szeged, 2003; FODOR László: *Agrárjog*. Debrecen, 2005, Kossuth University Publisher, pp 107-147; HEGYES Péter: Értelmezési és jogintézményi kérdések a termőföldre vonatkozó elővásárlási jog szabályozásával összefüggésben. In: BOBVOS (ed.): *Reformator iuris cooperandi*. Szeged, 2009, Pólay Elemér Fundation, pp 199-207; KURUCZ: Critical analyses of arable land regulation in Hungary. *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/3, pp 17-47; KURUCZ: Gondolatok a termőföldjog szabályozás kereteiről és feltételeiről. *Geodézia és*

Journal of Agricultural and Environmental Law, 2007/3, 17-47. p.; KURUCZ: Gondolatok a termőföldjog szabályozás kereteiről és feltételeiről. *Geodézia és Kartográfia*, 2008/9, 13-22. p.; LESZKOVEN László: A termőföldet érintő elővásárlási jog egyes kérdései. *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*. Tomus XXII. Miskolc, 2004. 393-403. p.; MIKÓ Zoltán: Termőföld, mint hitelfedezet. *Gazdaság és Jog*, 2003/4, 16-21. p.; OLAJOS István – SZALONTAI Éva: Zsebszerződések a termőföld-tulajdonszerzés területén. *Napi Jogász*, 2001/7, 3-10. p.; OLAJOS: A 2002. február 22-én hatályba lépő termőföld adásvételéhez kapcsolódó elővásárlási és elő-haszonbérleti jog gyakorlásáról. *Napi Jogász*, 2002/4, 7-12. p.; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény módosítása- avagy mi fér bele a száz napba? *Napi Jogász*, 2002/8, 8-12. p.; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény változásai a kormányváltozások következtében: gazdasági eredményesség és politikai öncélúság. *Napi Jogász*, 2002/10, 13-17. p.; OLAJOS – PRUGBERGER: Termőföldbirtoklás, hasznosítás és forgalmazás a családi gazdaság elősegítésének új jogi szabályozása tükrében. *Magyar Jog*, 2002/5, 286-295. p.; TANKA Endre: A földtörvény de lege refenda. *Jogtudományi Közlöny*, 2009/1, 20-29. p.; TANKA: Draft amendment of the Act LV of 1994 on Arable land by the proposal of the Ministry of Agriculture and Rural Development and the Ministry of Justice and Law Enforcement (no. 41123/4/2007.). *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/4, 42-49. p.; TANKA: Why has the general land consolidation no chance in Hungary? *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2006/1, 22-28. p.; VASS János: Termőföld magántulajdon és földhasználat. *Magyar Jog*. 1993, 11. szám, 674- 677. p.

Kartográfia, 2008/9, pp 13-22; MIKÓ Zoltán: Termőföld, mint hitelfedezet. *Gazdaság és Jog*, 2003/4, pp 16-21; LESZKOVEN László: A termőföldet érintő elővásárlási jog egyes kérdései. *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*. Tomus XXII. Miskolc, 2004, pp 393-403; OLAJOS István – SZALONTAI Éva: Zsebszerződések a termőföld-tulajdonszerzés területén. *Napi Jogász*, 2001/7, pp 3-10; OLAJOS: A 2002. február 22-én hatályba lépő termőföld adásvételéhez kapcsolódó elővásárlási és elő-haszonbérleti jog gyakorlásáról. *Napi Jogász*, 2002/4, pp 7-12; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény módosítása- avagy mi fér bele a száz napba? *Napi Jogász*, 2002/8, pp 8-12; OLAJOS: A termőföldről szóló törvény változásai a kormányváltozások következtében: gazdasági eredményesség és politikai öncélúság. *Napi Jogász*, 2002/10, pp 13-17; OLAJOS – PRUGBERGER: Termőföldbirtoklás, hasznosítás és forgalmazás a családi gazdaság elősegítésének új jogi szabályozása tükrében. *Magyar Jog*, 2002/5, pp 286-295; TANKA Endre: A földtörvény de lege refenda. *Jogtudományi Közlöny*, 2009/1, pp 20-29; TANKA: Draft amendment of the Act LV of 1994 on Arable land by the proposal of the Ministry of Agriculture and Rural Development and the Ministry of Justice and Law Enforcement (no. 41123/4/2007.). *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2007/4, pp 42-49; TANKA: Why has the general land consolidation no chance in Hungary? *Journal of Agricultural and Environmental Law*, 2006/1, pp 22-28; VASS János: Termőföld magántulajdon és földhasználat. *Magyar Jog*. 1993/11, pp 674- 677.

New Member States	Temporary derogation of the acquisition of ownership of secondary residences	Temporary derogation of the acquisition of ownership of agricultural land	Compulsory time of residence in the NMS for farmers (exception to derogation of arable land)	Opportunity to extend the transitional period of derogation concerning agricultural land	Other special provision
Bulgaria	5 years	7 years	0 year	-	-
Cyprus	5 years	-	-	-	-
Czech Republic	5 years	7 years	3 years	3 years	-
Estonia	-	7 years	3 years	3 years	-
Latvia	-	7 years	3 years	3 years	-
Lithuania	-	7 years	3 years	3 years	-
Hungary	5 years	7 years	3 years	3 years	-
Malta	-	-	-	-	-
Poland	5 years	12 years	3 or 7 years	-	-
Romania	5 years	7 years	0 year	-	-
Slovak Republic	-	7 years	3 years	3 years	-
Slovenia	-	-	-	-	7 years (general protective measures)

Table 1 - Differences between the Accession Treaties of the New Member States of 2004 and 2007

Új tagállamok	Mentesség másodlagos lakóhelyek tulajdonszerzésére (a csatlakozástól számított alább részletezett időre)	Mentesség mezőgazdasági földek tulajdonszerzésére (a csatlakozástól számított alább részletezett időre)	Kivétel a mezőgazdasági földekre vonatkozó mentesség alól (más tagállam letelepedni szándékozó mezőgazdasági termelőjének; az alább részletezett év jogszerű belföldön lakás esetén)	Mentességi idő meghosszabbításának lehetősége	Más, speciális szabályozás
Bulgária	5 év	7 év	0 év	-	-
Ciprus	5 év	-	-	-	-
Csehország	5 év	7 év	3 év	3 év	-
Észtország	-	7 év	3 év	3 év	-
Lettország	-	7 év	3 év	3 év	-
Litvánia	-	7 év	3 év	3 év	-
Magyarország	5 év	7 év	3 év	3 év	-
Málta	-	-	-	-	-
Lengyelország	5 év	12 év	3 v. 7 év	-	-
Románia	5 év	7 év	0 év	-	-
Szlovákia	-	7 év	3 év	3 év	-
Szlovénia	-	-	-	-	7 év (általános védzáradék)

1. táblázat – A 2004-ben ill. 2007-ben csatlakozó államok csatlakozási szerződéseinek különbségei